

פרשת כי תצא תשע"ח

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורשי עם
							התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט

או הרבה כפי הפנאי.

מנחות. פרק ראשון - כל המנחות דף יא עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
ר"ט
חוספות

1 או קורט לבונה פסול - ומפני שהקומץ חסר כדי מוקמו הקורט. ואם תאמר: כיצד
 2 קומץ? והלא לבונה לא מנחתה היא. דכתיב (ויקרא א'): 'כל הלבונה אשר לא מנחתה'
 3 תשובה לדבר: בשקומץ מסלק הלבונה כולה לצד אחד, וקומץ הסולת מאמצע הבלי.
 4 מלה בת הקרבנה היא - לראויה שהיה הקומץ על המזבח והיה מנחתו כדפרישית. ודחי

1 וזו היא עבודה קשה שבמקדש - למאן דאמר בפרק "אלו מנחות" מנחות ע"ב שחזר
 2 לסולתן, אינה קשה יותר מנחת סולת. אלמא סבר לבי במאן דאמר שהיה מחליקה לעשן
 3 ועשין לארבעת. והוא איבא פיניה - כשהיה נכנס לפני ולפנים, ולא כשהיה חופן בלבשת
 4 בית אבטיס. ועבודה קשה היא מאד כדמכח ביזמא (נט, ט). **מלמטה** למעלה - פירש

5 אמר בפרק שלישי (מנחות ב, א): 'כתיב תהיה
 6 מנחה כולה טעונה מלח? תלמוד לומר: 'על
 7 כל קרבן' - קרבן טעון מלח. ואין כל מנחתה
 8 טעונה מלח. ואי שריא ולישמעינן לבונה, וכל
 9 שכן צורו ומלח תיקרא: ואי גבא לבונה ברישא,
 10 הני גבי דלא מיבעיא ליה למיתני צורו מלח,
 11 ואלת. מא אריא משום קומץ חסר תיסק
 12 ליה דציווי ביה משום הציצה - והוציץ בת
 13 ידו לקמה, והוציפה פוסלה בקודשים כדמפרש
 14 בוהובם (בב, א). אי נמי, הוציץ בת קמח לקמה
 15 בנח אצבע לקומץ. וזרקל את הקומץ וזרקה
 16 כשני חצאי קמציים. מן הצד - למעלה אצל
 17 גודל, או למטה אצל קמיעה. לדיבא חציצה.
 18 הדיינו מן הצד, דלאחר שקמץ הוציף גב ידו
 19 למטה כדי שלא יפול מן הקומץ כלום, והוי
 20 גדל וקמיעה מן הצד. והשתא ליכא חציצה,
 21 אצל הקמח מטה הציווי, אבל חסרון איבא.
 22 בריקצווי א"ש - משמע בכל האצבעות. ורת

1 **תנא צורו** - משום דלאו בת הקרבנה היא, אבל מלח
 2 דבת הקרבנה היא - איבא התקשר; ואי תנא מלח -
 3 דלא איבקע ביהי מנחה מעיקרא, שאינו מלח אלא
 4 הקומץ בלבד, אבל לבונה דאיבקע ביהי מנחה
 5 מעיקרא - איבא התקשר, קא משמע לן. 'מפני
 6 משום חסר ורת?' ותפוס ליה משום חציצה! אמר רבי
 7 ירמיה: מן הציצה. אמר ליה אבוי לרבא: כיצד קומץ?
 8 אמר ליה: בריקצווי אינשי. איתביה: זו זרת, זו קמיעה,
 9 זו אמה, זו אצבע, זו גודל! - אלא להשוות. כלומר,
 10 קומץ מלא תיך כדי שלא יהא חסר, ואחר כך מוחק

11 **באצבע קמעה מלמטה**. היכי עביד? אמר רב וזכרא בר טוביה אמר רב: חופה שלש אצבעותיו
 12 עד שמגיע על פם דו' וקומץ. תנא נמי הכי: "מלא קמיו" - יכול מבורץ? תלמוד לומר:
 13 "קמיו", או "קמיו", יכול בראש אצבעותיו? תלמוד לומר: "מלא קמיו", הא כיצד? חופה
 14 שלש אצבעותיו על פם דו' וקומץ; במחבת ובכרמחשת מוחק בגודלו מלמעלה ובאצבעו קמעה
 15 מלמטה, וזו היא עבודה קשה שבמקדש. ורת וזו לא? והאיבא מליקה, והאיבא הפיחה - אלא,
 16 זו היא אחת מעבודות קשות שבמקדש. אמר רב פפא: פשיטא לך, "מלא קמיו" - בריקצווי
 17 אינשי. ד בעי רב פפא: קמץ בראש אצבעותיו, מאי? מן הצד, מני? מאי? מנחה למעלה, מאי?
 18 תיקו. אמר רב פפא: פשיטא לך, "מלא חמיו" - בריקצווי אינשי. בעי רב פפא: חפן בראש
 19 אצבעותיו, מהו? מן הצד, מהו? חפן בו ובו וקרבן זה; ואצל זה, מהו? תיקו. בעי רב פפא:
 20 דביקע לקומץ בריקצווי דמנא, מהו? חפן בלוי בעינן והאיבא, או דלמא חפנה בתוכו בעינן
 21 וליבא? תיקו. בעי רב רב אשי: הפכיה למנא ונדקיה לקומץ בארעיותא דמנא, מאי? חפנה
 22 בתוכו בעינן והאיבא, או דלמא פתיקו בעינן וליבא? תיקו. **משנה** כיצד הוא עושה? פושט

1 **את אצבעותיו על פם ידו**. ריבה שמנה, חסר שמנה, חסר לבונה - פסולה. **גמרא** היכי
 2 דימי ריבה שמנה? אמר רבי אליעזר: פגון שהפריש לה שני לוגין. ולוקמה פגון ועירובי בה שמן
 3 דחולין ושמן דחביריה! וכי תיבא, שמן דחולין ושמן דחביריה לא פסל. מתקיף לה רב וצבא
 4 בר טוביה: אלא מנחה, מנחת חומא דפסל בה שמן היכי משפחה לה? אי דידה - הא לית
 5 לה, אי דחולין ודחביריה - הא אמרת: לא פסל! ואי אמרת דאפריש לה שמן, פגון דלית לה
 6 שמן כלל - חולין ניהו! - ורבי אליעזר: לא מיכענא קאמר; לא מיכענא דחולין ודחביריה
 7 דפסיל, אבל הפריש לה שני לוגין, הואיל ותהי חזי ליה ותהי חזי ליה - ואיבא לא ליפסיל קא
 8 משמעו. וזיבא ליה לרבי אליעזר הא? אמר רבא: מנחותיו קשיתיה, מאי אריא דתני "ריבה
 9 שמנה"? לויתן: ריבה לה שמן! אלא הא קא קורט אחר - דפאה על גב דהרשיל לה שני לוגין.
 10 "חסר לבונה". תנו רבנן: חסרה ועמדה על קורט אחד - פסולה. על שני קרטין - פסולה.
 11 דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: על קורט אחד - כשרה, פחות מכאן - פסולה.
 12 והתנא

13 לחותה דמזרע. אלאמא אצבע קומץ ולא
 14 חזת ומשני: כי אמרין סובלו אצבעת בעינן
 15 לקמיעה. לחשות - דאם יוצא קמח למטה
 16 מן הקומץ - מוחקו ומשוידי באצבע קמעה
 17 שלא היא אמרין, וזו מלמעלה בגודל. היכי
 18 עביד - אמנותא וחדו דקנת; זו קמיעה,
 19 דמנחה מחולל הקומץ. תלמוד לומר בריקצווי
 20 - דרירם מנחם קומצו (ויקרא א). ברישא
 21 אצבעותיו - מעט, שלא יגיע עד פם ידו,
 22 כמבאת ומרחשת - דמעשיהו אפיון, דאמר
 23 לקמן בפרק "אלו מנחות נקמעות" (עה, ב)
 24 דלאחר שה אפיון פחתו וקומץ, הלכך אי
 25 מנחה לפחותן דקוח כל כך, וכשזאת קומץ
 26 יוצאת חוץ למקומו, הלכך מוחק בגודלו
 27 מלמעלה ואצבעו קמעה למטה. מן הוא
 28 מנחה קשה שבמקדש - שבקודש גודל הוא
 29 מנחה שלא היא את חסר ולא יותר. מליקה -
 30 אמרין בפרק קרשים' (ובזה ס.ג.)
 31 וזו היא עבודה קשה ומחפיה - ובזה אמרין.

1 וזו היא עבודה קשה שבמקדש - למאן דאמר בפרק "אלו מנחות" מנחות ע"ב שחזר
 2 לסולתן, אינה קשה יותר מנחת סולת. אלמא סבר לבי במאן דאמר שהיה מחליקה לעשן
 3 ועשין לארבעת. והוא איבא פיניה - כשהיה נכנס לפני ולפנים, ולא כשהיה חופן בלבשת
 4 בית אבטיס. ועבודה קשה היא מאד כדמכח ביזמא (נט, ט). **מלמטה** למעלה - פירש

1 והיה עבודה קשה ומחפיה - ובזה אמרין.
 2 וזו היא עבודה קשה שבמקדש - למאן דאמר בפרק "אלו מנחות" מנחות ע"ב שחזר
 3 לסולתן, אינה קשה יותר מנחת סולת. אלמא סבר לבי במאן דאמר שהיה מחליקה לעשן
 4 ועשין לארבעת. והוא איבא פיניה - כשהיה נכנס לפני ולפנים, ולא כשהיה חופן בלבשת
 5 בית אבטיס. ועבודה קשה היא מאד כדמכח ביזמא (נט, ט). **מלמטה** למעלה - פירש

1 והיה עבודה קשה ומחפיה - ובזה אמרין.
 2 וזו היא עבודה קשה שבמקדש - למאן דאמר בפרק "אלו מנחות" מנחות ע"ב שחזר
 3 לסולתן, אינה קשה יותר מנחת סולת. אלמא סבר לבי במאן דאמר שהיה מחליקה לעשן
 4 ועשין לארבעת. והוא איבא פיניה - כשהיה נכנס לפני ולפנים, ולא כשהיה חופן בלבשת
 5 בית אבטיס. ועבודה קשה היא מאד כדמכח ביזמא (נט, ט). **מלמטה** למעלה - פירש

מנחות. פרק ראשון - כל המנחות דף יב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
רכג

1 תירעה ופסולה. והשתא, כיון דבלא אבר פסולה - אמאי קאמי ארבי עולא אבר
2 בשעה דתרוייהו חזו לה. ואבר לאתר קמיצה. והכ"מ אמורין אתחיה ואתחיה לו פסול
3 ואין בו כרת - ואם תאמר: היינו תנא קמאי ור' לומר: דאית למסתח כותיה, דכי רבי גוטא
4 משני בפרק זמלת' (נהל' לו, א.) ה"נ מילי יוצא דאיתיה בעיניהו - בו חזו מצי למימריה: הני
5 מילי יוצא מקמץ, אבל ביצא בלא כלה, דבארמין
6 בפרק קמא דמעילה (ו, ב.) והבא כיצא בולו דמי, וכל
7 כיון דאסורין באביילת, ומיהו פלוגתא איה התם.
8 כיון תאמר: למאן דאמר יצא בולו לא, הא דתנאי
9 פרק של שענה (פסחים לה, א.) ונטאט באר או
10 נפסל או שיצא חוץ לקלעים, רבי אליעזר אומר:
11 חיזוק, פירושה: דיש דם אף על פי שאין בשער. רבי
12 יהושע אומר: לא חיזוק, פירושה: דאם אף אחד בשער
13 אין דם. והוה דבי יחושע עירוב ודק הורעא -
14 לכתחילה. ותקראמ: אמר רוק הורעא, שמע מעה
15 דחיקה מועלת ליצא בולו ושגמי דרבי יהושע
16 עדיפא מדרבי עקיבא. אי נמי, לענין דרעא
17 שאני לרבי יהושע כיון דלכתחלה בין ליעבד
18 אפילו ביצא בולו, כדאמר בפרק "ביציר צולף
19 (שם עו, ב.) אבל לעולם לא מיקבע פסול ולא
20 נפיק מידי מעילה דביצא בולו, מידי דהוה
21 אתסורין לרב דתנא. וה"נ רבי יחיאל חי' - ולא תני
22 "אבות", רבי חי' אית דבי יחיאל יודיה בשעת
23 משנתיה, אלא דתני "אבות". והכי תני:
24 הקומץ את מנחתה לאכול שיהיה כז' ההלל
25 כל הקומץ נתון בכלי והמולץ הקומץ בו. ועל
26 כרחוק, ויה' דמשמע ליה "אבות" אית
27 מידי בשחסור שיריים עומד על כך - לא איהו
28 "אבות" משיריים ודרישא, ובישע קמטוס,
29 דאם כן הוה ליה מנחה שחסרה קודם קמיצה
30 ופסולה בקומץ, ותו לא מיקבע פסול. אלא
31 משום דיהה הלכל' דסיפא קאי אבל מה דתנא
32 ברישא, וברישא תנא "אבות", אם כן בולו נתון
33 ומולץ ומקטר - עליה נמי קאי, ובכוח משיריים
34 מיתוקם שפיר בשחסור שיריים, דהא מקטר קומץ
35 עליון, אבל כוח מקטר קומצה - לא מיתוקם
36 כשחסר קומץ ועמד על כותי, דאם חסר קומץ
37 שבעת מחשבה - כבר פסולה המנחה ותו לא
38 מוגבלא. ומעמיד ליה לרבי חי'א דמאי דמיתוקם
39 "כיפתי משיטה" מידיי בחסר ועמד על כותי,
40 משום

**פגול והיבין עליו פרת. זה הפגול: כל הקומץ, [או]
נתון בפלי, המולץ, המקטר, לאכול דבר שרפרו
לאכול והקמטור דבר שרפרו להקמטור, חוץ למקומו
- פסול ואין בו פרת, חוץ לזמנו - פגול והיבין
עליו פרת, ובכלבד שיקריב המתיר במצותו. פיצד קרב
המתיר במצותו? קמץ בשתיקה, נתן בפלי והולף
הקמטור חוץ לזמנו; או שקמץ חוץ לזמנו, נתן בפלי
והולף והקמטור בשתיקה; או שקמץ נתן בפלי והולף
והקמטור חוץ לזמנו - והו שיקרב המתיר במצותו. פיצד
לא קרב המתיר במצותו? קמץ חוץ למקומו, נתן
בפלי והולף והקמטור חוץ לזמנו; או שקמץ חוץ לזמנו,
נתן בפלי והולף והקמטור חוץ למקומו; או שקמץ נתן
בפלי והולף והקמטור חוץ למקומו - והו שלא קרב
המתיר במצותו. מנחת חוטא ומנחת קנאות שקמץ
שלא לשקן, נתן בפלי והולף והקמטור חוץ לזמנו;
או שקמץ חוץ לזמנו, נתן בפלי והולף והקמטור שלא
לשקן; או שקמץ ונתן בפלי והולף והקמטור שלא
לשקן - והו שלא קרב המתיר במצותו. לאכול פות
בחזין פות למחר, פות למחר פות בחזין, פחצי וית
בחזין פחצי וית למחר, פחצי וית למחר פחצי וית
בחזין - פסול ואין בו פרת. אמר רבי יהודה, זה
הפגול: אם מהשבת הזמן קורבין למחשבת המקום -
פגול והיבין עליו פרת, אם מהשבת המקום קרבה
למחשבת הזמן - פסול ואין בו פרת. והכמין אומרים:
זה וזה פסול ואין בו פרת. גמרא איבעיא להו:
לרבי האומר שיריים שחפרו בין קמיצה להקמטה -
מקטיר קומץ עליהם, וקיימא לו דאותן שיריים אסורים
באבילה, מהו דתיהיני להו הקמטה למקבעניהו בפגול
ולפקניהו מידי מעילה? אמר רב הונא, אפילו לרבי
עקיבא דאמר: וירקה מועלת ליצוא - הגי מילי יוצא, דאיתיה פגעיה ופסול מחמת דבר
אחר הוא, אבל חסרון, דפסולא דהגופיה הוא - לא מתני ליה הקמטה. אמר ליה רבי:
אדרבה, אפילו לרבי אליעזר דאמר: אין וירקה מועלת ליצוא - הגי מילי יוצא, דליתיה?
בגמין, אבל חסרון דאיתיה בפגנים - מהניא ליה הקמטה. אמר רבא: מנא אמיתא לה?
דתני: הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחזין או פות משיריה בחזין, והני רבי חי'א:
הקומץ את המנחה, ולא תני "או פנית"; מאי טעמא לא תני "או פנית", לאו פגון
שחפרו שיריים וקמו להו אפנית? ובין דבמתן פלי בהולף והקמטה לא מתני ליה
"או"**

1 פגול והיבין עליו כרת, ודכתיב בחוץ לזמנו (ויקרא ז, א) ענה
2 תשא, וכתיב בנותר: ואוכליו ענו ששאי (שם טז), מה להלן כתיב: ונותרה - אף באן
3 האוכליו בברת. ודך גודה שיה בפרק קמא דבריתו (א, א), כל הקומץ או נתון - קומץ, או
4 מולץ או מקטיר, על מנת לאכול דבר שדרבו לאכול - כגון שיריים, או להקטיר דבר
5 שדרבו להקטיר - כגון קומץ חוץ לזמנו כו'. אבל
6 אם דרשב להקטיר שיריים למחר או לאכול קומץ
7 למחר - בער, בדטלה דתנו אצל כל אדם.
8 בארבע עבודות הללו מפגלין במנחה, דגמרינן
9 מנחות בוקריא כדאמר בריש פירוקין (מנחות ב, א)
10 דאיתקש מנחה למנחה, (ומה היא) ומנחה
11 הקישא עבודתה שפסולה במנחה, ומניה
12 מה ובה נפגל בארבע עבודות שחשבה בקבלה
13 הולכת הויקה, כדארמין בתורת כתובים - אף
14 מנחה בארבע עבודות, קמיצה כנגד שחיטה,
15 קבלה כנגד מול כלל, והולכה כנגד הולכה,
16 הקמטור כנגד חיזוק, וכלבד שיחא קרב המתיר
17 כמצותו - כאילו היה כשר, שלא ידא שום פסול
18 אלא פגול. אבל אם יש שם פסול אחר - תו
19 לא פגיל, ואין בו כרת, כדאמר בפרק בני מנחות
10, טו, ב.) הירצה כנגד פגול, הכתיב בני
11 "ירצה", כדראש פסול - כך הירצא פגול.
12 תני ידא בו שום פסול אחר. בשתיקה - שלא
13 חושב, או שקמץ ונתן בפלי והולף והקמטור -
14 אלא חוץ לזמנו, והו שקרב המתיר כמצותו, דלא
15 היה בו שום פסול אחר. או שקמץ נתן בפלי
16 והולף והקמטור כל אלה חוץ לפקומו - כלומר,
17 "אף קמין, אם עשה אותה מנחה על מנת לאכול
18 שיריים חוץ למקומו, וכל השלש חוץ לזמנו -
19 לא קרב והקמץ במצותו. מנחת חוטא וקנאות -
20 שכן תוד פסול אחר מוציאן מידי פגול, כגון
21 שלא לשקן, דארמין בריש פירוקין (מנחות ב, א)
22 דפסולה, אם קומץ שלא לשקן - כיה קרב
23 המתיר כמצותו, או קמץ בשיריים כרת. כיה בחוץ
24 (כזה למחר - והשב באתר העבודות שני
25 מחשבתו, חוץ לזמנו וחוץ למקומו, ועד השתא
26 איירי שתי עבודות, שרשב באתר חוץ לזמנו
27 ובאתר חוץ למקומו, והשתא מידי שרשב
28 שבתוקן עבודתה אחרת, ולרבי יהודה הוא
29 דאיבעיא, דלא תימא שרשב שתוקן בשתי
30 עבודות אחר דפליי את הירדה, דבתר קמיצא
31 אלונין, אבל (החובה) (חובא) (עבודה מודה, א)
32 משמע לו, והכי מפרש כבזכרם בפרק שני (לו, א.)
33 כיה למחר בחוץ - חוץ על אף על פי שרשב
34 תחילה חוץ לזמנו - עיניאו שנה מידי כרת.
35 רבי יהודה פליגי אמר כיון כפוערה אתחין בין
36 בשתי עבודות, נשיא מוהו תהיני ליה הקמטה
37 למיקבעניהו פסול - כיון אף הקמטור החוקץ על
38 מנת לאכול חוץ לזמנו - בעמד על קמיצה
39 בפגול בוך הקטרה כבהקטרה מעליא, הואיל
40 וברשות מקטיר, או ולמנא, כיון דאין שיריים
41 נבאליים - היה ליה כמחשב לאכול למחר (א)
42 שאין דרכו לאכול, כדאמר לקמן (מנחות ז, א)

53 דלא מהניא מחשבתו? אי נמי לאפוקיהו פגיעה - אם הקטיר כדרכו בשתיקה, מי אמרין: כיון דיתין רשות להקטיר - היא הקטרה מעליא, ומפקא לשיריים מידי מעילה כהקטרה
54 מעלייא. דאמר במסכת מנחות בפרק "הטאת נטף" (ט, א.) המנחות מועלין ביהן משחוקשהו, קרב הקומץ - היבין עליון משום פגול נותר גוטא, ואין מעילה בשיריים כו'. דהוה ליה
55 שעת הוהו לביתים, ולא עשה הוהו לביתים אף בו מעילה, בפרק קמא דמעילה. או דלמא, כיון דחוק סוף אף שביידי גוטא - הוה ליה דאן שאלו כו' הוהו לביתים, ולא נפק
56 ממעילה? אפילו רבי עקיבא - דאמר בפרק קמא דמעילה (א, א.) וירקה מועלת ליצוא חוץ לקלעים, למיחוי כדבר שיש לו הוהו לביתים ולמפקא מידי אש מעילות, רבי עקיבא אומר:
57 אין מועלת לו, דחיקתה והיצאתו מידי מעילה, אף על פי כן מועלת לו להוציא מידי מעילה, מחמת דבר אחר - איירי וליצאת מעילה, שראו בו לקלעים.
58 לא מתניא ליה הקמטה - לא נפקא ומקטיר, רבי אליעזר סבירא ליה דפסול יוצא תמור מחסרון, מנא אמיתא לא - דמתניא ליה הקמטה לפגול וליצאת מעילה, והני רבי חי'א -
59 למתניא, ותני "לא אבות" לא בשתיקה אלא בפגול, מאי טעמא ליה אין בו פרת - שיריים למחר. לאו - ששיריים רמתי "או פות" משמע ליה רבי הורד
60 תני: נתחן בכלי והמולץ והמקטיר לאכול דבר כו' או להקטיר קומצה או כדת מקמיצה למחר. כגון שחפרו שיריים - ועמדו על כותי, ואמר "הריני נתן בכלי ומולץ ומקטר על מנת
61 לאכול כותי של שיריים למחר", ואפילו על כן דמחשבת קמיצה ליכא למימר שחבר אחר, דאם כן הוה ליה מנחה שחסרה קודם קמיצה, ופסולה ותו לא מקיבא פסול, אפילו הכי מחשבת
62 מתן כלי הולץ הקמטה, והוא אפילו על כן דמחשבת קמיצה ליכא למימר שחבר אחר, דאם כן הוה ליה מנחה שחסרה קודם קמיצה, ופסולה ותו לא מקיבא פסול, אפילו הכי סבירא
63 ליה רבי, וכלא פליג עליה דרבי, ורשמא מתניתין דרבי ורבי - משום דלא מצי לאומריה לכולהו קמיהו רבי חי'א, והאי דתני ליה רבי גוטא, אלא (משום) ולא סבירא
64 "או"

רכ"ד מנחות. פרק ראשון – כל המנחות דף יב עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תש"ו

משום הכי לא תני רבי חייא "או כות" בירשא. משום דבספא כתיב כלי הולך הקטרה לא מיניין לה" או כות בקמעה או כות בשרידה, פירוש אפילו בשרים לא מיניין לה" או כות, משום דלא מיניין אקמין – לא תני לה" כות" בירשא. ומה שכתוב בספרים "בשרים נמי לא גזי נמי", אבל תנא דמתניתין לא חייש, ותני רבי בירשא אף על גב דבספא לא חיי

בשריה. **הוא** נפרסה אתה כר – פירש

בבבטת בלחם הפנים. דרבינן כי קריש קוש' 1

הא לר. ונראה דעל כרחק כשנפרסה משפיקה 2

איירי, או שמראיה פרוק. דאי עו שלא פירקה 3

נזאי קשאה ליה לרבא דמנאנא איה כי אמר רבי 4

דמנאיה ביה הקטרה הני מילי בשחסור בין קמעה 5

להקטרה, והבא היה ליה כמנחה שסחרה קודם 6

קמעה, דפסולה היה ואין אוק מסקר עלה את 7

הקמין כדאמר ר' יוחנן (הו"א) עא עד שלא פירקה 8

נפרס לחמה – הלחם פסול ואין מסקר עליו את 9

הוביחין ועה. דקמין מיניה האי יצאת או גמטאה 10

לדיעה נזאי פרוקה, ודומיא דהיא דרבי מרית 11

אתה מחלוזה לאחור שפיקה, דהכרי מרסי עליו את 12

הוביחין כדאמרין לעיל. וחמיסה דיבי דיקא מחבא 13

דלא מנאיה הקטרה למקמעה בפגול ולאפוקי 14

מיוז מדידה ורוחק למנר הקמעה להטתן 15

"פסולות דייק, דדחה ליה למינר" אין גבולות. 16

ועה, ואי פסול למסקר עליו את המנחה לדעת דקמיה 17

הלחם פסול וירקה מעל את הוביחין ושנא דאמר 18

איכא לדחוי, דהא גמי – רבי אלעזר היא דאמר 19

אין וירקה מונעת לרישא. אבל מנר דייק ואפילו 20

לרבי עקיבא. ואי תאמר: למעו לך למידק דך 21

עתיבא. וזאת משום דממעטע את יצאת דרך 22

דאיכא גזאי כשרה? הוה ליה למידק. הא יצאת 23

אין שום פסול עליהם, ומענין ליה הקטרה לפגול 24

ומעילה, אלמנא רבי עקיבא היא. וכי האי גונא 25

הוי מניז למידק מחמא ולעיל דרבי עקיבא היא 26

ושנא לא משמע ליה למידק. הא יצאת מלשון 27

"פסולות פניו אתה קמעה" כולן כו. רבי ירמיה 28

לפטר, שדמיה מן מדידה ליה קרא מרוביה 29

דווא, שמע מינה לא מנאיה ליה הקטרה כלל. אי 30

נמי, דייק דמאמרין כולי האי. דכי נפרסה והחא 31

כולן פסולות, שמע מינה דלא מנאיה ליה הקטרה 32

לפניו ולעיל 33

שאם נפרסה אתה מחלוזה כולן פסולות – 34

למאי דמסיק דאיתא רבי אליעזר, אבל לרבי 35

עקיבא אחריתא כולן כשרות, שיש מנחה. דאין 36

דילין מילתא ממילתא. עשר הלוח שבתה של 37

מנחת או מן מרחה. שסחרה אתה אמאי כולן 38

פסולות, כדדרשינן לעיל (הו"א) עא עד למנחה 39

שסחרה? נילק מחמא דכשרותו ושנא דהם חשבי 40

כולוהו טפי מכלה אתה. 41

אלא אימא לא לאבול ולאבול דבר שרבו 42

לאבול – לרובא נזאי ואילן טובה בספרים 43

שבטיו, ורבי' לחנן אבא כגון שתיא טובה 44

כסוף פרק שני ורובים (א. ב.). 45

"או פנית' או אשירים – בקמעה נמי לאבול שירים לא תני

"או פנית' וקתני סיפא: פיגול וחיבוב עליו כרת, אלמא

מנאיה ליה הקטרה. אמר ליה אבין: לא, הא מני? רבי

אלעזר היא, דתנן: תקומין, והלכותיה, ותקמיה, ומנחת

כהנים, ומנחת כהן משים, ומנחת נסכים, שהקריב

מאחת מהן פנית בחיזן – חייב, ורבי אלעזר פוטר עד

שקריב את פילו; פיון דבתקמיה קמעה לא מתני ליה

"או פנית' מקמעה בחיזן" – בשרים נמי לא מתני ליה

"או פנית'." או רבי אלעזר, הא "להקטיר קמעה,"

"להקטיר קמעה ולבונה" מייגע עליה; דתנן: תקומין

והלכותיה שהקריב את אחד מהן בחיזן – חייב, ורבי

אלעזר פוטר עד שקריב את שניהם? – לא נצרכא אלא

לקומין דמנחת חומא. – ואיכפל תנא לאשמועינן קומין

דמנחת חומא? – אין, וכן פי' אתא רב דימי אמר רבי

אלעזר: קומין דמנחת חומא הוא, ורבי אלעזר היא.

הדר אמר רבא: לאו מילתא היא דאמר, דתנא: "קדש

קדשים הוא," שאם נפרסה אחת מהן – חלוקתה כולן

פסולות; הא יצאת – הני דאיכא גזואי כשרות. מאן

שמעת ליה דאמר: וירקה מועלת ליצוא? רבי עקיבא

היא, וקאמר: נפרסה – לא. אמר ליה אבין: מן קתני

"הא יצאת?" דלמא, הא גמטאה – הנה' כשרות, מאי

מעמא? דנצרכא ציון, אבל יצאת – לא. ורבי אלעזר

היא, דאמר: אין וירקה מועלת ליצוא; ובדין הוא דאיבעי

ליה למינין נמי יצאת, והאי דקתני נפרסה – הא

קא משמע לן, דאיפילו נפרסה, דאיתיה בפנים – לא

מתניא ליה הקטרה, אבל לרבי עקיבא דאמר: וירקה

מועלת ליצוא, אפילו חפרון נמי מתניא ליה הקטרה.

משנה לאבול כחצי וית ולהקטיר כחצי וית – פשר,

שאין אכילה והקטרה מצטרפין. גמרא מעמא דלאבול

ולתקמיה, הא לאבול ולאבול דבר שאין דרבו לאבול

ולתקמיה, הא לאבול ורשא: לאבול דבר שדרבו לאבול –

מקמעה דבר שדרבו לתקמיה; דבר שדרבו לאבול –

אין, שאין דרבו לאבול – לאו מאן תנא? אמר רבי ירמיה:

הא מני? רבי אלעזר היא, דתנן: מנחשים מאבילת

אדם לנפוח ומאבילת מנפח האדם, דתנן: תקומין את

המנחה לאבול דבר שאין דרבו לאבול ולתקטיר דבר

שאין דרבו לתקטיר – פשר, ורבי אלעזר פוסל. אבין

אמר: אפילו תיקא רבנן, לא תיקא: הא לאבול ולאבול

דבר שאין דרבו לאבול, אלא אימא: הא לאבול ולאבול

משמע לן? הא בהרתי קתני לן: לאבול פנית בחיזן וכתיב בחיזן,

כחצי וית בחיזן וכחצי וית למטר, וית למטר וכחצי וית בחיזן – פסול ואין בו פרת;

הדרן עלך כל המנחות.

דבר שאין דרבו לאבול, אלא אימא: הא לאבול ולאבול

משמע לן? הא בהרתי קתני לן: לאבול פנית בחיזן וכתיב בחיזן,

כחצי וית בחיזן וכחצי וית למטר, וית למטר וכחצי וית בחיזן – פסול ואין בו פרת;

הדרן עלך כל המנחות.

דבר שאין דרבו לאבול, אלא אימא: הא לאבול ולאבול

משמע לן? הא בהרתי קתני לן: לאבול פנית בחיזן וכתיב בחיזן,

כחצי וית בחיזן וכחצי וית למטר, וית למטר וכחצי וית בחיזן – פסול ואין בו פרת;

הדרן עלך כל המנחות.

דבר שאין דרבו לאבול, אלא אימא: הא לאבול ולאבול

משמע לן? הא בהרתי קתני לן: לאבול פנית בחיזן וכתיב בחיזן,

כחצי וית בחיזן וכחצי וית למטר, וית למטר וכחצי וית בחיזן – פסול ואין בו פרת;

הדרן עלך כל המנחות.

דבר שאין דרבו לאבול, אלא אימא: הא לאבול ולאבול

משמע לן? הא בהרתי קתני לן: לאבול פנית בחיזן וכתיב בחיזן,

כחצי וית בחיזן וכחצי וית למטר, וית למטר וכחצי וית בחיזן – פסול ואין בו פרת;

הדרן עלך כל המנחות.

דבר שאין דרבו לאבול, אלא אימא: הא לאבול ולאבול

משמע לן? הא בהרתי קתני לן: לאבול פנית בחיזן וכתיב בחיזן,

כחצי וית בחיזן וכחצי וית למטר, וית למטר וכחצי וית בחיזן – פסול ואין בו פרת;

הדרן עלך כל המנחות.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

מנחות. פרק ראשון – כל המנחות דף יג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רכז

1 למה לי אי למידק מינה את לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול – כגון לאכול חצי זית שירים ולאכול חצי זית קומץ ומצטרפין. הא מרישא שמעת מינה – דלא
2 מצטרפין. דקתני רישא: דבר שדרכו לאכול – אין, שאין דרכו לאכול – לא. אי לאכול ולהקטיר – כלומר, הוא נופח אתה לאכול ולהקטיר ומצטרפין.
3 הא מחזיקא דרישא שמעת מינה – מדדייקין מרישא: דבר שאין דרכו לאכול, אם חישב לאכול חצי זית שירים וחצי זית קומץ למחר לא היא מחשבה – כל שכן דלאכול
4 חצי זית שירים ולהקטיר חצי זית קומץ דאן מצטרפין. והשתא ומה אכילות לא מצטרפות – הואיל והוא חצי אכילה הוא בקומץ, אכילה הקטרה מביעא דאן מצטרפין?
5 חצי צריך – לאשמעינן דאין אכילה הקטרה

6 מצטרפין. דלפניא עתיקא אמיא ותה – הריבא
7 לחישוב לאכול חצי זית שירים וחצי זית קומץ
8 לא מצטרפין. משום דלא יכבי אורחיה חיוב
9 בקומץ. אבל לאכול ולהקטיר בשדירים כי
10 אורחיה חיוב – אימא לטעמך, קא משמע לן.

הדרן עלך כל המנחות

11 ושיך לרף יב. או וקיימא לן דאיתן שירים
12 אמרינן באבילה – ואי חוה מותרים – הוי קומץ
13 מפני. וכל הוה פסולה למחר, כגון דנטמא או
14 חיוב עליהם לאכול חוץ למקומן – תו לא מצי
15 למידק בעיא בפניול. דהוא לא קרב ומחזר
16 במצוה. אבל היבא דחסרי, מו אמרינן: הואיל
17 ואיתנהו קצת לא חשיב פסול, ובמו שקב מותר
18 במצוה דמי, ויכול לקבוע בפניול בהקטרת
19 קומץ, שאם חיוב בשעת הקטרה לאכול
20 שירים למחר אית ביה פיגול בשירים. או
21 דלמא. הואיל ואבודין באבילה הוי במחשב
22 לאכול דבר שאין דרכו לאכול, ולמאן עיניה
23 מירי מעילא – דאילו קדשי קדשים מועלן בכל
24 הוה קרב וזיקא. אבל משנור להו –
25 אימורם לגבה והבשר לכתניה, ואין מעילה
26 אלא באימורין שהן חלק המזבח, והבשר אין בו
27 מעילה. ונבי מנחה נמי, קודם הקטרה יש מעילה
28 אפילו בשירים, ולאחר הקטרה אין מעילה

הדרן עלך כל המנחות

1 **תקומצין** את המנחה לאכול שיריה או להקטיר קומצה למחר – מודה רבי יוסי בזה שהוא פיגול
2 ותייבון עליו ברת. להקטיר לבנותה למחר – רבי יוסי אומר: פסול ואין בו ברת,
3 ותחכים אומרים: פיגול ותייבון עליו ברת. אומר לו: מה שיהיה זה מן הנחבא? אומר להן: שהנחבא
4 דמו וברשו ואימוריו אחר, ולבונה איתנה מן המנחה. **גמרא** למה לי למיתנא: מודה רבי יוסי בזה?
5 - משום דקא בעי למיתנא סיפא: להקטיר לבנותה למחר – רבי יוסי אומר: פסול ואין בו ברת;
6 מהו דתימא, מעמא דרבי יוסי משום דקסבר: אין מפלגין בחצי מתיה, ואפילו רשא נמי,
7 קא

8 בשירים, כדנתן בפרק 'זמאת העוף' מעילה ט. א, המנחות מועלן בהן משתקטרו. קרב הקומץ חייבין עליהם משום פיגול גזירה ונחמא. ואין מועלים בשירים. וקא מביעא לה: מדו
9 דחזיהו דף הקטרה דומה לשאר הקטרות למפקע שירים מיד מעילה? אפילו לרבי עקיבא דאמר וזיקא מועלת – (ב: בשר קדשי קדשים וכו' רבי עקיבא אומר: אין
10 מועלן בו, וחיובין עליו משום פיגול ונחמא. דריקת דם מועלת ליה לקבוע בפניול ולהזריחו מיד מעילה. אף על פי שאינו מחזיריה באבילה. מחשב דבר אחר – שינא,
11 דבאימורין גופיהו ליכא שום פסול. אפילו לרבי אליעזר – דפליג ארבי עקיבא. מנא אימנא לה דנתן הקומץ בו? הבלל בו קי פיגול וחיבים עליו ברת – דאם חיוב באחת מן
12 העבודות להקטיר קומצה למחר או ברת מקומצה למחר, או לאכול שיריה למחר או ברת משיריה למחר – פיגול וחיבין עליו ברת. ונתי רבי חייא במתניתיה: הקומץ את המנחה
13 לאכול שיריה למחר – פיגול. אבל לאכול ברת משיריה למחר פיגול לא קתני. מאי טעמא לא תני? 'כזית משיריה', דהא אבתי לא חסרו שירים עד לאחר קמיצה. דאי חסרי קודם
14 קמיצה הויה לה מנחה פסולה ואינה נקמטת כלל. ונאי טעמא לא תני? 'לא ברת משיריה למחר?' – לאו ברת איתרמי מילתא דחסרי שירים אחר קמיצה – וקמו להו אבות? ויכן
15 דבמתן כלי ובהלכות והקטרה לא מיתני? 'או ברת משיריה למחר', דהא כבר חסרו להו, ולא הוי מעי למיתני? 'חריני מולין' או מקטיר לאכול שיריה למחר או ברת משיריה למחר,
16 דהא שירים וכות ששירים חזא מילתא אחר מיתני לא ברת. דהא חסרו להו אחר קמיצה וקמו להו אבות – הלכך בקמיצה נמי לא תני? 'או ברת'. הכי גרסינן בקמיצה נמי
17 מעלן בו, וחיובין עליו משום פיגול ונחמא. ונאי טעמא לא תני? 'או ברת משיריה למחר?' – לאו ברת איתרמי מילתא דחסרי שירים אחר קמיצה – וקמו להו אבות? ויכן
18 למיתני? 'להקטיר קומצה למחר או ברת מקומצה למחר', דמחשבה דכות קומץ לאו כלום הוא ולא מפלגין – הלכך בשירים נמי לא תני? 'או ברת' באחת מכל ארבע העבודות, ולא
19 משום דאיסור שירים, דהא לא מירי רבי חייא באיסור שירים. והנה ליה למיתנא בקמיצה ובמתן כלי ובהלכות ובהקטרה? 'על גנת לאכול שיריה למחר או ברת משיריה למחר', אלא
20 משום דלא מיתני לה גבי קומץ 'או ברת מקומצה למחר', הלכך בשירים נמי לא תני? 'אמר ליה אבי' – ולא תני רבי חייא 'או ברת' – לאו כדאמרת. כגון דחסרו שירים.
21 אלא שירים איתרמי בעיניהו, דהוי רלא תני ברת ברי חייא בשירים – משום דסבר רבי אליעזר דאמר: ע שקריב את כולה, הבא נמי מחשבא אבות לא הוי פיגול עד שיהא
22 מחשב אבולה קומץ. ויכן דבקומץ לא מיתני ליה 'או ברת' – בשירים נמי לא תני. ולעולם לא חסרו השירים, ומשום הכי תנא סיפא: פיגול וחיבין עליו ברת – הואיל ולא חסרו
23 השירים, אבל היבא דחסרי אימנן כן דלא מתייבא להו הקטרה למקבעיהו בפניול. ורבי אליעזר אומר: עי שקריב את כולו – דהואיל וכולו כליל – בנינן שהא הכל קרב. הבא נמי
24 סבר: לא הוי פיגול עד שיהא מחשב להקטיר כל הקומץ, דאי אומר: דתיני קומץ על גנת להקטיר ברת מן הקומץ או על גנת לאכול ברת משיריה למחר – לא הוי פיגול. א' רבי
25 אליעזר הוא – ק' ברייתא דרבי חייא, אמאי קתני ברי חייא בשירים? דהא קתני קומצה למחר פיגול? היא – דבכתב גמולאיה: 'אמר ליה רבי חייא, דמשמע שלם. ע' אבל לרבנן לא אחוי הכי, משום דקאמרי נאמן שנעת
26 דהי לא נטמאו בשיריה. ודמתיא להו זריקה שבדם הוה (גמולאיה). מאן שמעת ליה דאמר וזיקא מועלת לוינא – דיהיב כובח מעלייא לכל בעינינן. דהוה שנשתייא לפנים כשר
27 לאכול ונחמא בו נמי פיגול, דקתני הבא: הך דאיבא גזריא כשרות, דזריקה מתינא לוינא. וקאמר גריפה לא – דהיינו חסרו שירים. אלאמא כרב הונא דאמר: כי חסרו שירים אפילו רבי
28 עקיבא מודה ולא מתיבא הקטרה, לא תני רלא תניקע בפניול, וכל שכן רבי אליעזר. ענין אחר: 'חזא' כלום תפרים תיב. אבל לרבנן לא אחוי הכי, משום דקאמרי נאמן שנעת
29 ליה דאמר וזיקא מועלת לוינא וכו', ובחלם הפנים ליכא זריקה דם. סי קתני – בהדיא: הא גיאת – הך דאיבא גזריא כשרות. למידק דרבי עקיבא היא? אבל גיאת – לא אמרינן:
30 הך דאיבא גזריא כשרות, אלא כולן פסולות. ורבי אליעזר הוא. ויבדן הוא דאיבעי ליה למיתני גיאת ולא נפרס, והא קתני נפרס וכו'. ולעולם לאו כרב הונא, אלא כדברא דאמר:
31 הקטרה מתינא נמי לחסרון, אוליבא דרבי עקיבא לחד. עד כאן דהקדוק חסרו הרב רבינו שמואל אית הרב רבינו מאיר. משנה הקומץ. רבי יוסי אומר: ב' – טעמא מפרש בגמרא.
32 מי שבת או חוב – ששוחטו על גנת להקטיר אימוריו למחר פיגול? איתנה מן המנחה – מפרש בגמרא. א' שום חשיב לעבד למחר עבודת חצי
33 מתיר, הוא דפליג רבי יוסי.

1 משום והלכה נגזו בה קסבר והלכה כר ברגל בו - בסוף פרק קמא דובחים (גי. ב).
 2 שמעתי שבעלת אגבע מפלגת. חזר טעמא הוא. דמיסק עולה אף אגן נמי ונתנא.
 3 כי הבא, ואפילו הכי לא קאמר עלה: קסבר הלכה שלא ברגל הוא. **לאכול** אחד מן
 4 הסדרים - הוא חזק וזהו אחת מן הסדרים. שאותו הסדר פיגול. מדבעי רבי יוחנן בגמרא:
 5 בלמיני תודה מהו; במנחת מאפה תנור מהו

1 קא משמע לן וברא מודה - דטעמא הוא משום דהכי רבי, אלא משום דמיתר לקמן; אף
 2 מותר מפלג מותר. אומר היה רבי יוסי - כלומר, היינו טעמא דרבי יוסי. אמר ר' מריש **מפלג**
 3 את המותר - אין עבודה מותרו זה כגון קומץ, מועלת לפגול מותרו האחר הלבונה,
 4 במחשבה שזוהא מחשב על הלבונה בעבודת הקומץ. וכן **אמר רבי יוסי** - לבנה -

5 בלמיני תודה מהו; במנחת מאפה תנור מהו
 6 משמע דמביעיה ליה משום דהוה שני מינים, אבל
 7 אחרו מין פשיטא דתנפלא. הוא דקארמינן בגמרא
 8 אילו איטנא חד באר מן איטנא כוליה. אף על גב
 9 דישירי היא טעמא בלחה אחת. שאם נטמאה אחת
 10 לא נטמא כל הסדר, מכל מקום לענין פיגול
 11 תנפלא. והאילו דהוקבעו בסדר אחד, וחשיב כחד
 12 לענין פיגול טפי מפגול בריך של ימין דלא תנפלו
 13 ירך שמואל. ושמא גם אפילו שמואל, אם נטמאה
 14 אחת - נטמא כל הסדר. הוא דנקב האבא ובסיפא
 15 אחת מן הסדרים, ולא נקט הלכה אחת מאחר מן
 16 הסדרים - משום רבוחא דרבי יוסי, ובסיפא -
 17 משום רבוחא דחכמים, דאף על פי שחישב על כל
 18 הסדר, אפילו הכי אחרו סדר דוקא פיגול ונטמא
 19 השני אינו פיגול וטהור. **א** אמרת בשלמא חד
 20 נוצא - רראה הדשהא נמי סביחא ליה הדא
 21 דמגטרפין כי ערביתו, היינו טעמא דדרשין
 22 לקמן (ד. ב); אהכוח עשאן חזק אחר הדכות
 23 עשאן שני נופין. ומשום הכי פרקי. אי אמרת
 24 בשלמא דרשי ירבות אפילו חזק נופי, דאם פיגול
 25 בוד תנפלה - משום הכי מגטרף במו
 26 כשמעריב. הדכותו עשאן נופי אחד. אלא אי
 27 אמרת אפילו ירבות נמי חשיבי תרי נופי, מה
 28 מועיל מה שעשאן הדכות גוף אחד? דאפשר נמי
 29 דלמאי דקסבר רב הונא, אם חישב בשתי הדכות
 30 בכוח לא הוי פיגול, אם יאתא דחשיבא לאחד
 31 שיהדרלו ידו מו. ונריך עיקר. וקונטרס פירוש בענין
 32 אחר.

5 בלמיני תודה מהו; במנחת מאפה תנור מהו
 6 משום דהלא מינה דמנחה היא, אבל בשני צידי
 7 **לבונה דמינה דהרדי יניחו** - אימא מפגלי **אהרדי**,
 8 **קאן משמע לן**. וכו' מצינו אמרת טעמא דרבי יוסי
 9 **בלבונה הלא משום הלא מינה דמנחה היא?** וזהו
 10 קמתי סיפא, **אמר** לו: מה שנתת מן הנזבח? **אמר**
 11 **לחן: הנהב דמו ובשרו ואומרוו אהר, ולבונה אינה**
 12 **מן המנחה!** - מאי **"אינה מן המנחה"** - אינה בעיוב
 13 מנחה, הלא פי הוי דמעכב להו קומץ לשרימ,
 14 דמכה דלאו מתקפר קומץ לא מוהאלי שרימ -
 15 הכי נמי מעכב לה ללבונה; אלא אי בעי האי מקפר
 16 ברישא, ואי בעי האי מקפר ברישא. - ורבנן?
 17 אמרין אין מותר מפלג את המותר, גבי שחט אהר
 18 מן הפכים **לאכול** מחברו למחר, דאמרת שניהם
 19 כשרים - הני מילי הויא דלא אוקבעו בחד מנא,
 20 אכל הויא דאוקבעו בחד מנא - בחד דמי. אמר רבי,
 21 **ויא: ליקוט לבונה בור - פסול**. מהו טעמא? אמר
 22 רבי ירמיה: משום הולכה נגעו בה; קסבר הולכה

פיגול

24 שלא כרגל שקמה הולכה, והולכה בור - פסולה. אמר רב מרי: אף אגן נמי מניחא, זה הכלל:
 25 כל הקומץ ונתון בפלי והמוליד והמקטיר; בשלמא קומץ - היינו שוחט, מוליד נמי - היינו
 26 מוליד, מקטיר - היינו זורק, אלא נתון בפלי מאי קא עביד? אי לימא משום דדמי לקבלה,
 27 מי דמי? התיב ממיילא, התיב קא שקיל ורמי! אלא משום דכיון דלא סניגא ליה דלא עבר
 28 לה - עבודה חשובה היא, על פרחיה משיי לה לקבלה; התיב נמי, פיון דלא סניגא לה דלא
 29 עבר לה - עבודה חשובה היא, על פרחיה משיי לה פי הולכה! - לא, לעולם דדמי לקבלה.
 30 ודקא קשיא לך: התיב ממיילא, התיב קא שקיל ורמי! מדי תרוייהו קדושת פלי היא, מה לי
 31 ממיילא, מה לי קא שקיל ורמי. **משנה** שחט שני פכים לאכול אחת מן החלות למחר,
 32 הקטיר שני צידין לאכול אחד מן הפרים למחר, רבי יוסי אמר: אוחה החלה ואוחה הפר
 33 שחישב עליו - פיגול ותיבין עליו ברת, והשני פסול ואין בו פרת; והתמים אומרם: הן
 34 והן פיגול ותיבין עליו ברת. **גמרא** אמר רב הונא, אומר היה רבי יוסי: פיגול בירך של
 35 ימין - לא תנפול תירך של שמואל; מאי טעמא? איבעית אימא: סברא, ואיבעית אימא:
 36 קרא איבעית אימא סברא; לא עדיפא מחשבה ממעשה רפומאה, אילו איפמי חד אבר,
 37 מי איפמי ליה פוליה? ואיבעית אימא קרא: "התפש האכלת מננו עונה תשא" מננו
 38 - ולא מחברו. אויתביה רב נתן רב הונא: והתמים אומרם: לעולם אין בו פרת עד
 39 שפגול בשתייהו כבדות; בשתייהו - אין פאחת מיהו - לא. מני? אי לימא רבנן, אפילו באחת
 40 מיהו נמי! אלא פשיטא רבי יוסי, אי אמרת בשלמא חד נופא הוא - משום הכי מוצרף,

24 שלא כרגל שקמה הולכה, והולכה בור - פסולה. אמר רב מרי: אף אגן נמי מניחא, זה הכלל:
 25 כל הקומץ ונתון בפלי והמוליד והמקטיר; בשלמא קומץ - היינו שוחט, מוליד נמי - היינו
 26 מוליד, מקטיר - היינו זורק, אלא נתון בפלי מאי קא עביד? אי לימא משום דדמי לקבלה,
 27 מי דמי? התיב ממיילא, התיב קא שקיל ורמי! אלא משום דכיון דלא סניגא ליה דלא עבר
 28 לה - עבודה חשובה היא, על פרחיה משיי לה לקבלה; התיב נמי, פיון דלא סניגא לה דלא
 29 עבר לה - עבודה חשובה היא, על פרחיה משיי לה פי הולכה! - לא, לעולם דדמי לקבלה.
 30 ודקא קשיא לך: התיב ממיילא, התיב קא שקיל ורמי! מדי תרוייהו קדושת פלי היא, מה לי
 31 ממיילא, מה לי קא שקיל ורמי. **משנה** שחט שני פכים לאכול אחת מן החלות למחר,
 32 הקטיר שני צידין לאכול אחד מן הפרים למחר, רבי יוסי אמר: אוחה החלה ואוחה הפר
 33 שחישב עליו - פיגול ותיבין עליו ברת, והשני פסול ואין בו פרת; והתמים אומרם: הן
 34 והן פיגול ותיבין עליו ברת. **גמרא** אמר רב הונא, אומר היה רבי יוסי: פיגול בירך של
 35 ימין - לא תנפול תירך של שמואל; מאי טעמא? איבעית אימא: סברא, ואיבעית אימא:
 36 קרא איבעית אימא סברא; לא עדיפא מחשבה ממעשה רפומאה, אילו איפמי חד אבר,
 37 מי איפמי ליה פוליה? ואיבעית אימא קרא: "התפש האכלת מננו עונה תשא" מננו
 38 - ולא מחברו. אויתביה רב נתן רב הונא: והתמים אומרם: לעולם אין בו פרת עד
 39 שפגול בשתייהו כבדות; בשתייהו - אין פאחת מיהו - לא. מני? אי לימא רבנן, אפילו באחת
 40 מיהו נמי! אלא פשיטא רבי יוסי, אי אמרת בשלמא חד נופא הוא - משום הכי מוצרף,

אלא

41 תנפלה חביתה. רבי יוחנן - דהא אמר במתניתין: זהו פיגול. אי אמרת בשלמא - גבי ירבות, דמנחה אחד אתה. חזר נפלא ויהי פיגול בו ותנפלו - משום
 42 הכי מנטרפת חלות יחי וית מוה וחייתו יד מוה כי ערביתו, דחישב על מנת לאכול כות למחר מן שתוקו, דמתיני להו מה שיעריבו לה במחשבתו כאילו באו שתוקו גנףא הוא,
 43 דאמרינן לקמן (ד. ב) דעירוב משבתו מהני לרפרפ. וגבי חלות היינו טעמא דבאותו מין לא תנפלה ויתריה - משום דלא מחד גופא הוא, ומחשבתו נמי לא עירבן.
 44 אלא

מנחות. פרק שני - הקומץ את המנחה דף יד עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל" (שטיינזולץ) רלא

תוספות

1 **פִּיגְלָה** דבר הנעשה בפנים לא פיגל — דא דאמר רבי יוסי גופיה בפרק 'הדוקין' (גיטין נג, ב): כון גדול ביום הכפרים ויבית, דאמי רבי פיגל מוזמן — לא אוקא, אלא פסול, וכי האי גונא בפרק קמא דהובחם (ד, א) גמרא רבי שמעון מכשר בדילוק, דאמר רבי שמעון בן לקיש: מודה רבי שמעון בהולבת חטאות הפנימיות בו; ופרקי: דאמי רבי שמעון על שאינו על מבחו החיצון בו! ומשנה: מודה הרבה רבי שמעון לפסול מקל וחומר בו.

7 **הקומץ** והלבונה — העשה קומטת: פשיטא דקומץ לא מייחבי עליה כרת משום פיגול, דהא אי אכיל מניה כמת — לא אוקא, אלא פסולה, שהרי לא קרב המתווח והתירץ; כגון שהצת האור ברובו, וקשה כמאן דקרב, כדאמר לקמן (וב, ב): מאימתי מתיר שריים באבילה — משחרצת האור ברובו, וקשה לפרושה: דאז הוצת האור ברובו — פקע פיגול ממנו, ואפילו פלגיה מחדת איראטא ופלגא אסקיה למערה: ומשלה בו האור — מסקתיה ליה למתלה: כדאמר בסוף פרק 'בית שמואל' (ובחסם מג, ב).

14 **והלבונה** — בפרק 'בית שמואל' (ובחסם מג, א) מפרש: משום דאין לקו מתירין לאדם ולא למזבח. ואז האמר: דהרי קומץ מתורה, ואף על פי שילד להקטירה קודם קומץ כדמוכח לעיל (ג, ג), כן שילד המציה אצל אין להקטירה ויש לומו: דוכמיל מוסק לא איתא לבונה דומיא דשלימים, דלבונה היא גופה מתיר, משחרצת שריים באבילה, תיער פיגול לפימן משלמים. ואף על גב דתייב שריים באיורים, דכמה דלא מקטיר אימורים בתוכם בשיר לא מעט אבל, מכל מקום לא חשיבי מתיר, כיון דאם נתמאו וא נאבדו שריו בשר באבילה, ועוד שי לומו: דלבונה אין לה בשר בעבודת מזבח, ולא הריא דומיא דשלימים שעבודת מזבח מתירין, כגון זריקת דם **מנחת** נסכים — בפרק 'בית שמואל' (ובחסם מג, א) פירש הגה"ק דאין גרס מנחת נסכים, משום דפליגי בה סייפא דהך משנה (רבשר הדרם) קתני: והנסכים הבאים בפני עצמן, דברי רבי מאיר, והנסכים אמורים: אף בבאין עם הבונה, רבפיני עצמן דקאמר היתוי בין במנחת נסכים, כדאמרין: ומתוך דאין מנחת נסכים בכל יום, בין בבאין עם הבונה, כגון שהביא וכוז והיום נסכיו כמאן עד עשרה ימים. ומדוי שי לישב הגה"ק, דמנחת נסכים מיירי ממוננת מנחת נסכים בכל יום, ותסכין הבאין בפני עצמן מיירי ממוננת וכוז והיום נסכיו כמאן עד עשרה ימים.

44 אבל כשהו יבא על להפסיק בדם, והכי היה חיל למתינת, הדרם, ומנחת נסכים, ונסכים הבאין בפני עצמן ושמו איירי דהנא נמנח כותנים ומנחת כון משיהו נאד מנחת נסכים, הלבוב מודה רבי יוסי בזה שפיגל חייבין עליו פרת; לתקטור קומצה לאיפגולי קומץ, קומץ מי מפגל? והתנן, אלו דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול: תקומץ, והלבונית, והקטורת, ומנחת כהנים, ומנחת נסכים, ומנחת בתן משיה, והדם! אלא פשיטא, לאפגולי בשר. השקאה, ומה ההם דלא חשיב ביה בכשר גופיה, אמר רבי יוסי: מפגל הכא דחשיב ביה מבנה גופיה, אל כל שפן דפיגל בידך ימין פיגל בידך שמואל? ועוד, האמר רבינא: תא שמע, קומצה את המנחה לאכול שרייה או לתקטור קומצה למחר, מודה רבי יוסי בזה שפיגל חייבין עליו פרת; לתקטור קומצה לאיפגולי קומץ, קומץ מי מפגל? והתנן, אלו דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול: הקומץ בו! אלא פשיטא, לאפגולי שריים. השקאה, ומה ההם דלא חשיב ביה בכשר גופיה.

1 **אָלָא** אי אמרת — גבי יחובת דמחד גופא אתו, תרי גופי ניהו, ואם פיגול זו בלא זו לא נתפלה זו, וגי תרות בו ערבן לאכול כות משתקין מי מיטטרפי? מי מודה עירוב משבחו למיודי חד גופא טפי מחובר וכו' דלא מהני להו לירצות? ובי האי — ורבי יוסי באיירי הוה, ולא תקשי לרב הונא. לאכול חצי וית מחלה זו — למחר. חוש כשר — לא לתקטור אמירות ולאכול בשר, דהא לא חישב אלא חצי אבילה בחצי מתיר. אבל אמר כות משתקין — דערבין לחלות במחשבתו, ואמר בכל אחד ואחד מן הכבשים 'הריני שוחט על מנת לאכול כות משתקין למחר' — מצטרפי. ורבי אליבא דרמא אברה — דלא מנתיקן דקמני לעיל: לעולם אינו חיוב עד שיפגל בשתקין כותיה, בשתקין אף באחד מן כל, אלא אליבא דרבי יוסי אמרתי — וקמני מצטרפת החלות והרמא קשיין לדוחתא — דאי אמרת בשלמא יחובת חצי גופא הוא כו', דאמרינן לעיל (וג, א) לעולם לאיבא דרבנן — דקדשיא לקי אפילו באחת מן גמין מן חצי תימא בשתקין, ולא דריא אפילו באחת מן גמי. אמר רבי יוסי: עד שיפגל בשתקין — הכבשים, ואפילו באחת בבותיה, וישחט שני בכשים על מנת לאכול בתן מחלה אחת או משתי הלוח. אבל אם לא חושט בכבש אחד לאכול כות אחד מן חצי תימא, ובשחטת האחר לא חישב חצי הוי פיגול, דאין מפגלין בעבודת חצי מתיר. ולאפוקי מדרבי מאיר — דאמר בסוף מנתיקין מפגלין בעבודת חצי מתיר, דקתני: שחט אחד מן הכבשים לאכול שני הלוח למחר, ורבי מאיר אומר: פיגול חייבין עליו כרת. ואי קשיא הקומץ את המנחה אמאי פוסל ממשבחו? דא עבודת חצי מתיר, ואחריה לא חביב נמי לבונה תריץ בקמיצה דריא עבודה שלימה היא. דאי לכיב קמיצה בלבונה, תרע, דהא הקטרת קומץ אין חשב על אכול שריים למחר פליגי רבנן ואמרי: כיון דאיתבא נמי הקטרת לבונה — לא חשיבא הקטרת קומץ לפגל, דקתני מנתיקין: פיגול הקטרת קומץ לא בלבונה ב' (וג, א) אפילו באמורים. אין פיגול עד שפגל בכל המתיר, ואי קשיא: הא אסקיה ריש פרוקן (שם) לכילי עלמא מפגלין בחצי מתיר, דקתני הקומץ על מנת להקטיר קומצה למחר מודה רבי יוסי בו, והרי לא חישב אלא עד חצי מתיר על הקטרת קומץ? לאו פירכא היא, דלא דמי להאי דלא, והדמם חישב על חצי מתיר בשעת עבודה שלימה, והאי חישב בשעת חצי עבודה, כון שחטת אחד מן הכבשים. לעיל על משעט דמדפוס ממולאת סוכא, ורבי יוסי הוא דאמר ממנתיקין בשתקין אן, אבל באחת לא מפגליה הכרתה. ולאפוקי מדרבי מאיר — דאמר מפגלין בעבודת חצי מתיר, מדקאמר

7 **מַנְיָן** רבי היא, דתניא: השוחט את הכבש לאכול חצי זות מחלה זו וכן תבדור לאכול חצי זות מחלה זו, רבי אמר: אומר אני שהיה פשר, מעמא דאמר חצי חצי, אבל אמר פיות משתקין — מעטרה, ורבי אליבא דמאן? אי אליבא דרבנן, אפילו באחת מן העולם אליבא דרבנן, ולא תימא: עד שיפגל בשתקין, מאיר: אפילו באחת מן, ולאפוקי מדרבי יוסי, רבי יוסי היא, ולאפוקי מדרבי מאיר ומדרבנן קאתי — היינו דקאמר 'לעולם'; אלא אי אמרת רבנן ולאפוקי מדרבי מאיר, מאי 'לעולם?' ועוד, הא אמר רב אשי: תא שמע, רבי אומר משום רבי יוסי: פיגל בדרך הנעשה בחוץ — פיגל בדרך הנעשה בפנים — לא פיגל, הנה עומד בחוץ, ואמר: 'הריני שוחט על מנת להזות מדרבו למחר' — לא פיגל, שפחשבה בחוץ בדרך הנעשה בפנים; הנה עומד בפנים, ואמר: 'הריני מזה על מנת לתקטור אימורין למחר ולשפוד שריים למחר' — לא פיגל, שפחשבה בחוץ, ואמר: 'הריני שוחט על מנת לשפוד שריים למחר ולתקטור אימורין למחר' — לא פיגל, שפחשבה בחוץ בדרך הנעשה בחוץ. לתקטור לאיפגולי מאי? אילימא לאיפגולי דם, דם מי מפגל? והתנן, אלו דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול: תקומץ, והלבונית, והקטורת, ומנחת כהנים, ומנחת נסכים, ומנחת בתן משיה, והדם! אלא פשיטא, לאפגולי בשר. השקאה, ומה ההם דלא חשיב ביה בכשר גופיה, אמר רבי יוסי: מפגל הכא דחשיב ביה מבנה גופיה, אל כל שפן דפיגל בידך ימין פיגל בידך שמואל? ועוד, האמר רבינא: תא שמע, קומצה את המנחה לאכול שרייה או לתקטור קומצה למחר, מודה רבי יוסי בזה שפיגל חייבין עליו פרת; לתקטור קומצה לאיפגולי קומץ, קומץ מי מפגל? והתנן, אלו דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול: הקומץ בו! אלא פשיטא, לאפגולי שריים. השקאה, ומה ההם דלא חשיב ביה בכשר גופיה.

54 היני קומץ 'לעולם', ומשעט: לעולם אפילו פיגל בשתקין, אין פיגול עד שפגל אף בשתקין. פיגל דבר הנעשה בחוץ בו — גבי פרים התשרפים ושעירי החרפים כתיב בתורה כותנים פורשת בעצת אורחך. לחות מדמו — על דפורבת. הקטרת אימורין — על מבחו החיצון. לשפוד שריים — שירי הזה שופך על סוד מערבי של מבחו החיצון. לאיפגולי מאי — מה איכל מאותו פר שתיחייב כרת משום פיגול? לאיפגולי דם — כלומר, דהאי דקתני פיגל — בדם קאמר, שאם יאכל מן הדם בשוגג ותיחייב שחי חטאות, אתה משום כרת דם ואתה משום כרת פיגול. הקומץ והלבונה — דמנחת ישראל, הקטרת בו. דכל תרף לא קרי מתיקין, שהם מתיקין אחרים וקיימא לך, מנחתו (ז, א) דאין פיגול אלא דבר שיש לו מתירין, או לאדם — כגון שירי מנחה שחוקין מתיקין, או לבונה — כגון אימור בתמה שמתיר לקרב. לאדם שמשלמים, דכמה ביקר ערוץ פיגול בזה שלם דבר שיש מתירין לאדם למונחם שחוקות דם שחוקין מתיקין, וקרבתיש לאילן — אף לא ברב שיש לו מתירין או לגרען למזבח; לאפוקי הך דאין אדר מתיקין. ואי קשיא פשיטא דקומץ לא מייחבי עליה כרת משום פיגול, דהא כי אכיל מניה פקע ליה פיגוליה, שהרי לא קרב המתווח תריץ; כגון שדחת האור ברובו, וחשיב כמאן דקרב, כדאמרין לקמן (וב, ב) קומץ מאימתי מתיר שריים באבילה — משחרצת האור ברובו, ולא חשיב בכשר אלא שירי חדם. מיפגל

מנחות. פרק שני - הקומץ את המנחה דף יד עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"
תוספות

1 **הכתוב** עוף גאן אחד - דכתיב (ויקרא כג) 'וביאו לכם תנופה', והכתוב עשאן שני
2 שמואל, ושיך לעמוד א לאיפולו יאז - כלומר, זו ותפוגל בתפוגל או ישיחו חיבין ברת
3 הלהם, אפילו למאן דלי יקח מלתא ממלתא, ודבא דמו אהרדי טפי.
4 **פיגול** בחמי תורה מרו - הוא דהין דהיה מוצי' למבעי ברקיק גור שיש שני מנין.
5 **שחיטה** חוקה תרנויה מתירין זו - פירש

מביקשה: שחיטה מקדשת את
הדם, ואומרין בסוף פירקין דבא לקדש בבא
לדחי דמי ואם תמרו: קבלה נמי מקדשת את
הדם בבלי שרתו לאו פורסא היא, דבס סבין
מקדשא ליה כדאמרין בסוף פירקין.
רבנן

1 מיפגלי - בשר. הבא - פיגול בידך ימין, דחשיב בכשר גופיה. כל - דמיפגלא אף של
2 שמואל, ושיך לעמוד א לאיפולו יאז - כלומר, זו ותפוגל בתפוגל או ישיחו חיבין ברת
3 באכילתו? אלא אמר רבי יוחנן - ליתא לרב הונא, ואם פיגול בימין - פיגול בשמאל, ודא
4 חזינן אפילו לא חישב אלא בדם בתפוגל. ובגו חלות דהיינו טעמא דרבי יוסי, דאמר
5 במתניתין דתרי גופי ניהו, ואם פיגול בידו לא
6 בתפוגל זו, ולעיל קתני בשחיטין דביתא, ודמימעט
7 מדמעטרות חדו גופא ניהו. הכתוב עשאן טוק
8 חוק הכתוב עשאן שני גופין - דכתיב עשאן
9 חוק אחד ומעבדי אהרדי, דאין זו כשרה אלא זו,
10 דכתיב (ויקרא כג) 'שתים שני עשוינים'
11 דמשמע: שתים ולא אחת, וכתיב (שם) 'סלת'
12 דהיינה, וכל היייה מביבא, ואותו כתוב עצמו
13 עשאן שני גופין, מדכתיב 'שתים', ומשמע וכל
14 אחת לישהה ועריכתה בפני עצמה, ולכך,
15 עריכתו - דאמר רבין בן שתיין - ומעריבין
16 ומעטרות, דדכתיב עשאן חוק אחד. פליגי -
17 דאמר על מנת לאכול מן האחת, ולא עירב
18 הכריזה עמה. פגלי - ואין הכריזה פיגול,
19 דהיינה הכתוב עשאן שני גופים. שני לשונות
20 אהרין בבלהב זו, אבל זו וכתב, פגלי בלחמי
21 תורה - שדן ארבעה מינים, ופיגול באחד מן
22 המינים, שני פליגי רבי יוסי ורבנן אבל לא בתפוגל
23 האהרין או לא? מי אמרין: כיון דבובא אחד
24 מתירין - בחד זמנין, או לא? כיון דלא דמי
25 מנא הוא, פליגי רבי יוסי בכמתתא - שיש
26 כל שני מנין, תמי חלות חומשה וריקין,
27 כדאמר בפרק 'זהרדה' (מנחות ז) 'ואין
28 המנחות' סג, א, ואלבא דרבי שמעון קסידי
29 לה, דהיינו מי אמר. הויאל וקומץ אחד לשניהם
30 לא, פליגי רבי יוסי, ואם פיגול בחלות תפוגלו
31 וריקין, או דלגמא כיון דשני מנין פליגי, וכן
32 אהא אוסר - דהבא נמי פליגי. בשעת שחיטה כו'
33 אסתם נזח קאי. טריטה וריקין מתיירי ניהו,
34 שחטה קדשה לזם, כדאמרין בשליש פירקין
35 (מנחות טו ב), ואמר התם: הבא לקדש בבא

6 עריבניהו - מתערבין, והכתוב עשאן גוף אחד, פליגינהו - מיפגלי, והכתוב עשאן שני
7 גופין: קעני רבי יוחנן: פיגול בלחמי תורה, מהו? במנחת מאפה, מהו? תנא ליה רב
8 החליףא מעשרבא: וכן אהא אומר בלחמי תורה, וכן אהא אומר במנחת מאפה. תנו
9 בפני: בשעת שחיטה הישב לאכול חצי זית ובשעת וריקה הישב לאכול חצי זית - פיגול,
10 כגון: ששחיטה וריקה חשיבין. איפא דאמרין: שחיטה וריקה דתרווייהו מתירין - און,
11 קבלה והולכה - לא; ויאבא דאמרין: הני דמרחקו, וכל שכן הני דמקרבין. איני? והא
12 תני לוי, ארבע עבודות אין מצטרפות לפיגול: שחיטה וריקה, קבלה והולכה! אמר רבא,
13 לא קשיא: הא רבי, הא רבנן; דתניא: השוחט את הפגש לאכול חצי זית מחלה זו, וכן
14 חיבור לאכול חצי זית מחלה זו - רבי אומר: אומר אני שהה פשה. אמר ליה אבין: אומר
15 דשמעת ליה לרבי חצי מתיר וחצי אכילה, פולו מתיר וחצי אכילה מי שמעת ליה? אמר
16 ליה רבא בר רב חנן לאבין: ואי את ליה לרבי פולו מתיר וחצי אכילה, לגורו חצי מתיר
17 וחצי אכילה אטו פולו מתיר וחצי אכילה, דהא רבי יוסי גור ורבנן גורין רבי יוסי גור,
18 דתני: להקטיר לבונה למחר - רבי יוסי אומר: פסול ואין בו פרת, והקמים אומרים:
19 פיגול וחיבין עליה פרת; ורבנן נמי גורין, דתני: פיגול בקומץ ולא בלבונה, בלבונה ולא
20 בקומץ - רבי מאור אומר: פיגול וחיבין עליו פרת, והקמים אומרים: אין בו פרת עד
21 שפגול בכל המתירו, אמר ליה: הכי השקא? דשקאנת התם גור רבי יוסי קומץ בלבונה
22 - אטו קומץ דמתירו, אמר גורין קומץ - אטו קומץ דמתיר, חומא, זלבעת - אטו בלבונה
23 הפאה כבויבין, ככשים נמי - כבש אטו כבש חבירו, קוך - אטו קוך חבירו. אלא הקא,
24 מי איפא חצי מתיר וחצי אכילה בעלמא, דלקוס ולגור? הכי נמי מסתברא דשמעא
25 דרבנן משום הכי הוא, דקתני סיפא: מודים חכמים לרבי מאור במנחת חומא ומנחת
26 קנאות, שאם פיגול בקומץ - שפיגול וחיבין עליה פרת, שהקומץ הוא המתיר; הא
27 למה לי ליתמנא פללי? פשיטא, מי איפא מתיר אחרניא? אלא לאו הא קא משמע לן,
28 דשמעא דקומץ - משום דאיפא קומץ דמנחת חומא דרבי ליה. משנה נמנאת אחת
29 מן החלות או אחר מן הפדורים - רבי יהודה אומר: שניהם יצאו לכת השריפה, שאין
30 קרבן ציבור חלוק. והקמים אומרים: הטמא בטומאתו, והטהור יאכל. נמרא אמר רבי
31 אלעזר: מחלוקת לפני וריקה, אבל לאחר וריקה - דברי הכל הטמא בטומאתו והטהור
32 יאכל. ולפני וריקה במאי פליגי? אמר רב פפא: בציץ מרצה על אכילת קא מיפגלי,
רבנן

1 דת דאין מעטרות? ואי את ליה לרבי כולו מתיר וחצי אכילה - דלפסול, אטו כולו מתיר וחצי אכילה, דברת הוא הוא רבי יוסי
2 נור - במתניתין (מנחות יג, א) ה'הקומץ את המנחה על מנת להקטיר לבונה למחר, ואמר, פסול, ואק על גב דאין בו פיגול, דגור ליה אטו פיגול, ורבנן - נמי במתניתין דקתני: פיגול
3 בהקטרת קומץ על מנת לאכול שרידים למחר, ולא פיגול בהקטרת לבונה. דבי מאור אוסר פיגול - הן השרידים, דאזיל ליה הנפולין בשעת עוברת חצי מתיר, והכמים אוסרים אן בו
4 כו' - ברת הוא דליבא, אבל פסול הוא מלאכול, דגורין אטו ברת. ורבי אומר לעיל (עמוד א) כהניא כשרו קומץ דלבונה אבו הקטיר קומץ דמנחה - דדמו להרדי, ובקומץ על
5 מנת להקטיר קומצה למחר מודה רבי יוסי דפיגול הוא. ורבנן נמי גורין - דתפסול מנחה במחשב בשעת הקטרת קומץ. דמנחת חומא - דהתם עוברת שלימה היא ומתפגלת.
6 לבונה - נמי מחשב אשירים בשעת הקטרת לבונה, דהיינו טעמא דפסלי רבנן למנחה - גורה אטו מחשב בהקטרת לבונה בכויבין, דהתם פיגול גמור הוא, שאין הקטרה אלא היא. כבש
7 - דאמרין רבנן במתניתין: שוט אחד מן הכבשים לאכול שני חלות למחר, או הקטיר אחד מן הכויבין לאכול שני סדרים למחר, דקאמר רבנן אן בו ברת, הא פסול איבא, דגורין חד
8 כבש אטו כבש חבירו, שלא שחוט שניהם במחשבה, דהתם פגול בכל המתיר. וכן בכויבין, כולו הרך גזירות דאיכא בעלמא דרמי ליה חזי פיגול. אבל הבא - כגון מתיר וחצי אכילה
9 דרבי, מי איכא חצי מתיר וחצי אכילה בעלמא פניגול, דגורו הבא אטו חתם? משום הכי הוא - דמטבעה פיגול דדמי ליה. וקתני סיפא - דמתניתין פיגול רבנן אלא בלבונה מודים
10 חכמים כו' שאם חישב בקומץ או בהקטרת קומץ - פיגול בשירים. הא קא משמע לן - דטעמא דפסלי רבנן מנחש בשעת הקטרת קומץ דמנחת דרבה משום הכי הוא, דאיכא דמנחת
11 חומא דרמי ליה. שדם מודים שהוא פיגול. משנה שניא קרבן ציבור חלוק - דבי מסקא דגמרא: תלמוד טרוך פייפ של רבי יהודה ששנאה מרבותיו, שאין קרבן ציבור חלוק, ואם
12 נפסל חצי נפסל כולו. נמרא לפני וריקה - נמנאת אחת מן החלות של ערצת, וכלהם הפנים לפני הקטרת בויבין, אבל לאחר וריקה - וריקה מעליתא הוא (הוא) דבר הלוי כו',
רבנן

מנחות. פרק שני – הקומץ את המנחה דף טו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"

הסופות

רבנן סברי היצין מרצה על אבילות – לא למשיריה לטמא באבילה, אלא לעצק לאו היד
האי טמא כאבד ושרוקו. אלא חשוב כטורח לעצק ושרוקה יורקה לאידך דטורח גמור.
ורבי יודה סבר אין היצין מרצה – והוא היה איה טמא כאבד ושרוקו, ולא מהניא יורקה
לטורח. אף על גב דרבי יודה סכירא ליה בפרק יבצהר פרושין (א), ומנאה הורחא
בעיבור, ולא מצינן ציץ לרצוי. ומאי דחתר הוא
בעיבור דלמניא להאי טמא למשיריה באבילה
– הוא הדין נמי דלא מהניא למשיריה לטורח,
ולעצק היתר אבילה לא הוינא, ולא הויא כרצוי
ציץ. ולמאן דאמר מרצה – מהניא לטורח ולא
מהניא לטמא.

הא עולין דציץ מרצה בו – ואפילו למאן
דאמר בפרק יבצהר עולשין (פסדס ע, ב), אף
הציץ מרצה על העולש – דמי מילי בדדי,
אבל בעיבור מודה דציץ מרצה על העולש,
פלוגין – משמע דלא דביח טמאי תנאי דציץ מרצה
על העולש דהוה תורח ליה. ולאבטור לא שכן
דהוה קשה טפי, דרבי יודה דאמר שניהם יעשו
בטומאה סקבר דציץ מרצה על העולש, ומתניתין
סקבר אין היצין מרצה על אבילות. ורבנן דאמרי
טמא בטומאות תורח ומטורח בטהרות סקבר אין היצין
מרצה על העולש, ומתניתין סקבר היצין מרצה
על אבילות

רבי יהודה אומר אפילו טמא אחד טמא בו
שאינן קרבן ציבור חלוק – אף על גב דרבי יהודה
סכירא ליה בפרק קמא רומא (א), דטומאה
הותרה בציבור, ולא מקום אבוד תריסר לא טעמא
דאין קרבן ציבור חלוק פסחה. כיון דיש ביה
אבילה, כדמוכח התם. **והבא** מאי ציץ מרצה
איכא – פירוש הוא אין היצין מרצה על טומאת
הנוק (דרבנן סבירא כהנין, ודריש לקמן בהקומץ
רבד) (ב), אף עון הקדשים הוא נושא ולא
עון המקדשים. ובפרק שני דבבבס (בג, א) נמי
מקינין בהריא דאין היצין מרצה על טומאת הנוק.
הוא דאמר בפרק יבצהר עולשין (פסדס ע, א)
דלמאן דאמר טומאה דהויה בעיא ציץ לרצוי
דיעוי לטומאת ציבש דמהני ציץ אבל לטומאת
הנוק דלא מהני ציץ – אפילו בציץ מנין
לרצוי יהויה דך – לקמן בפרק יתרוהי' (א, א)
עיקר מילתא. **לחם** איקרי הורחא תהדא לא איקרי
לחם – מדיאי טעמא וירצויא מנה משמשים בפרק
הערל' (בבמז' עג, ג), דאין מרצה בשביתים
מה שאין בן בתרומה. מאי טעמא דלא יליפנין
(ביבכורים) דתרומה) ותרומה מביב' איכא דך
דאיתקנין (פסדס ע, ב). "ויתרומת דך"
אלא וביבכורים. וביבכורים איקרי תרומה תרומה,
לא איקריא ביבכורים. וזה דמקיש להו בפרק
הערל' ותרומת' (תולין קכ, ה) התם אסמכתא
בצלטא אמר.

המפגל אין מתפלג בו – פירוש: אותו שאחיה
רוצה לומר שהוא מפגל אהר מודה
שאין מתפלג. ובריש מבזב' (א) רוצה לומר כל
תומרי בו היא נזואט בי בעמיקין אבו באיש פלוני
שהוא בן גרשוד ונמוזא וזמקין, דאין אומרים:
יעשה זה בן גרשוד תחילין, משום דאמרינן על
רשונה: מנה המזלאל אין מתפלג, בא לחלול ולא
חילל – אין עור שלא יתחלל ופרך רבינא: אם
בן ביטלת תורת עדים וזמקין, ומה הסוקל אינו
נסקל, הבא לסקול ולא סקל – אינו דין שלא
סיקל, ואף על גב דבבא מתקיים הקל וחומר,
אין מתפלג בו – פירוש: משום דקסין לך הרוג אין נרדקין, משום דרשקין: "כאשר זמב" ולא כאשר
עשה, כך פירש שם בקנטוס, וקשה: אם בן אגאי נקט סקילה יתור משאר כמותות ומפירש רבינו תנא ומה הסוקל אינו נסקל – דרצחא לעולם סיקף, אפילו הרג את חבריו באבן,
ותר נראה דקל וחומר דבא לא דמי להודאי, דבא לפגל הבא היינו לחם, שבא לפגל חתי על של תורה על ידי שימרוהו לפסולת, לא פגל – שאינו מנתקף לפסולת, אינו

רבנן סברי היצין מרצה – על טומאת אבילות כתיב, למדוהי וירקה שבורה עליו וירקה
מעליה. ומדיה, בו מרצה ציץ – ומדוהי קרבן מעליא, אבל טמא לא מושתרי באבילה,
דעבר ליה בלאו מיהיבטב אשר יגע בכל טמא לא יאכל' (ויקרא יז). ורבי יהודה סבר
אין היצין מרצה – בטומאה שנבעה ברוב הנאכל וכתיב, הלכך לא היו וירקה מעליא,
ולא מושתרי מטהר, והא עולין – דרבי יוחנן
ציץ מרצה על טומאה שנבע בעולין למזבח
ביבין – דהוה עולין, יעשו כמזבח בשופטא –
יגענו על זה אלה את ירצה. שאין קרבן ציבור חלוק
– ואפילו אין מוגיע בשניהם – טמאים, וקרן
עובר דוחה טומאה בפרק יבצהר עולשין (פסדס
פ, א) ואמאי לא היו טורח וירקה הורחא וציץ
מרצה על העולש, והריא הקטרסה מעליה.א.
ואסור לטמא את התורה: נכש אחד בסא –
בארבעה עשר ניפן, וסכירא ליה לרבי יהודה
שבט אחד איקרי קומל, הלכך דוחה טומאה,
ועשו כלון במתקין עשה. לפי שאין קרבן ציבור
חלוק – ולדברי רבנן, טהורים עושים הראשון
והשני עושים פסח שני. רבי יהודה למדור
עיקר – שטנאה בדרבתי. משנה התורה
אינה מפולגת – והבדולאה אין עוש ברור. משא
מאי טעמא – התורה מפולגת לחם מרודה להו
ומיכב' והקריב' חלות על זבח התורה; וכתבין
לחקריבין על זבח החלות' (הורחא לעומת)

רבנן קברי: היצין מרצה על אבילות, ורבי יהודה
סבר: אין היצין מרצה על אבילות. אמר ליה רב
הונא בריה דרב נתן לרב פפאי: והא עולין, דהיצין
מרצה על העולין, ופלוגין? דתניא: וטמא אחר מן
הקובין – רבי יהודה אומר: שניהם יעשו במינואה,
לפי שאין קרבן ציבור חלוק; והקמים אומרים: הפטמא
בטומאות והפורח בטהרות! ועוד אמר רב אשי: תא
שמעו, רבי יהודה אומר: אפילו שבט אחד מנא רב
השטמים מהורין – ועשו במינואה, לפי שאין קרבנות
ציבור חלוק; והבא מאי היצין מרצה איקרא? ועוד
האמר רבינא: תא שמע, וטמאת אחת מן החלות
או אחת מן הפרדיון – רבי יהודה אומר: שניהם
יעשו. וכתב השריפה, לפי שאין קרבן ציבור חלוק,
והקמים אומרים: הפטמא בטומאות והפורח יאכל
ואם איתא, "לפי שאין היצין מרצה על אבילות"
מיבעי ליה! אלא אמר רבי יוחנן: תלמוד ערוך הוא
כפי של רבי יהודה, שאין קרבן ציבור חלוק, משנה
התורה מפולגת את הלחם, והלחם אינו מפגל את
התורה. ביציר? שחט את הלחם ולא אכול ממנו למחר
– היא והלקח מנולין; לאכול מן הלחם למחר
– הלחם מפגל והתורה אינה מפולגת. הכבשים
מפולגין את הלחם, והלקח אינו מפגל את הכבשים.
ביציר? השוחט את הכבשים לאכול מהן למחר – הם
והלחם מפולגין, לאכול את הלחם למחר – הלחם
מפגל והכבשים אינן מפולגין. גמרא מאי מעקמא?
אילימא משום דרב בהנא, דאמר רב פהנא: מנין
לתלמי תורה שנקראו תורה? שאמרו: "הקריב על
זבח התורה חלות", אי הכי איקרא נמי' – הא לא
קשא, לחם איקרי תורה, תורה לא איקרי לחם.
אלא הא דקתני: הכבשים מפולגין את הלחם והלחם
אינו מפגל את הכבשים, לחם הכי אקרא דאיקרי
כבשים? אלא לא הוינו מעקמא: לחם גלל תורה ואין
תורה גלל דלחם, לחם גלל דכבשים ואין כבשים
גלל דלחם. וצריכי, דאי אשמעון תורה – התם
הוא דכי מפגל בלחם לא מפגל תורה, משום דלא
הזקקין זה לזה בתנופה, אבל כבשים דהזקקין זה לזה בתנופה, אימא כי מפגל בלחם
ליפגלי נמי כבשים, צריכא. בעא מיניה רבי אלעזר מרב: השוחט את התורה לאכול
פחות ממהו ומתקמה למחר, מהו? לאיפולג תורה לא מיבעיא? לוי, השתא בכולו מתקמה
לא מיבעיא, ממהו ומתקמה מיבעיא? כי קא מיבעיא לוי – לאיפולג לחם, מי מתקמה
תורה לאיפולג לחם? או לא? אמר ליה: אף בזו, הלחם מפגל והתורה אינה מפולגת.
ואפואי? לימא קל וחומר: ומה תורה חלוקה? הוה תהפגל, הבא לפגל ולא פגל –
אינו דין שלא יתפגל? – ומי אומרינן קל וחומר כי אין חלוקה – מעשה באחד

לענין עדים וזמקין שאני, משום טעמא דאם בן ביטלת תורת עדים וזמקין, ומה הסוקל בו פירוש: משום דקסין לך הרוג אין נרדקין, משום דרשקין: "כאשר זמב" ולא כאשר
עשה, כך פירש שם בקנטוס, וקשה: אם בן אגאי נקט סקילה יתור משאר כמותות ומפירש רבינו תנא ומה הסוקל אינו נסקל – דרצחא לעולם סיקף, אפילו הרג את חבריו באבן,
ותר נראה דקל וחומר דבא לא דמי להודאי, דבא לפגל הבא היינו לחם, שבא לפגל חתי על של תורה על ידי שימרוהו לפסולת, לא פגל – שאינו מנתקף לפסולת, אינו

שורע
הזקקין זה לזה בתנופה, אבל כבשים דהזקקין זה לזה בתנופה, אימא כי מפגל בלחם
ליפגלי נמי כבשים, צריכא. בעא מיניה רבי אלעזר מרב: השוחט את התורה לאכול
פחות ממהו ומתקמה למחר, מהו? לאיפולג תורה לא מיבעיא? לוי, השתא בכולו מתקמה
לא מיבעיא, ממהו ומתקמה מיבעיא? כי קא מיבעיא לוי – לאיפולג לחם, מי מתקמה
תורה לאיפולג לחם? או לא? אמר ליה: אף בזו, הלחם מפגל והתורה אינה מפולגת.
ואפואי? לימא קל וחומר: ומה תורה חלוקה? הוה תהפגל, הבא לפגל ולא פגל –
אינו דין שלא יתפגל? – ומי אומרינן קל וחומר כי אין חלוקה – מעשה באחד

[דף ט"ז ע"א]

לא יצא. קרא ומענה - יחזור למקום שפטעה.

גמרא רב אומר: הלכה כדברי שניהן להקל. דלכו, מה בן אמרי? סתמה ורבי יוסי - הלכה כסתמא! רבי יוסי ורבי יודה - הלכה כרבי יוסי ומה צריכה למימר רב: הלכה כדברי שניהן להקל? אלא בגין שמע דתני לה רבי הייא בשם רבי מאיר, לפום בן צריד למימרא: הלכה כדברי שניהן להקל.

תני: נתפלל ולא השמיע לאזנו - יצא. למי נצרכה? לרבי יוסי. היידין רבי יוסי? הדיא דתנינן: הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו - יצא. ורבי יוסי אומר: לא יצא. אומר רב מתנה: דרבי יוסי היא. אומר רבי יוסי: הוינן סברין מימר: מה פליגינן רבנן ורבי יוסי בשמע דכתיב בה שמע, הא שאר כל המצות - לא. מן דמר

[דף ט"ז ע"ב] רב מתנה: דרבי יוסי היא, הוי: היא שאר כל המצות. מאי טעמא דרבי יוסי? (שמות ט) והאזנות למצותיו - ישמעו אזניך מה שפיך מדבר.

אמר רב חסדא: לית בן הורש, השגרת לשון היא מתניתא לרבי יודה.

אמר רבי יוסי: מסתברא דידין רב חסדא בתרומות, דהיא דרבי יוסי. אומר רבי חנינא בשם רב חסדא: דרבי יוסי היא. אומר רבי יוסי בי רבי בון: על כרחיך איתמר דהיא דרבי יוסי. דתנינן: המשיאתא קדמייתא ולא תניתא עמהן. אם משום שאין תרומתן תרומה. והא תנינן המשיאתא אחרניתא ולא תניתה עמהן! הוי: סופך מימר דרבי יוסי היא.

אלו צריד דיקדוק: על - לבבך. על - לבבכם. עשב - בשדך. ואבדתם - מהרה. הכנף - פתיל. אתכם - מארץ. רבי חנינא בשם רבי אחא: אשר נשבע ה'.

רבי שמואל בר חנינא בשם רבי הושעיא: יוצר אור ובורא חושך, דלא יימר יוצר אור ובורא נוגה. רבי חניי בשם רבי אבא בר זבדא: "שם שרו לך", דלא יימר: "שם הללו לך".

רבי לוי, רבי אבדימא דחיפה בשם רבי לוי בר סוסי: צריד להתיו למען תזכרו. רבי יונה בשם רב חסדא: צריד להתיו בי לעולם חסדו.

תני: אין מעבידין לפני התיבה לא חיפניו, ולא בישניו, ולא מיבעוניו, מפני שהן עושין תהיו - תהיו, ועייניו - אאין. אם היה לשונו ערוך - מותר.

פיסקא. הקורא למפרע - לא יצא. רבי יונה אומר: תנא רב נחמן בר אדא, רבי יוסי אומר, תנא נחמן סבא: והוי, כדרה הוייתו יהו.

תני: אף בחלל ובקריאת המגילה - בן. ניהא בקריאת המגילה

[דף י"ז ע"א]

דכתיב בה (אסתר ט) בכתבם, ברם בהלילא? בגין דכתיב (תהלים קיג) ממזרח שמש עד מבוא מהלל שם ה'. מה את שמע מינה? אומר רבי אבון: עוד, היא אמורה על סדר, (תהלים קיד) בצאת ישראל

מִמְצָרִים – לְשַׁעֲבֵר. (שם קטו) לֹא לָנוּ ה' לֹא לָנוּ – לְדוֹרוֹת הַלְלוּ. (שם קטז) אֶהְבֵּתִי כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי – לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. (שם קיח) אֶסְרוּ חַג בַּעֲבֹתֵיכֶם – לִימּוֹת גּוֹג וּמְגוּגוֹ. אֵלֵי אַתָּה וְאוֹדֶךָ – לְעֵתִיד לְבֹא.

רַבִּי אֶהָא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: אַף מִי שֶׁהִתְקִין אֶת הַתְּפִילָּה הַזֹּאת, עַל הַפֶּדֶר הַתְּקִינָהּ, שֶׁלֹּשׁ בְּרֻכּוֹת רֵאשׁוֹנוֹת, וְשֶׁלֹּשׁ בְּרֻכּוֹת הַאֲחֵרוֹנוֹת – שֶׁבָּחָו שֶׁל מְקוֹם, וְהֶאֱמִצְעִיּוֹת – צָרְכָן שֶׁל בְּרִיּוֹת.

הִנְנּוּ דִיעָה. הִנְנָתָנוּ דְעָה – רִצָּה תְּשׁוּבָתֵינוּ. רִצִּיתָ תְּשׁוּבָתֵינוּ – סֶלַח לָנוּ. סֶלַח לָנוּ – גָּאֻלֵינוּ. גָּאֻלָּתָנוּ – רָפָא חֲלִינּוּ. רִפְיַת חֲלִינּוּ – בְּרַךְ שְׁנוֹתֵינוּ. בִּירְכַת שְׁנוֹתֵינוּ – קַבְצִינוּ. קִבְצָתָנוּ – שׁוֹפְטֵינוּ בְּצֶדֶק. שְׁפַטְתָּנוּ בְּצֶדֶק – הִכְנַע קַמִּינוּ. הִכְנַעְתָּ קַמִּינוּ – צִדְקֵינוּ בַּמִּשְׁפָּט. צִדְקָתָנוּ – בְּנֵה בֵיתְךָ וְשִׁמְעַ עֲתִירְתֵינוּ וְרִצִּינוּ בְּתוֹכוֹ.

לִית צוֹרְכָה דְבִנְהַה בֵּיתְךָ וְשִׁמְעַ עֲתִירְתֵינוּ וְרִצִּינוּ בְּתוֹכוֹ, אֲלָא בְּמַה דְּאִישְׁתַּעֲי קְרִיִיא בְּזֵ אֲשְׁתַּעֲיִיא מִתְּנִיתָא. (ישעיה נז) וְהִבִּיאֹתִים אֶל הַר קְדֹשִׁי, וְשִׁמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי.

אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה: מֵאַה וְעֲשָׂרִים וְעָנִים, וּמֵהֵם שְׁמוֹנִים וּכְפֹה גְבִיאִים הַתְּקִינוּ אֶת הַתְּפִילָּה הַזֹּאת. וּמַה רָאוּ לְסַמּוֹד הָאֵל הַקְּדוֹשׁ לְחַנּוּן תְּדַעְתָּ? עַל שֵׁם (שם כט): וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. מַה כְּתִיב בְּתַרְיִיחָה? וְיִדְעוּ תַעֲי רוּחַ בִּינָה. דִּיעָה לְתְּשׁוּבָה, (שם נ) הַשְּׁמָן לֵב הָעַם הַזֶּה וְאוֹנֵיו הַכְּבֹד וְעֵינָיו הִשָּׁע וְגו' עַד וּלְכַבּוּ יְבִין וְשָׁב.

תְּשׁוּבָה לְסִלְיָהּ, (שם נז) וְיִשָּׁב אֶל ה' וִירַחֲמֵהוּ וְאֵל אֱלֹהֵינוּ כִּי יִרְבֶּה לְסַלּוֹחַ.

סִלְיָהּ לְגָאֻלָּהּ, (תהלים ק) הַסִּלַּח לְכָל עֲוֹנוֹכִי הֲרַפָּא לְכָל תַּחֲלוּאֵיכִי הַגּוֹאֵל מִשַּׁחַת חַיִּיכִי.

וַיֹּאמֶר רֹפֵא חוֹלִים קְדַמִּי! אָמַר רַבִּי אֶהָא: מִפְּנֵי מַה הַתְּקִינוּ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל בְּרַכָּה שְׁבִיעִית? לְלַמּוֹד שְׂאִין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין אֲלָא בְּשִׁבְעִית.

רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַבִּי אֶהָא: (תהלים קכו) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ה' אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן – שִׁירָה שְׁבִיעִית הִיא, לְהוֹדִיעַד שְׂאִין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין אֲלָא בְּשִׁבְעִית.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא בַר אַבָּא: מִפְּנֵי מַה הַתְּקִינוּ רֹפֵא חוֹלִים בְּרַכָּה שְׁמִינִית? בְּנִגְדַּה הַמִּילָּה שֶׁהִיא לְשִׁמְנָה, עַל שֵׁם (מלאכי ב): בְּרִיתִי הִיְתָה אִתּוֹ חַיִּים.

אָמַר רַבִּי אֶלְכָּסְנְדָרִי: מִפְּנֵי מַה הַתְּקִינוּ מְכַרְדַּה הַשְּׁנַיִם בְּרַכָּה תְּשִׁיעִית? בְּנִגְדַּה (תהלים כט) קוֹל ה' שֶׁבֶר אֲרָזִים, שֶׁהוּא עֲתִיד לְשֶׁבֶר כָּל בְּעָלֵי שְׁעָרִים.

רַבִּי לׁוֹי בְּשֵׁם רַבִּי אֶהָא בַר חֲנִינָא: מַה רָאוּ לְסַמּוֹד מְכַרְדַּה הַשְּׁנַיִם לְמַקְבֵּץ נְדָהִי יִשְׂרָאֵל? עַל שֵׁם (יחזקאל לו): וְאַתֶּם הָרִי יִשְׂרָאֵל עֲנַפְכֶם תִּתְּנוּ וּפְרִיכֶם תִּשְׂאוּ לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל. לְמַה? כִּי קָרְבוּ לְבֹא.

נִתְקַבְּצוּ הַגְּלִיּוֹת וְהִדִּין נַעֲשָׂה, הַזִּידִים נִכְנָעִין וְהַצְּדִיקִים שְׂמַחִים. וְתָנִי עֲלֵהּ: כּוֹלֵל שֶׁל מִינִים וְשֶׁל רְשָׁעִים – בְּמַכְנָע זִידִים. וְשֶׁל גְּרִים וְשֶׁל עָנִים – בְּמַכְטַח לְצַדִּיקִים. וְשֶׁל דּוֹד – בְּכּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם.

(דוּשַׁע א) אַחַר יִשְׁבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבִקְשׁוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דּוֹד מַלְכֶם.

רבנן אמרי: אהן מלכא משיחא? אין מי חייא הוא – דוד שמייה. אין מי דמכייא הוא – דוד שמייה. אמר רבי תנחומא: אנא אמרית מעמא: (תהלים יח) **ועשה חסד למשיחו לדוד**. רבי יהושע בן לוי אמר: צמח שמו. רבי יודן בריה דרבי איבו אמר: מנחם שמו. אמר חנינה בריה דרבי אבהו: ולא פליגי, חושבנניה דתדין כחושבנניה דתדין, הוא צמח הוא מנחם! ודא מסיעיא להו, דמר רבי יודן בריה דרבי איבו: עובדא תוה בחד יהודאי דתוה

[דף י"ז ע"ב] קאים רדי. געת תורתיה קומי, עבר חד ערביי ושמע קלה, אמר ליה: פר יודאי פר יודאי! שרי תורף ושרי קנקנה, דהא חריב בית מוקדשא. געת זמן תננינות, אמר ליה: פר יודאי פר יודאי! קמור תורף וקמור קנקניה דהא יליד מלכא משיחא.

אמר ליה: מה שמייה? "מנחם". אמר ליה: ומה שמייה דאביי? אמר ליה: "הוקיה". אמר ליה: מן הן הוא? אמר ליה: מן בירת מלכא דבית לחם יהודה.

אזל, זבין תורוי וזבין קנקנוי, ואיתעביד זבין לדין למיינוקא. ותוה עייל קרייה ונפקא קרייה, עד דעל לתהוא קרתא ותויין פל נשייא זבנו, ואיפה דמנחם לא זכנה.

שמע קלן דנשייא אמרין, איפיה דמנחם איפיה דמנחם, איתיי וזבנין לברך! אמרה: בעיית אנא מיחנקניה סנאיהון דישראל, דכיומא דאיתיליד – איתרוב בית מוקדשא. אמר לה: רחמיצא אנן, דברגליה חריב וברגליה מתבניי. אמרה ליה: לית לי פריטין. אמר לה: והוא מה איכפת ליה, איתיי וזבנין ליה, אין לית קומה יומא דין, בתר יומין אנא אתי ונסיב.

בתר יומין עאל לתהיא קרתא, אמר לה: מהו מיינוקא עביד? אמרה ליה: מן שעתא דחמיתני, אתון רוחין ועלעוליה ותמפיניה מן ידיי.

אמר רבי בון: מה לנו לתלמוד מן הערבי תוה? ולא מקרא מלא הוא? (ישעיה י) **והלכנון באדיר פול**. מה בתיב בתרייה? (שם יא) **ויצא חטר מגזע ישי**!

אמר רבי תנחומא: מפני מה התקינו שומע תפילה ברכה המש עשרה? בנגד ה' **למבול ישב** (תהלים כט) שהוא פולה את הפורענות מלכוא לעולם.

עבודה להודייה (תהלים ג) **זבח תודה יכבדני ושם דרך אראנו בישיע אלהים**.

וחתם בשלום, שפל הברכות – הותמיהון שלום. אמר רבי שמעון בן חלפותא, אין לך פלי שמהויק ברכה יותר מן השלום. ומה טעם? (שם כט) **ה' עז לעמו יתן, ה' יברך את עמו בשלום**.

קרא וטעה – יחזור למקום שטעה. טעה בין פתיכת הראשונה לשנייה – חזור לפתיכת הראשונה. טעה ואינו יודע היכן טעה – יחזור בפתחילה למקום הפרור לו.

דלמא, רבי חייא, רבי יסא, רבי אמי, סלקון מייעבד גנוניה דרבי אלעזר. שמעון קליה דרבי יוחנן, אי מחדית מילה אמרין, מן נחית שמע לה מיניה? אמרין: ויחיות רבי אלעזר דהוא וריו סגין. נחית וסליק, אמר לון: פן אמר רבי יוחנן: קרא ומצא עצמו בלמען – חזקה ביון.

רבי לא, רבי יסא בשם רבי אחא רובא: נתפלל ומצא עצמו בשומע תפילה – חזקה ביון.

רבי ירמיה בשם רבי אלעזר: נתפלל ולא פניו לבו, אם יודע שהוא חוזר ומכוין את לבו – יתפלל, ואם לאו – אל יתפלל.

אמר רבי חייא רובא: אגא מן יומי לא פונית, אלא חד זמן בעי מכוונה, ונתהרית בלבי ואמרית: מאן עליל קומי מלכא קדמי, ארקבסה, אי ריש גלותא?

שמואל אמר: אגא מנית אפרוחיא. רבי בון בר חייא אמר: אגא מנית דימוסיא.

אמר רבי מתניה: אגא מהזק מיכו לראשי, דכד הוה מטי מודים – הוא כרע מנרמיה.

[דף י"ח ע"א]

הלכה ה' מתני' האופנים קורין בראש האילן או בראש הנדבדב, מה שאין רשאים לעשות בן בתפילה.

גמרא ביני מתניתיה: הפועלים קורין בראש האילן, והאופנים בראש הנדבדב. ותני בן: מתפללים בראש היות ובראש התאנה. הא בשאר כל האילנות – יורד ומתפלל למטן. ובעל הבית – לעולם יורד ומתפלל למטן.

ולמה בראש היות ובראש התאנה? רבי אבא ורבי סימון, תרווהון אמרין: מפני שמהותן מרובה. תני: הפתח אף על פי שמשאו על בתיפו – הרי זה קורא את שמע, אבל לא יתחיל לא בשעה שהוא פורק, ולא בשעה שהוא מוען, מפני שאין לבו מיושב. בין כה ובין כה – אל יתפלל עד שעה שיפרוק. ואם היה עליו משאו של ארבעת קבין – מותר.

אמר רבי יונתן: והוא ששיקל. מהו ששיקל? תרין חלקין לחורויי וחד לקומי.

תני: לא יהא מרמוז בעיניו וקורא.

תני: הפועלין שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית – הרי אילו מכרכין ברכה ראשונה, וכוללין של ירושלים ושל ארץ, וחותרמין בשל ארץ. אבל אם היו עושין עמו בסעודתו, או שהיה בעל הבית אוכל עמו – הרי אילו מכרכין ד' ברכות.

אמר רבי מנא: זאת אומרת, שאסור לעשות מלאכה בשעה שיכרה, דלכו, מה אנו אמרין יעשה מלאכה ויכרה.

רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא: לא יעמוד אדם ויתפלל ומין מטבע בידו. לפניו – אסור, לאחוריו – מותר. רבי יסא היה צוררן ותופשן בידו.

ולמדת הדין אמר רבי יצחק: **וצרת הכסף בידו**, ובלבד בידו. רבי יוסי בר אבון הורי לרבי הלל התניה בן.

רבי הונא ורבי יעקב בר אחא הוו יתבין בחד אתר, והוה גבי רבי יעקב בר אחא פריטיו, אתת ענתה דצלותא

[דף י"ח ע"ב] ושרתון ויחבון לרבי חזקיה קטר פורתיה לפורתיה ושרתון וערק. אמר ליה: ומה בידך?

אמר רבי חנינא: אף מי שהיו מימיו על כתיפו – הרי זה קורא את שמע ומתפלל.

רב הונא אמר: קרית שמע ותפילה – אינן צריכות פוננה.

אמר רבי מנא: קשייתה קומי רבי פינחס, ואפילו תימר קרית שמע צריכה פוננה, תפילה אינה צריכה פוננה?

אמר רבי יוסי: קשימתיה, פני דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן: הגיעוד, סוף מלאכת המים, שאינם מהווין דבר תורה.

הלכה ו' מתני' התן פטור מקרית שמע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה.

מעשה ברבן גמליאל שנשא וקרא בלילה הראשון. אמרו לו תלמידיו: ליפדתנו רבינו שהתן פטור! אמר להם: איני שומע לכם לבטל מפני מלכות שמים אפילו שעיה אחת.

גמרא רבי אלעזר בן אנטיגנוס בשם רבי אליעזר בי רבי ינאי: זאת אומרת, שמופתר לבעול בעילה בתהילה בשבת.

אמר רבי חגי קומי רבי יוסה: תיפטר באלמנה שאינה עושה חבורה. אמר ליה: והא תנינן ארבעה לילות, אית לך למימר ארבעה לילות באלמנה? אמר רבי יעקב בר יבדי: קשייתה קומי

[דף י"ט ע"א]

רבי יוסי: מה בינה לבין שובר את החבית לאכול ממנה גרוגרות? אמר ליה: ומור דבתרה, ובלבד שלא יתפזר לעשותה בלי. וכאן שמתפזר לעשותה בעולה, כמי שמתפזר לעשותה בלי.

רב יצחק בר רב משרשיא: או מקשי, מה בינה למיפס מורסא בשבת? אמר ליה: ומור דבתרה, ובלבד שלא יתפזר לעשותה פה, וכאן מתפזר, שהוא מתפזר לעשותה בעולה, כמי שהוא מתפזר לעשותה בלי.

תני: לא יבעול אדם בעילה לכתהילה בשבת מפני שהוא עושה חבורה. ואחרים מתירין. אמר רבי יוסי בי רבי אבון: מעמון דאחרים, למלאכתו הוא מתפזר, מאילה נעשה חבורה. אפי אמר: אסור.

בנימון גנזבייה נפק ומור משמיה דרב: מותר. שמע שמואל ואיקפד עילוי ומית. [נקרי] עילוי וקרי: ברוך שנגפו. ועל רב קרא: (משלי יב) **לא יאנה לצדיק כל און.**

שמואל אמר: כל ההיא הילכתא דרישיה דפירקא אחרייא דנידה – להלכה אבל לא למעשה.

רבי ינאי ערק אפילו מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונישאת.

בעון קומי רבי יוחנן: מהו לבעול בעילה שנייה? אמרין: לתלות בדם המכה לא הורי, ולבעול בעילה שנייה הוא מורייא? מה צריכה לה? בשבא לה ימי הפסק ימי טהרה בנתים.

אמר רבי אבהו: שושביניה דרבי שמעון בר אבא הוינא, שאילית לרבי אלעזר, מהו לבעול בעילה שנגייה? ושרא ליה. דהוא סבר בהדא דשמואל, דשמואל אמר: פירצה דחוקה – נכנסין בה בשבת, אפילו משרת צרורות.

אמר רבי חגי: שושביניה דרבי שמואל קפודקיא הוינא, שאילית לרבי יאשיה, ושרע מיניה.

שאילית לרבי שמואל בר יצחק, אמר ליה: מעתה, אי זה דם נידה ואי זה דם בתולים?

תני: פלה – אסורה לביתה כל שבועה, ואסור ליטול ממנה פוס של ברכה; דברי רבי אלעזר.

מאי טעמא דרבי אלעזר? אי איפשר שלא יצא דם נידה עם דם בתולים.

הלכה ז' מתני' רחץ לילה הראשון שמתה אשתו. אמרו לו תלמידיו: לימדתנו רבנו, שאכל אסור לרחוץ! אמר להן: איני פשאר כל אדם, איסמנים אני.

גמרא מאן תנא אבל אסור ברחיצה כל שבועה? רבי נתן!

רבי אמי הוה ליה עובדא, ושאל לרבי חייא בר בא, והורי ליה: כל שבועה, כרבי נתן.

רבי יוסי הוה ליה עובדא, ושאל לרבי בא בר כהן לגבי רבי אחא, אמר ליה: לא כן אלפקד? רבי אמי הוה ליה

[דף י"ט ע"ב] עובדא, ושאל לריש לקיש והורי ליה כרבי נתן כל שבועה! אמר ליה: דילמא תרין עובדין אינון, אגון אמרין ליה על דרבי חייא בר בא, ואתון אמרין ליה על דריש לקיש.

ועוד מן הדא, רבי חמא אבוי דרבי אושעיא הוה ליה עובדא, שאל לרבנן ואמרין!

רבי יוסי בעי: איילן רבנן, רבנן דהבא או רבנן דרומי? אין תימר רבנן דהבא, ניקא. אין תימר רבנן דרומי, רב רבייא קומי והוא שאל לזעירי? אין תימר רבנן דרומי, אינון שריין ואינון אכריין? דתני: מקום שנהגו לתרחיין אחר המיטה – מרחיין. ובדרום מרחיין! אמר רבי יוסי כי רבי אבון: מי שהוא מתיר את הרחיצה הזאת, עושה אותה באכילה ושתייה.

הדא דתימר: ברחיצה של תענוג, אבל ברחיצה שאינה של תענוג – מותר. בהדא דשמואל בר אבא, עלו בו חטמין אתון שילון לרבי יסא, מהו דיסחיי? אמר לו: דלא יסחי מית הוא – אין בעי אפילו בתשעה באב, אין בעי אפילו ביום הכפורים!

רבי יוסי ברבי חנינא, ראו אותו טובל. אם לקרויו, לא ידעין. אם לתקר גופו, שאין רחיצת צונן רחיצה, לא ידעין. הורי רבי בא בהין תנאי.

הורי רבי אחא: בבא מן הדרך והיו רגליו קיהות עליו – שמוותר לתרחיצן במים.

תני: אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך – מותרין בנגילת הסנדל. לכשיבואו אל העיר – יחלוצו. וכן בתשעה באב. וכן בתענית ציבור. תני: במקום שנהגו לשאול אבילים בשבת – שואלין. ובדרום – שואלין. רבי אושעיא רובא אול לחד אתר, והוא אביליא בשופתא, ושאל בון. אמר לון: אני איני יודע מנהג מקומכם, אלא שלום עליכם ממנהג מקומינו!

רבי יוסי בי רבי חלפתא משבח בדרבי מאיר קומי ציפוראי, אדם גדול, אדם קדוש, אדם צנוע!
 חד זמן חמא אביליאי בשופתא, ושאל בון. אמרו ליה: אהן דאת מתני שבחיה? אמר לון: מה
 עיסקיה? אמר ליה, חמא אביליאי בשופתא ושאל בון! אמר לון: בעי אתון מידע מהו חיליה! בא
 להודיעכם: שאין אבל בשבת!

הדא דכתיב (משלי י'): **ברכת ה' היא תעשיר** – זו ברכת שבת. **ולא יוסף עצב עמה** – זו אבילות.
 כמה דתימא (שמואל ב, יט): **נעצב המלך על בנו**.

הלכה ח' מתני' וכשמת טבי עבדו – קבל עליו תנחומין. אמרו לו: לא ליפדתנו רבנו שאין מקבלין
 תנחומין על העבדים! אמר להם: אין טבי עבדי פשאר העבדים, פשר היה.

[דף כ' ע"א]

גמרא הא בני חורים אחרים – מקבלין תנחומין עליהן? ביני מתנייתה אין מקבלין תנחומין על
 העבדים.

תני: מעשה שפיתה שפיתו של רבי אליעזר ונכנסו תלמידיו לנחמו, ולא קיבל. נכנס מפניהם להצר,
 ונכנסו אחריו. לפיתה, ונכנסו אחריו. אמר להן: במדומה הייתי שאתם נכוין בפושרין, ואי אתם נכוין
 אפילו ברותחין! והלא אמרו: אין מקבלין תנחומין על העבדים, מפני שהעבדים ככהמה! אם על
 בני חורין אחרים – אין מקבלין תנחומין, כל שפן על העבדים!

מי שמת עבדו או בהמתו, אומר לו: המקום ימלא חסרונך.

בד דמוך רבי תייא בר אבא בר אהתיה דבר קפרא, קביל ריש לקיש עילוי דהנה רביה. גימר
 תלמידיה דבר נשא חביב עליה בכריה.

עאל ואיפטר עילוי (שיר השירים ח) **דודי ירד לגנו לערבות הבשם לרעות בגנים**. לא צורכה אלא
דודי ירד לגנו לרעות בגנים! דודי – זה הקדוש ברוך הוא. **ירד לגנו** – זה העולם. **לערבות**
הבשם – אלו ישראל. **לרעות בגנים** – אלו אומות העולם. **וללקוט שושנים** – אלו הצדיקים
 שמשלקן מביניהן.

משלו מושל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו בן והיה חביב עליו יותר מדאי. מה עשה המלך?
 נטע לו פרדם. בשעה שהיה הבן עושה רצונו של אביו – היה מחזר בכל העולם פולו, ורואה אי זו
 נטיעה יפה בעולם, ונוטעה בתוך פרדסו. ובשעה שהיה מכעיסו – היה מקצין כל נטיעותיו.

בד בשעה שישיראל עושין רצונו של הקדוש ברוך הוא – מחזר בכל העולם פולו, ורואה אי זה צדיק
 באומות העולם ומביאו ומדבקו לישראל. כגון יתרו, ורחב. ובשעה שהן מכעיסין אותו – היה מסלק
 הצדיקים שביניהן.

דלמא, רבי תייא בר אבא וחבורתיה, ואית דמרינ: רבי יוסי בי רבי חלפתא וחבורתיה. ואית דמרינ:
 רבי עקיבה וחבורתיה. הוו יתבין לעיי באוריתא תחות הדא תאינת, ותוח כרא דתאינתא קריין
 ולקוט לה בכל יום. אמרינ: שפא הוא חושדינו! נחלוף את מקומינו.

לְמַחֵר אֲתֵינָא מִרְחָה דְתַאֲנִינְתָא גְבוּז, אָמַר לֹזֵן: מַרְיִי, אַף חֲדָא מִצְוָה דְחֵוִיתִין נְהִיגִין וְעִבְדִין עִמִּי, מִנְעִתְוִנְהָ מִינִי! אָמְרוּן לֵיהּ: אָמְרוּן, דְלִמָּא דְאַחֲשָׁד לָן. בְּצַפְרָא אֲתֵי מוֹדְעָא יְתֵהוּן וְרַחַה עֲלֵיו הַחֲפֹחַ וְהִתְלִיעוּ תַאֲנִינְתֵיהּ!

בְּאוּתָהּ שְׁעָה אָמְרוּ: "כַּעֲלֵה הִתְאַנְה יוֹדַע אִימְתֵי עוֹנְתָהּ שֶׁל תַּאֲנָה לְקַטְמָה, וְהִיָּה לֹקְטָמָה!" כִּף הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדַע אִימְתֵי עוֹנְתָן שֶׁל צְדִיקִים לְסַלֵּק מִן הָעוֹלָם, וְהוּא מְסַלְקָן.

פֶּד דְמִדָּה רַבִּי בּוֹן בַּר רַבִּי חֵיִיא, עַל רַבִּי זְעִירָא וְאַפְטָר עִילוּי (קהלת ה) **מִתּוֹקָה שְׁנַת הָעֶבֶד. וְיֵשֶׁן אֵין כְּתִיב בָּאן, אֲלֵא אִם מַעֲט אִם הִרְבָּה יֹאכַל!**

לְמָה הָיָה רַבִּי בּוֹן בַּר רַבִּי חֵיִיא דּוֹמָה? לְמַלְךְ שִׁשְׁכַר פּוֹעֲלִים הִרְבָּה, וְהִיָּה שָׁם פּוֹעֵל אֶחָד וְהִיָּה מִשְׁתַּכֵּר בְּמִלְאכְתּוֹ יוֹתֵר מִדְּאִי. מַה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ? נִטְלוּ וְהִיָּה מְטִייל עִמּוֹ אַרְבּוּבֹת וּקְצָרוֹת. לְעִיתוֹתַי עֵרַב בָּאוּ אוֹתָם פּוֹעֲלִים לִיפּוֹל שְׁכָרָן וְנָתַן לוֹ שְׁכָרוֹ עִמָּהֶן מִשְׁלָם. וְהָיוּ פּוֹעֲלִים מוֹתָרְעִמִין וְאוֹמְרִים: אָנּוּ יִגְעִנוּ כָּל הַיּוֹם, וְזֶה לֹא יִגַע אֲלֵא שְׁתֵּי שְׁעוֹת, וְנָתַן לוֹ שְׁכָרוֹ עִמָּנוּ מִשְׁלָם!

אָמַר לְהֵן הַמֶּלֶךְ: יִגַע זֶה לְשְׁתֵּי שְׁעוֹת יוֹתֵר מִפּוֹה שְׁלֵא יִגְעָתָם אֲתָם כָּל הַיּוֹם כּוּל! כִּף יִגַע רַבִּי בּוֹן בַּתּוֹרָה לְעֹשְׂרִים וּשְׁמוֹנֶה שָׁנָה, מַה שְּׂאִין תְּלִמִיד וְוִיתִיק יִכּוּל לְלַמּוֹד לְמֵאָה שָׁנָה!

פֶּד דְמִדָּה רַבִּי סִימּוֹן בַּר זְבִיד, עָאֵל רַבִּי לִיָּא וְאַפְטָר עִילוּי: אַרְבַּעַה דְבָרִים תִּשְׁמִישׁוּ שֶׁל עוֹלָם, וְכוּלָן אִם אֶבְדוּ – יֵשׁ לְהֵן חֲלִיפִין, (איוב כח) **כִּי יֵשׁ לְבֶסֶף מוֹצָא, וּמְקוֹם לְזָהָב יִזְקוּ, בְּרִזָּל מַעְפָּר יִקַּח, וְאֶבֶן יִצּוֹן נְחוּשָׁה. אֵילּוּ אִם אֶבְדוּ – יֵשׁ לְהֵן חֲלִיפִין. אֲכַל תְּלִמִיד חֲכָם שְׁמוֹת, מִי מְכִיא לָנוּ חֲלִיפְתּוֹ!** מִי מְכִיא לָנוּ תְמוֹרְתּוֹ! (סו) **וְהַחֲכָמָה מֵאִין תִּמְצָא וְאִי זֶה מְקוֹם בִּינָה, וְנַעֲלָמָה מַעֲיִנִי כָּל חַי.**

אָמַר רַבִּי לִוִּי: מַה אֲחֵי יוֹסֵף עַל שְׁמֻצָאוֹ מְצִיאתָ – יִצָּא לְבָם, דְכְּתִיב (בראשית מב): **וַיֵּצֵא לְבָם, אָנּוּ שְׂאֵבְדָנוּ אֶת רַבִּי סִימּוֹן בַּר זְבִיד –**

[דף כ' ע"ב] עַל אַחַת כְּפֹה וְכַפֹּה.

פֶּד דְמִדָּה רַבִּי לִוִּי בַר סִיסִי, עַל אָבִיו דְשְׁמוּאֵל וְאַפְטָר עִילוּי: (קהלת יב) **סוֹף דְבַר הַכֵּל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹהִים יִרְא.**

לְמָה הָיָה לִוִּי בֶן סִיסִי דּוֹמָה? לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ כָּרָם וְהִיָּה בּוֹ מֵאָה גְּפָנִים, וְהָיוּ עוֹשׂוֹת כָּל שָׁנָה וְשָׁנָה מֵאָה חֲבִיּוֹת שֶׁל יַיִן. עָמַד עַל חֲמִשִּׁים. עָמַד עַל אַרְבָּעִים. עָמַד עַל שְׁלֹשִׁים. עָמַד עַל עֶשְׂרִים. עָמַד עַל עֶשֶׂר. עָמַד עַל אֶחָד. וְהִיָּה עוֹשֶׂה מֵאָה חֲבִיּוֹת שֶׁל יַיִן. וְהִיָּה אוֹתוֹ הִנְפֵן חֲבִיב עֲלָיו כְּכֵל הַכָּרָם כּוּלָּו.

כִּף הָיָה רַבִּי לִוִּי בַר סִיסִי חֲבִיב לְפָנָי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּכֵל אֲדָם. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב (סו): **כִּי זֶה כָּל הָאָדָם.**

כַּהֲנָא תְרוּחַ עוֹלָם סָגִין פֶּד סְלִיק לְהִכָּא. חֲמִתִּיה חֵד בַּר פַּחִין. אָמַר לֵיהּ: מַה קָלָא בְשִׁמְיָא? אָמַר לֵיהּ, גֵּזֵר דִּינִיָּה דְהָהוּא גְּבָרָא מִיחֲתָם, וְכֵן הָיוֹת לֵיהּ. וּמִתְפַּנֵּעַ בֵּיהּ חֲמִתִּיה חֵד חֲרָן, אָמַר לֵיהּ: מַה קָלָא

בשמיא? אמר ליה, גזר דיניה דההוא גברא מיהתם, וכן הוות ליה. אמר: מה, סליקית מזבי ואנא איחטי? מה? סליקית למיקמלה בגני ארעא דישראל? גיזול וניהות לי מן הן דסליקית.

אתא לגבי רבי יוחנן, אמר ליה: בר נש דאימיה מכסרא ליה, ואיתתיה דאבוי מוקרא ליה, להן גיזול ליה? אמר ליה: גיזול להן דמוקרין ליה. נחת ליה בהנא מן הן דסלק.

אתון אמרין ליה לרבי יוחנן, הא נחית בהנא לבבל! אמר, מה תנה מיזל ליה דלא מיסב רשותא? אמרין ליה: ההוא מילתא דאמר לה – הוא תנה נטילת רשות דידיה.

רבי זעירא פד סלק להבא, אזל אקין דם. אזל בעי מזיבון חדא ליטרא דקופד מן טבחה. אמר ליה: בכמה הדין ליטרתא? אמר ליה: בהמשין מניי וחד קורסם. אמר ליה: סב לה שיתין, ולא קביל עילוי. סב לה שבועין, ולא קביל עילוי. סב לה שמונים, סב לה תשעים, עד דמטא מאה, ולא קביל עילוי. אמר ליה: עביד כמנהגך.

ברומשא נחית לבית וועדא. אמר לון: רבנן! מה ביש מנהגא דהכא דלא אכיל בר נש ליטרא דקופד עד דמחו ליה חד קורסם? אמרין ליה: ומה הוא דין? אמר לון: פלן טבחה שלחון בעיי מנייתתיה, ואשכחון ארזניה נפקא. אמר ליה: רבי, כל הכין? אמר ליה: וייתי עליי דלא פעסית עילוי, מי סברת דמנהגא כן.

רבי יסא, פד סליק להבא, אזל ספר, בעי מסחי באהן דימוסן דטיבריא, פגע ביה חד ליצן ויהב ליה פורקל חד. אמר ליה: עד פדון עינקתיה דההוא גברא רפיא. והוה ארכונא קאים דאין אחד ליסטים ואזל, קם ליה גחיד פל קבליה.

אמר ליה ארכונא: מאן תוה עפוד? תלה עינאי וקמא דהוא גחיד, אמר ליה: אהן דגחיד הוא עמי! נסביה ודיניה ואודי ליה על חד קטיל.

מי נפקין תרויהון, טעינין תרתי שרין מן דעבר רבי יסא מסחא, אמר ליה: ההוא עינקתא דהות רפיא, כבר שנצת. אמר ליה: ביש גדא דההוא גברא, ולא כתיב (ישעיה כח) **ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם!**

רבי פינחס, רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק: קשה היא הלוצנות, שתחילתה ייסורין וסופן בלייה.

תחילתה ייסורין דכתיב: **ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם.** וסופן בלייה דכתיב: **כי כלה ונחרצה שמעתי מאת ה' צבאות על כל הארץ.**

[דף כ"א ע"א]

הלכה ט' מתני' הן אם רצה לקרות קריאת שמע לילה הראשון – קורא. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל הרוצה ליטול לו את השם יטול.

גמרא תנני: כל דבר שהוא של צער, כל הרוצה לעשות עצמו יהיד – עושה. תלמיד חכם – עושה ותבוא לו ברכה. וכל דבר שהוא של שבה, לא כל הרוצה לעשות עצמו יהיד – עושה. תלמיד חכם – עושה, אלא אם בן מינו אותו פרנס על הציבור.

תנני: מסתלקין לצדדין מפני יתידות דרבים. ובשעה שהוא משתקע אפילו בשדה שהיא מליאה בורבמין!

אמר רבי אבהו: מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע שהיו בדרך, והיו מסתלקין לצדדין מפני יתידות דרבים. וראו את רבי יהודה בן פפוס שהיה משתקע ובה כנגדו, אמר רבן גמליאל לרבי יהושע: מי הוא זה שמראה עצמו באצבע? אמר לו: יהודה בן פפוס הוא, שכל מעשיו לשום שמים!

אמר ליה: ולא בן תנני: כל דבר שהוא של שבה, לא כל הרוצה לעשות עצמו יהיד – עושה. תלמיד חכם – עושה, אלא אם בן מינו אותו פרנס על הצבור! אמר ליה: והתנני: כל דבר של צער, כל הרוצה לעשות עצמו יהיד – עושה. תלמיד חכם – עושה, ותבוא עליו ברכה. אמר רבי זעירא: ובתהוד דלא יבנה הורגין.

דלמא, רבי יסא ורבי שמואל בר רב יצחק הוו יתבין אקלין בחדא מן אילין בגישתא עלייתה. אתת עונתה דצלותא וקם רבי שמואל בר רב יצחק מצלווא. אמר ליה רבי מיישא: לא בן אלפן רבי, אם התהילו – אינן מפסיקין. ותני חזקיה: כל מי שהוא פטור מדבר ועושה – נקרא הדייט.

אמר ליה: והא תנינן: הָתֵן פְּטוּר, הָתֵן אִם רוּצָה! אמר ליה: ולא דרבן גמליאל היא! אמר ליה: יכול אצא פתר ברבן גמליאל, דרבן גמליאל אמר: איני שומע לכם לבטל מפני מלכות שמים.

הַדְרֵן עֲלֵךְ הֵיךְ קוֹרֵא

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הלכה א' מתני' מי שמתו מוטל לפניו – פטור מקרית שמע ומן התפילין. נושא המיטה, וחילופיהו, וחילופי חילופיהו, את שלפני

[דף כ"א ע"ב] המיטה, ואת של אחר המיטה. את שהמיטה צורך בהן – פטורין. ואת שאין המיטה צורך בהן – חייבין. אלו ואלו – פטורין מן התפילין.

קברו את המת וחרו, אם יכולין להתהיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה – יתהילו. ואם לאו – לא יתהילו.

העומדין בשורה, הפנימיים – פטורין, והחיצונים – חייבין.

נשים ועבדים וקטנים – פטורים מקרית שמע ומן התפילין. ותיבין בתפילה ובמוזון, ובכרבת המוזון.

בעל גרי – מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניו ולא לאחריה. ועל המוזון – מברך לאחריו ואינו מברך לפניו. רבי יהודה אומר: מברך לפניו ולא אחריהו.

היה עומד בתפלה, ונזכר שהוא בעל קרי – לא יפסיק, אלא יקצר. ירד לטבל, אם יכול לעלות ולהתכפות ולקרוא עד שלא תגזי החמה – יעלה ויתכפה ויקרא. ואם לאו – יתכפה במים ויקרא. לא יתכפה, לא במים הרעים ולא במי המשרה, עד שיטיל לתוכן מים. וכמה ירחיק מהם ומן הצואה? ארבע אמות.

זב שראה קרי, ונדה שפלטתה שכבת זרע, והמשמשת שראתה נדה – צריכין טבילה. ורבי יהודה פוטר:

גמרא תני: ומן התפילין, אבל ביום הראשון – אינו נותן תפילין. ביום השני – הוא נותן תפילין. ואם באו פנים חדשות – הוא הולצן כל שבועה; דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר: בראשונה ובשני – אינו נותן תפילין, ביום השלישי – הוא נותן תפילין, ואם באו פנים חדשות – אינו הולצן. אם ביום השני אינו נותן תפילין, צורכה מימר מי שמתו מוטל לפניו? אלא בגין דתנא דא – תנא דא.

רבי זעיריה רב ירמיה בשם רב: הלכה כרבי אליעזר בנתינה, וכרבי יהושע בחליצה. רבי זעיריה בעי: נתן ביום השני כרבי אליעזר, מהו שינעשה רבי אליעזר כרבי יהושע שלא לחלוץ?

אמר רבי יוסי בי רבי בון: וכיני? נתן ביום השני כרבי אליעזר, נעשה רבי אליעזר כרבי יהושע שלא לחלוץ. ואין ביני, נימא הלכה כרבי אליעזר.

[דף כ"ב ע"א]

אמר רבי בון: כתיב (דברים סז): **למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך** – ימים שאת עוסק בהן בחיים, ולא ימים שאת עוסק בהן במתים.

תני: אם רצה להחמיר על עצמו – אין שומעין לו. למה? מפני כבודו של מת, או משום שאין לו מי שישא משואו? מה נפיק מביניהן? היה לו מי שישא משואו, ואין תימר מפני כבודו של מת – אסור. ואם תאמר מפני שאין לו מי שישא משואו – הרי יש לו מי שישא משואו.

והתני: פטור מנטילת לולב! תיפתר: בחול. והתני: פטור מתקיעת שופר! אית לך מימר בחול, לא ביום טוב? אמר רבי חנינא: מפיון שהוא זקוק לו להביא לו ארון ותכריכין. ביי דתגנינן תפון: מהושיכין על התהום לפקח על עיסקי הפלה, ועל עיסקי הפת להביא לו ארון ותכריכין חלילים ומקוננות, כמי שהוא נושא משאו.

מאימתי בופין את המיפות? משיצא הפת מפתח החצר; דברי רבי אליעזר. ורבי יהושע אומר: משויפתם הגולל. וכשמת רבן גמליאל, ביון שיצא מפתח החצר – אמר רבי אליעזר לתלמידיו: כפו את המיפות! וכשנפתם הגולל – אמר רבי יהושע: כפו את המיפות! אמרו לו: כבר (כפיטם) כפינום על פי הנקן.

בערב שבת הוא זוקף את מיפותו, ובמוצאי שבת הוא בופן.

תני: דרגש – נוקפת ואינה נכפית. רבי שמעון בן אלעזר אומר: שומט

[דף כ"ב ע"ב] קלבינמטרין שלח ודין. רבי יוסה בשם רבי יהושע בן לוי: הלכה כרבי שמעון בן אלקעזר.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסי: מיטה שניקליטיה עולין ויורדין בה – שומטין ודין.

אי זו היא מיטה, ואי זה הוא דרנש? אמר רבי ירמיה: כל שפסגין על גופה – זו היא מיטה. וכל שאין פסגין על גופה – זהו דרנש. והא תנינן: המיטה הערסה – משישופם בעור הדג. אם פסגין הוא על גופה לאי זה דבר הוא שפה? אמר רבי אלקעזר: תיפתר באילין ערסותא קיסרייתא דאית להו נקבין.

מניין לכפיית המיטה? רבי קריספא בשם רבי יוחנן: (איוב כח) וישבו אתו לארץ. על הארץ אין כתב פאן, אלא וישבו אתו לארץ – דבר שהוא כמון לארץ. מיפן שהיו ישנין על גבי מיטות כפופות.

בר קפרא אמר: איקונין אחת טובה היה לי בתוף ביתך וגרמתני לכופפה, אף את כפה מיפתך. ואית דמפקין לישנא: ויכפה, כפה הפרסור.

רבי יונה ורבי יוסי, תרוניהון בשם רבי שמעון בן לקיש, חד אמר: מפני מה הוא ישן במיטה כפוי? שיהא נוער פלילה ונזפר שהוא אבל. וחרנה אמר: מתוך שהוא ישן על מיטה כפוי – הוא נוער פלילה ונזפר שהוא אבל.

אבל, כל זמן שמתו מוטל לפניו – אוכל אצל חבירו. ואם אין לו חבר – אוכל בבית אחר. ואם אין לו בית אחר – עושה מהיצה ואוכל. ואם אינו יכול לעשות מהיצה – הופך את פניו למותל ואוכל. ולא מיסב, ולא אוכל כל צרפו, ולא שותה כל צרפו, ולא אוכל בשר ולא שותה יין. ואין מומנין עליו. ואם בירך – אין ענין אחריו אמן. ואחרים שבירכו – אין עונה אחריהם אמן. הדין דתימא: כחול. אבל בשבת – מיסב ואוכל, ואוכל בשר, ושותה יין, ואוכל כל צרפו, ושותה כל צרפו. ומומנין עליו. ואם בירך – ענין אחריו אמן. ואחרים שבירכו – עונה אחריהם אמן.

אמר רבן שמעון בן גמליאל: הואיל והתרתיו לו את כל אלו – חייביהו בשאר כל המצות של תורה! רבי יודה בן פוי בשם רבי יהושע בן לוי: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

נמסר לרבים – אוכל בשר ושותה יין. נמסר לכתפים – כמי שנמסר לרבים.

בד דמך רבי יסא, קביל רבי תיאי בר ווא אביליו, ואיכילון בשר ואשקיון חמר. בד דמך רבי תיאי בר אבא, קביל רבי שמואל בר רב יצחק אביליו ואיכילון בשר, ואשקיון חמר.

בד דמך רבי שמואל בר רב יצחק, קביל רבי זעירא אביליו, ואיכילון טלופחין. מימר כמה דהוא מנהגא.

רבי זעירא מידמך, פקיד ומר: לא תקבלון עלי יומא דין אביליא, ולמחר

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א, א אין בה ידיעה בתחלה, בין שיש בה ידיעה בתחלה בין שיש בה ידיעה בסוף, שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי שמעון חולקין בשעיר, על שאין בה ידיעה - לא בתחלה ולא בסוף. וטהור שאכל טמא. שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: שעירי רגלים מכפרין, אבל לא שעירי ראשי חדשים. ומודה רבי שמעון בשעיר שלא קרב ברגל - שיקרב בראש חדש. לא קרב בראש חדש - יקרב ביום הכפורים. לא קרב ביום הכפורים - יקרב לרגל הבא, שמתחלה לא הקדשו קרבנות הצבור, אלא על מנת שיקרב על מזבח החיצון.

היה רבי שמעון אומר: שלשים ושנים שעירים קרבין לצבור בכל שנה ושנה. שלשים ואחד בחוץ, ונאכלין. ואחד בפנים ואינו נאכל, ושעיר המשתלח. שנים עשר בשנים עשר חדשי השנה, שבעה בפסח ושמנה בחג, שנים ביום הכפורים. אחד בראש השנה ושנים בעצרת. אחד בגלל לחם הפנים ואחד בגלל היום. ואם כפר הראשון על מה שני מכפר? על הטמאה שארעה בין זה לזה, ואמרינן כף ישראל צריכין להביא שני שעירין בכל יום, אלא שחם הקדוש-ברוך-הוא על נכסין של ישראל:

א, ב היה רבי שמעון אומר: קשה טמאת מקדש וקדשיו מכל עברות שבתורה, שכל עברות שבתורה מתכפרות בשעיר אחת, וטמאת מקדש וקדשיו מתכפרת בשלשים ושנים שעירין. כל עברות שבתורה מתכפרות פעם אחת בשנה, וטמאת מקדש וקדשיו מתכפרת בכל חדש וחדש, שנאמר (יחזקאל ה, יא): "לכן חי אני ואם ה' אלהים אם לא יען את מקדשי טמאתי" וגו'. קשין

הן שקוצין ותועבות שעשית, וטמאת מקדש וקדשיו - קשה מכלן:

א, ג מעשה בשני אחים כהנים, שהיו שוין ורצין ועולין בכבש, וקדם אחד מהם את חברו לתוף ארבע אמות. נטל אחד מהן את הסכין ותקע בלבו. בא רבי צדוק ועמד על מעלות האולם בהר הבית, ואמר: שמעוני! אחינו בית ישראל, הרי הוא אומר (דברים כא, א): "כי ימצא חלל באדמה" וגו'. אנו מהיכן נמוד. מן ההיכל או מן העזרות? געו כל ישראל בבכי אחרינו. ואחר כך בא אביו של תינוק, אמר להם: אני כפרתכם! מפרפר הוא בני, וספין לא נטמא. מלמד שטמאת ספין היתה קשה עליהן משפיכות דמים. וכן הוא אומר (מלכים ב כא, טז): "וגם דם נקי שפך מנשה"; מכאן אמרו, בעון שפיכות דמים - שכינה נעלת, ובית המקדש מטמא:

א, ד כל המטמאין שבתורה, בין שנטמאו טמאה קלה, ובין שננטמאו טמאה חמורה - חיבין על טמאת מקדש וקדשיו, שנאמר (ויקרא ה, ב): "בכל דבר טמא" - לרבות כל המטמאין שבתורה. "או נפש" - למה נאמר? לפי ששלוש מצות אמורות בפרשה. שתיים מפרשות ואחת סתומה, תלמוד סתומה מן המפרשה. מה מפרשה שבע, אף סתומה שבע, אפלו אמר לעדים: "בואו והעידוני שלא נטמאתי". ואמרו לו: "שבועה שאין אנו יודעין לה עדות". יכול יהו חיבין? תלמוד לומר: "או נפש", דהסיעון הכתוב מכלל הטמאות ובא לו לכלל שבועות.

"או נפש" לרבות כל הנפשות - אף נפש נשיא ומשית. רבי ירמיה אומר: דבר למד מענינו, שנאמר (ויקרא ה, ז): "ואם לא תגיע ידו די שיה". ואומר "ואם לא תשיג ידו לשתי" וגו'; במי שבא לכלל עני הכתוב מדבר, יצא נשיא ומשיח שאין באין לכלל עני, שקדשתן עולמית.

"בכל דבר טמא", מה תלמוד לומר "בכל דבר"? רבי עקיבא אומר: להביא את הנגע

– שאין טמאה יורדת להן, אלא בדבר שרבי עקיבא לא היה דורש כלל ופרט, והיה דורש רבויין ומעוטין, שפך למד מנחום איש גס זו.

רבי נתן אומר: להביא את הכלים, שאין טמאה יורדת להן אלא במחשבה. אמר ליה: מה ראו כלים למחשבה, שרבי שמעון לא היה דורש רבויין ומעוטין, והיה דורש כלל ופרט וכלל, "או נפש אשר תגע בכל דבר טמא" – כלל. "או בנבלת חיה טמאה" וגו' פרט. "או כי יגע בטמאת אדם" וגו' – כלל, כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, כשהוא אומר: "לכל טמאתו אשר יטמא בה", חזר וכלל, אם כלל הראשון אמרינן, לאו! אלא כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט, לומר לה, מה הפרט מפרש טמאות המפורשות מן התורה, יצא עדר גמלין ועדר רחלין ומכונות חיה ועוף ששכנו – טמאות, דאין מפרש מן התורה. רבי נתן אומר: טמאת גאיות ולא טמאת קדשה, יצא השורף את הפרה ופרים, המשלח את השעיר שהן טמאות קדושות. אין לי אלא בהמה חיה ועוף טהורין, בהמה חיה ועוף טמאין, מניין? תלמוד לומר: "או בנבלת שרץ טמא". אמר רבי יאשיה: וכי יש בשרץ טמא וטהור? אלא כשם שחלקתה בין שרץ טמא לטהור, כך בין בהמה וחיה לא תחלק בין טמאין לטהורין. אין לי אלא בכלן, בכזית מנין? תלמוד לומר "בנבלת חיה טמאה", מה תלמוד לומר "טמאה"? להביא את כזית. אמר רבי שמעון: מה ראו לומר בבמה חיה בכזית טמא, ובשרץ בכעדשה, אלא בהמה וחיה תחלת ברייתן כזית. שרץ תחלת ברייתן כעדשה:

א, ה, נטמא ונעלמה ממנו טמאה, זכר את המקדש ונעלם ממנו זה וזה, והשתחוה, או ששהה כדי השתחויה, או שנדבק עם חברו כדי השתחויה, או שנכנס לתוספת העזרה, ושהה כדי השתחויה – חייב על כל אחת ואחת; דברי רבי ישמעאל, שהיה רבי ישמעאל אומר: "ונעלם ממנו ונעלם ממנו"

– שתי פעמים! לחיוב על העלם דבר טמאה, ועל העלם מקדש. רבי אליעזר ורבי עקיבא אומרים: אינו חייב אלא על העלם טמאה בלבד.

מסכת שבועות פרק שני

ב, א "שבועה שלא אכל", ואכל אוכלין אסורים, פגול ונוטר וטמאה. "שבועה שלא אשתה" ושתה משקין אסורין, יין של ערלה ושל כלאי הכרם – חייב. ורבי שמעון פוטר. "שבועה שאכל אוכלין אסורין", פגול נותר וטמאה. "שבועה שלא אשתה ושתה משקין אסורין, יין של ערלה ושל כלאי הכרם" – פטור, ורבי שמעון מחייב. מודה רבי שמעון, באומר: 'קונם אשתי נהנית לי, אם אכל ואם אשתה', ואכל אוכלין אסורין משקין אסורין – שאשתו מתרת לו:

ב, ב "שבועה שלא אכל", וחזר ואמר "שבועה שאכל" – על האחרונה לוקה מיד, ועל הראשונה, אם אכל – חייב. אם לא אכל – פטור. "שבועה שאכל", וחזר ואמר: "שבועה שלא אכל", על האחרונה – לוקה מיד, על הראשונה, אם אכל – פטור. אם לא אכל – חייב. "שבועה שלא אכל, ושללא אכל ואכל" – אינו חייב אלא אחת, שלא אמר אלא לזרז את הראשונות. "שבועה שאכל, שאכל" ולא אכל – אינו חייב אלא אחת, שלא אמר את האחרונות אלא לזרז את הראשונות. "שבועה שלא אכלתי, שבועה שלא אכלתי" – חייב על כל אחת ואחת! זה חמור לשעבר מלעתיד לבא:

ב, ג המשביע את העובד כוכבים, את הנשים, את הקטנים, את הקרובין, ואת הפסולין – פטור, שנאמר (ויקרא ה, א): "והוא עד", בעד שראוי להוציא ממון. רבי אליעזר אומר: המשביע בעד אחד – פטור, שאינו ראוי להוציא ממון:

עדות ממון מתקיימת בראיה שלא בידיעה, ובידיעה שלא בראיה. איזו היא ראיה שאין בה ידיעה? "תן לי מאתים וזו שיש לי בידך" – אין לה בידי, לא מניתי לה במעמד

פְּלוּנֵי וּפְלוּנֵי? יֹאמְרוּ וְאֵי אֲתָן! זֶה רֵאִיָּה שְׂאִין בְּהַ יְדִיעָה. וְאִיזוֹ הִיא יְדִיעָה שְׂאִין בְּהַ רֵאִיָּה? תָּן לִי מֵאֲתִים זֶה שֵׁישׁ לִי בִידֶךָ, אֵין לָךְ בִּידֶיךָ, לֹא הוֹדִיתָה לִי בְּמַעֲמַד פְּלוּנֵי וּפְלוּנֵי? יֹאמְרוּ וְאֵי נֹתָן! זֶה הִיא יְדִיעָה שְׂאִין בְּהַ רֵאִיָּה:

ב,ד חִיבִין עַל זְדוֹן הָעֲדוּת עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה, וְעַל זְדוֹן הָעֲדוּת עִם שְׁגָגַת הַשְּׁבוּעָה, וְעַל שְׁגָגַת הָעֲדוּת שֶׁהוּא פְטוּר. וְאִיזוֹהוּ זְדוֹן הָעֲדוּת עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חִיב? הִיָּה הִיָּה יוֹדֵעַ לֹא עֲדוּת, וְהִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַנִּשְׁבָּע מִבֵּיא קָרְבָן - זֶה הִיא זְדוֹן הָעֲדוּת עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה, שֶׁהוּא חִיב. וְאִיזוֹהוּ זְדוֹן הָעֲדוּת עִם שְׁגָגַת הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חִיב? הִיָּה יוֹדֵעַ לֹא עֲדוּת, וְלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַנִּשְׁבָּע מִבֵּיא קָרְבָן - זֶהוּ זְדוֹן עֲדוּת עִם שְׁגָגַת שְׁבוּעָה שֶׁהוּא חִיב. וְאִיזוֹ הִיא שְׁגָגַת הָעֲדוּת שֶׁהוּא פְטוּר? לֹא הִיָּה יוֹדֵעַ לֹא עֲדוּת, אוֹ שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ בַשְּׁעָה שֶׁנִּשְׁבָּע - פְטוּר, שְׁנֹאמֵר: "וְנִשְׁבָּע עַל שְׁקֵר":

ב,ה חִיבִין עַל זְדוֹן פְּקֻדוֹן עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה, וְעַל זְדוֹן הַפְּקֻדוֹן עִם שְׁגָגַת הַשְּׁבוּעָה, וְעַל שְׁגָגַת הַפְּקֻדוֹן שֶׁהוּא פְטוּר. אִיזוֹהוּ הוּא זְדוֹן הַפְּקֻדוֹן עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חִיב? הִיָּה יוֹדֵעַ שֵׁישׁ בִּידוֹ פְּקֻדוֹן, וְהִיָּה יוֹדֵעַ שְׁכָל הַנִּשְׁבָּע מִבֵּיא קָרְבָן - זֶה הוּא זְדוֹן פְּקֻדוֹן עִם זְדוֹן הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא חִיב. וְאִיזוֹהוּ זְדוֹן הַפְּקֻדוֹן עִם שְׁגָגַת הַשְּׁבוּעָה שֶׁהוּא פְטוּר? לֹא הִיָּה יוֹדֵעַ שֵׁישׁ בִּידוֹ פְּקֻדוֹן, אוֹ שֶׁהִיָּה יוֹדֵעַ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ בַשְּׁעָה שֶׁנִּשְׁבָּע - פְטוּר, שְׁנֹאמֵר: "וְנִשְׁבָּע עַל שְׁקֵר". הִיָּה מְחֹזֵר אַחֵר עֲדִים, אָמְרוּ: מִפְּנֵי מָה אֲתָה בָּא אַחֲרֵינוּ? שְׁבוּעָה שְׂאִין אֲנִי יוֹדְעִין לָךְ עֲדוּת - פְטוּרִין, עַד שִׁיטְעֶנּוּ. אָבֵל בְּפְקֻדוֹן אֵינוֹ כֵּן, מִפְּנֵי מָה אֲתָה בָּא אַחֲרֵינוּ? שְׁבוּעָה שְׂאִין לָךְ בִּידֶיךָ - הִיָּה זֶה פְטוּר. זֶהוּ חֹמֵר בַּשְּׁבוּעָה הַפְּקֻדוֹן מַשְׁבוּעַת הָעֲדוּת.

אָמַר לְעֲדִים: בּוֹאוּ וְהַעֲדוּנִי שֵׁישׁ לִי בִידֶיךָ פְּלוּנֵי מֵאֲתִים זֶה מִעֲסָקִי שְׁכָר שְׁכִיר, וּמִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת, שְׁבוּעָה שְׁלֹא נִעֲדֶיךָ - הִרִי אֵלוֹ פְטוּרִין, עַד שִׁיאֲמְרוּ לוֹ: שְׁבוּעָה שְׂאִין אֲנִי יוֹדְעִין לָךְ עֲדוּת.

וְכֵן בְּפְקֻדוֹן, אָמַר לוֹ: תָּן לִי מֵאֲתִים זֶה שֵׁישׁ לִי בִידֶיךָ מִעֲסָקִי שְׁכָר שְׁכִיר וּמִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת, שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֲתָן לָךְ פְטוּר, עַד שִׁיאֲמַר לוֹ: 'שְׁבוּעָה שְׂאִין לָךְ בִּידֶיךָ'. אָמַר לְעֲדִים: בּוֹאוּ וְהַעֲדוּנִי שְׂאִין פְּלוּנֵי לְתָן לִי מֵאֲתִים זֶה וְלֹא נֹתָן לִי. כִּסוּת שְׂאִין לְהַלְבִּישְׁנִי וְלֹא הַלְבִּישְׁנִי, שְׁבוּעָה שְׂאִין אֲנִי יוֹדְעִין לָךְ עֲדוּת - הִרִי אֵלוֹ פְטוּרִין, שְׂאֹמֵר לוֹ: אָמַר לִי לְתָן לָךְ וְאִי אֶפְשֶׁר לְתָן לָךְ. אָמַר לְהַלְבִּישְׁךָ וְאִי אֶפְשֶׁר לְהַלְבִּישְׁךָ. וְכֵן בְּפְקֻדוֹן, אָמַר לְתָן מֵאֲתִים זֶה וְלֹא נֹתָן לִי. כִּסוּת שְׂאִין לְהַלְבִּישְׁנִי וְלֹא הַלְבִּישְׁתִּנִּי, שְׁבוּעָה שְׂאִין לָךְ בִּידֶיךָ - פְטוּר, שְׂאֹמֵר לוֹ: אָמַר לְתָן לָךְ וְאִי אֶפְשֶׁר לְתָן לָךְ, אָמַר לְהַלְבִּישְׁךָ וְאִי אֶפְשֶׁר לְהַלְבִּישְׁךָ:

ב,ו הַמְשַׁבֵּעַ בְּפָנָי עוֹבֵד כּוֹכָבִים, בְּפָנָי לְסֻטִים, בְּפָנָי מוֹכְסִין - פְטוּר; שְׁנֹאמֵר: "אִם תְּחַטָּא וְלֹא יִגִּיד", הוּא חוֹטָא אִם לֹא יִגִּיד, וְאֵל יֵהָא חוֹטָא כְּשִׁיגִיד. בּוֹאוּ וְהַעֲדוּנִי לֵאבָא שֵׁישׁ לֹא בִידֶיךָ פְּלוּנֵי מֵאֲתִים זֶה מִעֲסָקִי שְׁכָר שְׁכִיר, וּמִמְזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת, שְׁבוּעָה שְׂאִין אֲנִי יוֹדְעִין לָךְ עֲדוּת - הִרִי אֵלוֹ פְטוּרִין עַד שִׁישְׁמַעוּ מִפִּי הַתּוֹבֵעַ. מֵת אָבִיו - יִרְשׁוּ בְנוֹ. כִּנְסָה תְחַתֵּיו - הִרִי הוּא כְמוֹהוּ:

ב,ז הָאוֹמֵר: יִכְּךָ אֵל יִכְּךָ, יִיטִיב לָךְ כֵּן יִיטִיב לָךְ, יִרְעֶיךָ לָךְ אֵל יִרְעֶיךָ לָךְ, כֵּן יִרְעֶיךָ לָךְ - זֶה הִיא אֵלָה הָאֲמֹרָה בְּתוֹרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יִיטִיב פְטוּרִין. וְחֻקִּים מְחִיבִין בְּאוֹמֵר: יִיטִיב לָךְ אִם תְּבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי, יִרְעֶיךָ לָךְ אִם תְּבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי, אֵל יִרְעֶיךָ לָךְ אִם תְּבוֹאוּ וְתַעֲדוּנִי:

ב,ח אֲנִסְתָּה וּפְתִיתָה אֶת בְּתִי, וְהוּא אוֹמֵר: לֹא אֲנִסְתִּי וְלֹא פְתִיתִי, מִשְׁבִּיעְךָ אֲנִי, וְאָמַר אָמֵן - חִיב; וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שְׂאִין מְשָׁלֵם קֶנֶס עַל פִּי עֲצָמוֹ. זֶה הַכֵּלֵל, כֹּל שֶׁהוּא קֶנֶס

וּמְשַׁלֵּם עַל פִּי עֲצָמוֹ, מִשְׁבִּיעֶךָ וְאָמַר אָמֵן - פְּטוּר. וְכָל שְׂאִינוֹ קָנַס וְאִינוֹ מִשְׁלֵם עַל פִּי עֲצָמוֹ, מִשְׁבִּיעֶךָ אָנִי וְאָמַר אָמֵן - חֵיב. הָאוֹמֵר נִשְׁבַּע אָנִי בַתּוֹרָה וּבִשְׂמַיִם - פְּטוּר.

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג, א המִשְׁבִּיעַ אֶת חֲבֵרוֹ עַל דְּבַר שֵׁשׁ בּו שָׁוָה פְּרוּטָה, וְכֹפֵר - הֲרִי זֶה מִשְׁלֵם קָרָן וְחִמְשׁ וְאִשָּׁם. הַמִּשְׁבִּיעַ אֶת הָעֵדִים עַל דְּבַר שֵׁשׁ בּו שָׁוָה פְּרוּטָה, וְכֹפֵרוֹ - הֲרִי אֵלּוֹ חֵיבִין קָרְבָן וּפְטוּרִין מִן הַמָּמוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: "וַיִּנְשָׂא עֹונוֹ קָרְבָן". רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בִּתְרִיה אֹמֵר: נֶאֱמַר כָּאֵן: "וַיִּנְשָׂא עֹונוֹ", וְנֶאֱמַר לֵהֲלֵן: "עֹונוֹ יִשָּׂא", מַה עֹונוֹ יִשָּׂא הָאָמֹר לֵהֲלֵן נְטִילַת נִשְׁמָה, אִף עֹונוֹ יִשָּׂא הָאָמֹר כָּאֵן נְטִילַת נִשְׁמָה. "וַיִּנְשָׂא עֹונוֹ" - מִלְּמַד שֶׁבְּכָלֵל נִשְׂיֵאת עֹון קָרְבָן:

ג, ב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֹמֵר: אֲרַבְּעָה אֵין חֵיבִין לְשֵׁלֵם מִן הַדִּין, וְאֵין הַשְּׂמַיִם מוֹחְלִין לָהֶם עַד שִׁישְׁלָמוּ. הַיּוֹדֵעַ עֵדוֹת לַחֲבֵרוֹ וְאִינוֹ מַעֲיֵד - אִינוֹ חֵיב לְשֵׁלֵם מִן הַדִּין, וְאֵין הַשְּׂמַיִם מוֹחְלִין לוֹ, עַד שִׁישְׁלֵם. הַשּׁוֹכֵר עֲדֵי שְׁקָר וְגַבְהָ - אִינוֹ חֵיב לְשֵׁלֵם מִן הַדִּין וְאֵין הַשְּׂמַיִם מוֹחְלִין לוֹ. הַכּוֹבֵשׁ קֶמֶה לְפָנָי הָאוֹר, וְהַפּוֹרֵץ גֹּדֵר לְפָנָי בַּהֶמְהָ - אֵין חֵיבִין לוֹ מִן הַדִּין, וְאֵין הַשְּׂמַיִם מוֹחְלִין לָהֶן, עַד שִׁישְׁלֵם:

ג, ג אֵין לִי אֶלָּא עֵדוֹת מָמוֹן, עֵדוֹת נִפְשׁוֹת וְהִרְצִיחוֹת וְהִנְאָפוֹת, וְהַעוֹבֵד כּוֹכְבִים, מִיָּן? תְּלָמוּד לֹא מֵר (דְּבָרִים יט, כֵּא): "נִפְשׁ בְּנִפְשׁ", יָכוֹל יְהוּ חֵיבִין קָרְבָן וּפְטוּרִין מִן הַמָּמוֹן? תְּלָמוּד לֹא מֵר (וַיִּקְרָא ה, ד): "מֵאֵלָה" - יֵשׁ מֵאֵלָה חֵיב, וְיֵשׁ מֵאֵלָה פְּטוּר, דְּבַר שֶׁהוּא שֶׁל מָמוֹן - חֵיב, דְּבַר שְׂאִינוֹ שֶׁל מָמוֹן - פְּטוּר. אָמַר בֵּן זֹמָא לְפָנָי רַבִּי יִשְׁמַעְעָל: מִשְׁמַע מִי יִבִּיא עֵדוֹת מָמוֹן יְהֵא מְבִיא עֵדוֹת נִפְשׁוֹת? אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמַעְעָל בֵּן זֹמָא: סְתֵרְתִיךָ, בְּנִי! הֲרִי הוּא אֹמֵר (שָׁם ה, א): "אִם לֹא יִגִּיד וְנִשָּׂא", תְּלָה הַכְּתוּב נִשְׂיאוֹת עֹון בְּמַגִּידִין, יִצָּא עֲדֵי נִפְשׁוֹת בֵּין

מַגִּידִין בֵּין שְׂאִינָן מַגִּידִין, שְׂאִין הַשְּׂמַיִם מוֹחְלִין לָהֶן:

רַבִּי אֱלֶעָזָר בֵּן מִתְיָא אֹמֵר: אֵין אָדָם מִתְחִיב אֶלָּא אִם בֵּן חֲטָא, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ה, א): "נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא וְשִׁמְעָה". וְכֵן הִיָּה רַבִּי אֱלֶעָזָר בֵּן מִתְיָא אֹמֵר: מִתְחִיב לְרֵאוֹת, הַרְוָאָה עוֹשֵׂי מִצְוָה - זְכָה לְרֵאוֹת:

ג, ד שְׁמַע מִפִּי אַחֲרִים, מִפִּי עֲצָמוֹ מִיָּן? תְּלָמוּד לֹא מֵר: "כִּי תַחֲטָא", לְרַבּוֹת אֶת הַשּׁוֹמַע מִפִּי עֲצָמוֹ כְּשׁוֹמַע מִפִּי אַחֲרִים; דְּבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בִּתְרִיא אֹמֵר: אִינוֹ צְרִיךְ! קָל וְחִמְרָה הוּא, וּמַה אִם נִדְרִים שְׂאִין חֵיבִין עֲלֵיהֶן מִפִּי אַחַר - חֵיב עֲלֵיהֶן מִפִּי עֲצָמוֹ. שְׁבוּעָה שְׁחִיב עֲלֵיהֶן מִפִּי אַחֲרִים, אִינוֹ דִּין שֶׁהוּא חֵיב עֲלֵיהֶן מִפִּי עֲצָמוֹ. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר: נִמְתִּי לְפָנָי רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בִּתְרִיא: וְכִי יֵשׁ עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין? רַבִּי אֹמֵר: מִמִּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר "וְשִׁמְעָה" בֵּין מִפִּי עֲצָמוֹ וּבֵין מִפִּי אַחֲרִים, הֵא מַה תְּלָמוּד לֹא מֵר כִּי תַחֲטָא? מַגִּיד שֶׁנִּקְרָא עַל שָׁם סוֹפוֹ:

ג, ה תְּנַיָא בֵּן חֲכִינְאִי אֹמֵר (שָׁם ה, כֵּא): "וְכַחֲשׁ בְּעַמִּיתוֹ", אֵין אָדָם כּוֹפֵר בְּעַמִּיתוֹ עַד שְׁכּוֹפֵר בְּעַקֵּר. פַּעַם אַחַת שִׁבַּת רַבִּי רֵאוּבֵן בְּטַבְרִיָה, מִצָּאוּ פְּלוֹסְפוֹס, אָמַר לוֹ: אִיזְהָ הוּא שְׁנוּי שְׁבַעוֹלָם? אָמַר לוֹ: זֶה הַכּוֹפֵר בְּמֵי שְׁפָרְאוֹ. אִיזְהָו (שְׁמוֹת כ, יב): "כִּכְבַּד אֶת אֲבִיךָ", "לֹא תִרְצַח", "לֹא תִנְאַף", "לֹא תִגְנֹב", "לֹא תַעֲנֶה", "לֹא תַחֲמַד", דֵּהָא אֵין אָדָם כּוֹפֵר בְּדָבָר עַד שְׁכּוֹפֵר בְּעַקֵּר, וְאֵין אָדָם הוֹלֵךְ לְדַבֵּר עֲבָרָה, אֶלָּא אִם כֹּפֵר בְּמֵי שְׁפָרְאוֹ לָה עֲלֵיהָ:

(וַיִּקְרָא ה, א): "קוֹל אֵלָה" - רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: אֵלָה זֹו קִלְלָה. קוֹל הַשְּׁבוּעָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: אֵלָה זֹו שְׁבוּעָה, אֵלּוֹ הַכְּנוּיִין שְׁבַתוֹרָה. אוֹסְרָכֶם אָנִי, כּוֹבְלָכֶם אָנִי, בְּצַדִּיק, בְּתַמִּים, בְּיֶשֶׁר - הֲרִי זֶה חֵיב. (שָׁם): "וְהוּא עַד", לֹא עַד מִפִּי עַד, וְלֹא מִפִּי בַת קוֹל, וְלֹא מִקוֹל הַבְּרָה. "וְהוּא עַד" - בְּשִׁנֵּי עֵדִים הַכְּתוּב מְדַבֵּר. אַתָּה אֹמֵר בְּשִׁנֵּי עֵדִים הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אוֹ אִינוֹ אֶלָּא בְּעַד אַחַד,

תלמוד לומר (דברים יט, טו): "לא יקום עד אחד באיש", שאין תלמוד לומר 'אחד', אלא כל מקום שתפס הכתוב עד סתם - הרי הוא בכלל שנים, עד שיפרט לה הכתוב אחד:

גו (ויקרא ה): והוא עד - הכשר לעדות. ושמצה - להוציא את החרש. או ראה - להוציא את הסומא. או ידע - להוציא את השוטה. אם לא יגיד ונשא את עונו - להוציא את האלם. אלו דברים הראשונים. רבי עקיבא אומר (דברים יג, טו): "וידרשת וחקרת" - וכי יש דורשין וחקרשין? ויש חוקרין לשוטים? תלמוד לומר (ויקרא כד, כב): "משפט אחד יהיה לכם" - 'לכם' - כדיני ממונות כך כדיני נפשות, מה דיני נפשות בדרישה וחקירה - אף דיני ממונות בדרישה וחקירה, אי מה דיני נפשות לעדיו, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר (שמות כא): "עין ישלם", אי מה דיני נפשות פטר את השוגג, יכול אף דיני ממונות פטר? תלמוד לומר: - "עין ישלם". אי מה דיני נפשות, פרט משזק והרג, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר: "אבן יד ישלם"; אי מה דיני נפשות בעשרים ושלשה, יכול אף דיני ממונות כן? תלמוד לומר (שם כב, ז): "ונקרב בעל הבית אל האלהים", רבה לו הכתוב דין אחד. "עד האלהים יבא דבר שניהם", רבה לו הכתוב שני דנין, "אשר ירשיעון אלהים", רבה הכתוב שלשה דנין, מכאן אמרו: דיני ממונות בשלשה. ורבי יוסי אומר: בחמשה, כדי שיגמר הדין בשלשה. יכול אין לי בשלשה אלא דיני ממונות הקלין, מנין לרבות החמורים? וחמר בחמורים? תלמוד לומר: "עין וגו' כויה תחת כויה" וגו'.

מסכת שבועות פרק רביעי

הא חמר בשבועת העדות שאין בשבועת הפקדון, וחמר בשבועת הפקדון שאין בשבועת העדות.

שבועת העדות נהגת בעבדים ובשטרות, ובקרקעות. כיצד? אמר לעדים: בואו והעידוני שיש לי ביד פלוני עבדים ושטרות וקרקעות, ואמרו לו: שבועה שאין יודעים לה עדות - הרי אלו חביבין, מה שאין כן בשבועת הפקדון.

חמר בשבועת הפקדון, שבועת הפקדון נהגת באנשים ובנשים ובחוקין ובקרובין, בפשרים ובפסולים. אמר לו: תן לי פקדון שיש לי בידך. אמר לו: מה אתה בא אחרי? שבועה שאין לה בידי! - הרי הוא חיב, ומשלם קרן וחמש ואשם, ומביא אשם בשתי סלעים, מה שאין כן בשבועת העדים. חמר בשבועת העדות שאין בשבועת בטוי, ובשבועת הבטוי שאין בשבועת העדות, שבועת העדות נהגת בדבר מצוה, וחיבין על זדונה קרבן, מה שאין כן בשבועת הבטוי. שבועת בטוי נהגת בדבר שיש בו ממש, ובדבר שאין בו ממש, וחיבין על זדונה מכות, מה שאין כן בשבועת העדות:

הב חמר בשבועת הפקדון שאין בשבועת בטוי, וחמר בשבועת בטוי שאין בשבועת הפקדון, ששבועת הפקדון נהגת ברשות ובמצות, ומשלם קרן וחמש, ומביא אשם בשתי סלעים, מה שאין כן בשבועת בטוי.

חמר בשבועת בטוי, ששבועת בטוי נהגת בדבר שיש בו ממש, ושאין בו ממש, וחיבין על זדונה מכות, ועל שגגתה קרבן עולה ויורד, מה שאין כן בשבועת הפקדון.

חמר בשבועת שוא שאין בשבועת בטוי, בשבעת בטוי מה שאין בשבעת שוא, שבעת בטוי נהגת בדבר שיש בו ממש, ובדבר שאין בו ממש, וחיבין על שגגתו קרבן עולה ויורד, מה שאין כן בשבועת שוא. שבועת שוא נהגת ברשות ובמצוה, וחיבין על כל אחד ואחד, מה שאין כן בשבועת בטוי:

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

הָא, שְׁבוּעַת הַדִּינִין, הַטְעֵנָה שְׁתֵּי כֶסֶף, וּפְרוּטָה, וְהַהוּדָאָה פְרוּטָה מִן הַטְעֵנָה, וְאִם אֵין הוּדָיָה מִמִּין הַטְעֵנָה – פְּטוּר. כִּיצַד? שְׁתֵּי כֶסֶף יֵשׁ לִי בִּידֶךָ, "אֵין לָךְ בִּידִי אֲלֵא פְרוּטָה" – פְּטוּר. שְׁתֵּי כֶסֶף וּפְרוּטָה יֵשׁ לִי בִּידֶךָ, "אֵין לָךְ בִּידִי אֲלֵא פְרוּטָה" – חֵיב. מְעָה וּפְרוּטָה – פְּטוּר. שְׁתֵּי כֶסֶף יֵשׁ לִי בִּידֶךָ, בֵּין שְׁכַפֵּר בְּלָן, בֵּין שְׁכַפֵּר מִקְצָתָן – פְּטוּר. "מִנְהָ לִי בִּידֶךָ" – אֵין לָךְ בִּידִי אֲלֵא חֶסֶר שְׁתֵּי כֶסֶף – הָרִי זֶה יִשְׁבַּע. חֶסֶר מְעָה כֶסֶף – אֵין צָרִיךְ לִשְׁבַּע:

הָב, הִיָּה טוֹעֵנּוּ מִנְהָ, וְלֹא הִיָּה חֵיב לּוֹ אֲלֵא חֲמִשִּׁים, לֹא יֵאמֶר לּוֹ "הָרִינִי כּוֹפֵר בּוֹ בְּבִית דִּין", וְכִשְׂאֲצֵא לְחוּץ, הָרִינִי מוֹדָה לּוֹ שְׁלֵא אֲזַקֵּק לּוֹ לְשְׁבוּעָה, תִּלְמוּד לּוֹמַר (שְׁמוֹת כג): "לֹא תִשָּׂא שְׁמַע שְׂוֵא" – אֵל תִּשְׁמַע לְדִין דְּכַר שֶׁהוּא שֶׁל שְׂוֵא. הִיָּה טוֹעֵנּוּ מִנְהָ עַל פִּי עַד אַחַד, וְכַפֵּר בּוֹ, לֹא יֵאמֶר לְאַחַר: "בֵּא אֲנִי וְאַתָּה וְנַעֲיִדְנִי וְנִוצִיא גּוֹלָה מִתַּחַת יָדוֹ", תִּלְמוּד לּוֹמַר (שָׁם): "אֵל תִּשֶׁת יָדֶךָ עִם רִשְׁעוֹ" וְגו':

הָג, הִיָּה טוֹעֵנּוּ מִנְהָ בְּמַעֲמַד בֵּית דִּין, וְכַפֵּר בּוֹ, וּבֵאוּ שְׁנַיִם וְהַעֲיִדוּהוּ שְׁחֵיב לּוֹ חֲמִשִּׁים זוּז – הָרִי זֶה מִשְׁלֵם וּפְטוּר מִן הַשְׁבוּעָה. וְאִם הִיָּה עַד אַחַד מְעִידוֹ – הָרִי זֶה נִשְׁבַּע עַל הַכֵּל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: קָל וְחֹמֶר, וּמָה אִם בְּמִקּוֹם שְׂאֵין פִּיו מִצְטָרֵף עִם פִּי אַחַד לְמִיתָה, הָרִי הוּא נִשְׁבַּע עַל פִּי עֲצָמוֹ, מִקּוֹם שֶׁפִּיו מִצְטָרֵף עִם פִּי אַחַד לְמִיתָה, אֵינּוּ דִין שִׁישְׁלֵם עַל פִּי עֲצָמוֹ? מָה לְנִשְׁבַּע עַל פִּי עֲצָמוֹ שְׁכָן מִשְׁלֵם עַל פִּי עֲצָמוֹ, יִשְׁבַּע עַל פִּי אַחַד, שְׁכָן אֵינּוּ מִשְׁלֵם עַל פִּי עַד אַחַד, תִּלְמוּד לּוֹמַר (דְּבָרִים יט): "לְעוֹן"; [לְעוֹן] אֵין קָם אָבֵל קָם לְשְׁבוּעָתוֹ. "מִנְהָ לִי בִּידֶךָ" – "הִיָּה לָךְ בִּידִי וְנִתְתִּיו לָךְ", אוֹ שִׁישׁ לָךְ בִּידִי בְּמִנְהָ כְּסוּת וּבְמִנְהָ פְרוֹת – פְּטוּר. אוֹ שְׂאֵמֶר לּוֹ אֵין לָךְ בִּידִי אֲלֵא חֲמִשִּׁים זוּז, שִׁישׁ לִי בִּידֶךָ בְּחֲמִשִּׁין זוּז וּבְחֲמִשִּׁין זוּז פְרוֹת – פְּטוּר, אָבֵל אִם אָמַר לּוֹ: נִתְתִּיו לָךְ מִהֵן חֲמִשִּׁים זוּז – חֵיב, שְׁכָן הוּא נִשְׁבַּע עַל טְעֵנַת עֲצָמוֹ.

"מִנְהָ לְאָבָא בִּידֶךָ" – "הִיָּה לּוֹ בִּידִי" וְנִתְתִּיו לּוֹ, אוֹ שִׁישׁ לּוֹ בִּידִי בְּמִנְהָ כְּסוּת, בְּמִנְהָ פְרוֹת – פְּטוּר, אוֹ שְׂאֵמֶר לּוֹ: אֵין לּוֹ בִּידִי אֲלֵא חֲמִשִּׁים זוּז, וְיֵשׁ לִי בִּידוֹ חֲמִשִּׁים זוּז כְּלַיִם, וּבְחֲמִשִּׁים זוּז פְרוֹת – פְּטוּר. אָבֵל אִם אָמַר לּוֹ: "נִתְתִּי לּוֹ מִהֵן חֲמִשִּׁים זוּז" – חֵיב, שְׁכָן הוּא נִשְׁבַּע עַל טְעֵנַת עֲצָמוֹ:

הָד, "דִּינָר זָהָב יֵשׁ לִי בִּידֶךָ" – "אֵין לָךְ בִּידִי אֲלֵא דִינָר כֶּסֶף וּטְרִיסִית וּפּוֹנְדִיּוֹן וּפְרוּטָה" – פְּטוּר. "דִּינָר זָהָב לִי בִּידֶךָ" – "אֵין לָךְ בִּידִי אֲלֵא דִינָר כֶּסֶף וּטְרִיסִית וּפּוֹנְדִיּוֹן וּפְרוּטָה" – חֵיב. טְעֵנּוּ חֲטִיץ וְהוּדָה בְּשַׁעוּרֵין – פְּטוּר. יִרְבֵּן גַּמְלִיאֵל מְחִיב. טְעֵנּוּ פְרוֹת, כְּסוּת וְכַלַּיִם, וְהוּדָה בְּאַחַד מִהֵן – חֵיב:

הָה, וְאֵלוֹ שֶׁמְשַׁבְּעֵין אוֹתוֹ וְאֵין מְשַׁבְּעֵין לָהֶן: חֲרַשׁ שׁוּטָה וְקָטָן וְהַקֶּדֶשׁ וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים. כִּיצַד? אָמַר לּוֹ גִּזְבֵּר: מִנְהָ לְהַקֶּדֶשׁ בִּידֶךָ, אֵין לָךְ בִּידִי אֲלֵא חֲמִשִּׁים זוּז – פְּטוּר. אָבֵל הַמְּקַדֵּשׁ נְכִסִּי, וְיִצְתָה עֲלֵיהֶן כְּתַבַּת אֲשֶׁה וּבַעַל חוֹב – הָרִי אֵלוֹ נִשְׁבְּעֵין וְנוֹטְלִין. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמַר: פְּעָמִים אָדָם נִשְׁבַּע עַל טְעֵנַת קָטָן, כִּיצַד: אָמַר לּוֹ קָטָן, "מִנְהָ לְאָבָא בִּידֶךָ" – "אֵין לּוֹ אֲלֵא חֲמִשִּׁים זוּז" – פְּטוּר. אָבֵל אִם אָמַר לּוֹ: "נִתְתִּי לּוֹ מִהֵן חֲמִשִּׁים" – חֵיב, שְׁכָן הוּא נִשְׁבַּע עַל טְעֵנַת עֲצָמוֹ:

הָו, "עֲשֶׂרָה דְלוֹסְקָמִין מְלֵאִים שְׁטָרוֹת יֵשׁ לִי בִּידֶךָ" – "אֵין לָךְ בִּידִי אֲלֵא דְלוֹסְקָמִית אַחַד כְּמוֹת שֶׁהוּא", וְעֲשֶׂרָה עֲבָדִים, וְעֲלִיָּהֶן עֶשֶׂר כְּסוּת כְּמוֹת שֶׁהוּא, "עֲשֶׂר בְּתֵין מְלֵאֵין פְרוֹת לִי בִּידֶךָ"! אָמַר לִיָּה: "אֵין לִי אֲלֵא בֵית אַחַד כְּמוֹת שֶׁהוּא" – פְּטוּר. "עֲשֶׂר דְלוֹסְקָמִין מְלֵאֵין שְׁטָרוֹת לִי בִּידֶךָ". אָמַר: "אֵין לָךְ בִּידִי אֲלֵא דְלוֹסְקָמִית אַחַד וּבְתוֹכוֹ שְׁטָר אַחַד". "עֲשֶׂר עֲבָדִים וְעֲלִיָּהֶן עֶשֶׂר כְּסוּת לִי בִּידֶךָ". אָמַר לּוֹ: "אֵין לָךְ [בִּידִין] אֲלֵא עֲבָד אַחַד וְעֲלִיוֹ אֲזוּר קִטְנָה". "עֲשֶׂרָה בְתִים מְלֵאֵין פְרוֹת לִי בִּידֶךָ" – "אֵין לָךְ בִּידִי אֲלֵא בֵית אַחַד וּבְתוֹכוֹ כּוֹר אַחַד חֲטִים חֵיב". "עֲשֶׂר מְנוֹרוֹת לִי בִּידֶךָ" – "אֵין לָךְ בִּידִי אֲלֵא

שְׁנָאָמַר (שְׁמוֹת כב): "שְׁבוּעַת ה' תְּהִיָּה בֵּין שְׁנֵיהֶם"; בְּזִמְן שְׁאָחַד מִהֶן חֲשׂוֹד, לֹא בְּזִמְן שְׁנֵיהֶן חֲשׂוֹדִין. "בֵּין שְׁנֵיהֶם" - יוֹצֵא מִבֵּין שְׁנֵיהֶם. אִם הַנֶּשְׁבַע נֶשְׁבַע עַל שְׁקָר - סוֹף שֶׁהַשְׁבוּעָה חָלָה עָלָיו. וְאִם הַמִּשְׁבִּיעַ מִשְׁבִּיעַ עַל שְׁקָר - סוֹף שֶׁהַשְׁבוּעָה חָלָה עָלָיו, שְׁנָאָמַר (זְכַרְיָה ה): "וְלִנְהָ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִלְתָּו"; בּוֹא וּרְאֵה! דְּבָרִים שְׂאִין הָאֵשׁ אוֹכְלָתָן - שְׁבוּעַת שְׁקָר אוֹכְלָתָן.

וְד חֲנֻנִי עַל פְּנָקְסוֹ שְׁלֵא בְּמַקְרָא, אָמַר, לֹא שְׂיֵאמַר לוֹ: "בְּתַבְתָּ בְּזוֹ, מִחֻק בְּזוֹ", אֲלֵא אוֹמַר: "תָּן לְבָנֵי סְאֵתִים חֲטִים וּלְפַעְלֵי בְּסַלַע מְעוֹת", וְהוּא אוֹמַר: "נִתְתִּי", וְהֵן אוֹמְרִין: "לֹא נִטְלָנוּ"; הוּא נֶשְׁבַע וְנוֹטֵל וְהֵן נֶשְׁבְּעִין וְנוֹטְלִין. רַבִּי אוֹמַר: רַבִּי אוֹמַר: אֲנִי, שְׂאִין הַפּוֹעֲלִין נֶשְׁבְּעִין אֲלֵא בְּמַעֲמַד חֲנֻנִי.

וְהָ אָמַר לְחֲנֻנִי: 'תָּן לִי בְּדִינָר פְּרוֹת'; וְנָתַן לוֹ. אָמַר לוֹ: 'תָּן לִי אֶת הַדִּינָר', וְהוּא אוֹמַר: 'נִתְתִּי לָךְ, וְנִתְתָּו בְּאוֹנְכָלֵא' - יִשְׁבַע בְּעַל הַבַּיִת אוֹ יִבֵּא רְאִיָּה שְׁתָּן לוֹ אֶת הַדִּינָר. נָתַן לוֹ אֶת הַדִּינָר, אָמַר לוֹ: 'תָּן לִי אֶת הַפְּרוֹת! אָמַר לוֹ: 'נִתְתִּים לָךְ וְהוֹלַכְתֶּם לְתוֹךְ בֵּיתְךָ' - יִשְׁבַע חֲנֻנִי אוֹ יִבֵּא רְאִיָּה שְׁתָּן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אָמֹרִים? בְּזִמְן שְׁהִיתָה קֶפֶה מִנְחַת בֵּינֵיהֶם, אֲבָל אִם הִיתָה יוֹצֵאָה מִתַּחַת יָד אֶחָד מֵהֶן - הַמוֹצֵיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הִרְאִיהָ.

וְהוּא הַפּוֹגֵם שְׁטַר חוֹבוֹ לֹא יִפְרַע אֲלֵא בְּשְׁבוּעָה, כִּיצַד? הוֹצִיא עָלָיו שְׁטַר שֶׁל מֵאֵתִים, וְהוּא אוֹמַר: 'הִתְקַבְּלִיתִי מִהֶן מְנָה' - לֹא יִפְרַע אֲלֵא בְּשְׁבוּעָה. וְאִם אָמַר מִתְּחִלָּה: 'לֹא הִיָּה אֲלֵא מְנָה' - נוֹטֵל שְׁלֵא בְּשְׁבוּעָה. יוֹרֵשׁ שְׁפָגְמוֹ אֲבִיו שְׁטַר חוֹבוֹ - נוֹטֵל שְׁלֵא בְּשְׁבוּעָה. בְּוָה יִפֶּה כַח הַבֵּן מִכַּח הָאָב, שְׁהַבֵּן גּוֹבֵה שְׁלֵא בְּשְׁבוּעָה וְהָאָב אֵינוֹ גּוֹבֵה אֲלֵא בְּשְׁבוּעָה. וּבְוָה יִפֶּה כַח הָאָב מִכַּח יוֹרֵשׁ. נִתְחַיֵּב הָאָב שְׁבוּעָה בְּבֵית דִּין - פְּטוּר; שְׂאִין הַיּוֹרֵשִׁין יְכוּלִין לְגַבְּוֹת.

וְזוֹ אָמַר לְשׁוֹמֵר חֲנֻם, וְלְשׁוֹאֵל, וְלְנוֹשֵׂא שְׁכָר: 'הֵיכֵן שׁוֹרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ' -

מְגוּרָה אַחַת שֶׁל עֶשֶׂר לִיטְרִין". "עֶשֶׂר כֶּסֶת לִי בִּידָךְ" - "אֵין לָךְ בִּידֵי אֲלֵא אֶזוֹר קִטְנָה". "פְּרוֹת לִי בִּידָךְ" - "אֵין לָךְ בִּידֵי אֲלֵא כּוֹר אַחַת שֶׁל חֲטִים" - חֵיב! מִפְּנֵי שְׁטַעֲנוּ בְּמַדָּה. "עֶשֶׂר מְנוֹרוֹת שֶׁל מֵאָה לִיטְרִין לִי בִּידָךְ" - "אֵינִי יוֹדֵעַ הֲרִי הֵן לְפִנְיָךְ". "עֶשֶׂר כֶּסֶת לִי בִּידָךְ" - "אֵינִי יוֹדֵעַ הֲרִי הֵן לְפִנְיָךְ". "עֶשֶׂר כּוֹרִין שֶׁל חֲטִין לִי בִּידָךְ" - "אֵינִי יוֹדֵעַ הֲרִי הֵן לְפִנְיָךְ" - פְּטוּר, מִפְּנֵי שְׁלֵא הוֹדָה לוֹ בְּמַדָּה:

הַזֹּ, בֵּית מְלֵא פְּרוֹת לִי בִּידָךְ וְכִיס מְלֵא מְעוֹת לִי בִּידָךְ אֵין לָךְ בִּידֵי אֲלֵא חֲצִין וְשְׁלִישׁ - חֵיב מִפְּנֵי שְׁבֵית מְדָה וְחֲצִיו וְשְׁלִישׁ מְדָה כִּיס מְדָה וְחֲצִיו וְשְׁלִישׁ מְדָה:

מִסְכַּת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק שִׁישִׁי

וְאֵ כָּל הַנֶּשְׁבְּעִין שְׁבִתוֹרָה - נֶשְׁבְּעִין וְלֹא מִשְׁלָמִין, שְׁנָאָמַר (שְׁמוֹת כב): "וְלָקַח בְּעָלָיו וְלֹא יִשְׁלֵם"; כִּיּוֹן שְׁקַבֵּל הַבְּעָלִים שְׁבוּעָה - הַלְּזוֹה פְּטוּר מִלְּשֵׁלֵם. הַשְּׁכִיר נֶשְׁבַע בְּזִמְנוֹ וְנוֹטֵל. עֶבֶר זְמַנּוֹ - אֵינוֹ נֶשְׁבַע וְנוֹטֵל. וְאִם יֵשׁ עֲדִים שְׁתַּבְּעוּ בְּתוֹךְ זְמַנוֹ, אֲפִלוּ לְאַחַר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ - הֲרִי זֶה נֶשְׁבַע וְנוֹטֵל. בְּמָה דְּבָרִים אָמֹרִים? בְּזִמְן שְׁאָמַר לוֹ: 'נִתְתִּי שְׁכָרְךָ! וְהוּא אוֹמַר: 'לֹא נָתַתְּ לִי! אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: 'שְׁכָרְתִּי', וְהוּא אוֹמַר: 'לֹא!'; 'סַלַע אָמַרְתִּי לָךְ', וְהוּא אוֹמַר: 'שְׁתִּים אָמַרְתִּי לָךְ' - הַמוֹצֵיא מִחֲבֵרוֹ עָלָיו הִרְאִיהָ.

וְבַ הַנְּחָבֵל כִּיצַד? הֵיוּ מְעִידִין אוֹתוֹ שְׁנַכְנֵס לְתוֹךְ יָדוֹ שֶׁלֵם וְיֹצֵא חֲבוּל. אָמַר: 'חֲבַלְתָּ בִּי', וְהוּא אוֹמַר: 'לֹא חֲבַלְתִּי בָךְ' - הֲרִי זֶה נֶשְׁבַע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה קוֹרֵא אוֹתוֹ 'הַנְּחָכִין'. כָּל זְמַן שֶׁהֵן חוֹפְכִין זֶה אֶת זֶה - הֲרִי אֵלוֹ נֶשְׁבְּעִין וְנוֹטְלִין. הִיָּה נְשׁוֹךְ מְקוּם שְׂאֵינוֹ יְכוּל לְשַׁךְ עֲצָמוֹ - נוֹטֵל שְׁלֵא בְּשְׁבוּעָה. לְאַחַר זְמַן, זֶה אוֹמַר: 'חֲבַלְתָּ בִּי', וְהוּא אוֹמַר: 'לֹא חֲבַלְתִּי בָךְ' - הֲרִי הוּא כְּשֶׁאָר כָּל הַטְּעָנוֹת.

וְגַ שְׁכַנְגָדוֹ חֲשׂוֹד עַל הַשְׁבוּעָה, כִּיצַד? זֶה נֶשְׁבַע וְנוֹטֵל. הֵיוּ שְׁנֵיהֶם חֲשׂוֹדִין פְּטוּרִין,

אָמַר לְנוּשָׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר: 'הֵיכֵן שׁוּרִי?'
אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', מְשַׁבֵּיעַף אָנִי, וְאָמַר:
'אָמֵן! וְלֵאחֵר מִכָּאן הוֹדָה שֶׁנִּגְנַב אוֹ שְׂאָבַד
- תְּיָב, מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּמֵר חֲנָם.

נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, מְשַׁבֵּיעַף אָנִי, וְאָמַר:
'אָמֵן', לְאחֵר מִכָּאן הוֹדָה שְׂאָכְלוּ - פֶּטוּר, מַה
שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּמֵר חֲנָם. נִמְצָא חֵיב בְּשׁוּאָל -
פֶּטוּר בְּשׁוּמֵר חֲנָם. חֵיב בְּשׁוּמֵר חֲנָם - פֶּטוּר
בְּשׁוּאָל. חֵיב בְּשׁוּאָל - פֶּטוּר בְּנוּשָׂא שְׂכָר
וְהַשׁוֹכֵר. פֶּטוּר בְּשׁוּאָל - חֵיב בְּנוּשָׂא שְׂכָר
וְהַשׁוֹכֵר. זֶה הַכֵּלָל: כָּל הַמְשַׁנֵּה מִפֶּטוּר
לְפֶטוּר, מִחוּבָה לְחוּבָה, מִפֶּטוּר לְחוּבָה -
פֶּטוּר, וּמִחוּבָה לְפֶטוּר - חֵיב.

יִמְסוּרְתָא¹ - שְׁנַיִם: 'מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּאָל'².
וְהַשׁוּאָל: שְׁנַיִם 'מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּמֵר חֲנָם'³.
וְשׁוּמֵר חֲנָם: שְׁלֹשָׁה⁴. נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין: שְׁנַיִם
'מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּאָל'⁵. אַחַד⁶ נוּשָׂא: שְׁנַיִם⁷
'מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּמֵר חֲנָם'.

מִסוּרְתָא⁸ - 'חֵיב, פֶּטוּר, חֵיב'⁹. 'חֵיב,
פֶּטוּר, חֵיב, פֶּטוּר'¹⁰. 'פֶּטוּר, חֵיב, חֵיב, חֵיב,
פֶּטוּר'¹¹.

מִסְכַּת עֲדוּיֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א, א כְּשֶׁנִּכְנְסוּ חֲכָמִים לְכַרֵּם בֵּיבְנָה, אָמְרוּ:
עֲתִידָה שְׁעָה שִׁיהֵא אָדָם מִבְּקֵשׁ דְּבַר מִדְּבָרִי
תוֹרָה וְאֵינּוּ מוֹצֵא, מִדְּבָרִי סוֹפְרִים וְאֵינּוּ
מוֹצֵא, שְׁנֵאמַר (עֲמוּס ח): 'הִנֵּה יָמִים בָּאִים
נָאֵם ה' וְגו', יִשְׁוֹטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא
יִמְצְאוּ'. דְּבַר ה' - זוֹ נְבוּאָה. דְּבַר ה' - זֶה
הַקֶּץ. דְּבַר ה' - שְׁלֵא יִהְיֶה דְּבַר מִדְּבָרִי תוֹרָה
דוֹמֵה לְחִבְרוֹ. אָמְרוּ, נִתְחִיל מֵהֵלֵל וּמִשְׂמָאִי,
שְׂמָאִי אוּמֵר: מִקַּב חֲלָה. הֵלֵל אוּמֵר:

'מְשַׁבֵּיעַף אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! וְלֵאחֵר מִכָּאן
הוֹדָה שְׂאָכְלוּ - חֵיב. אָמַר לְשׁוּמֵר חֲנָם:
'הֵיכֵן שׁוּרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ',
'מְשַׁבֵּיעַף אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! וְלֵאחֵר זָמַן
הוֹדָה שֶׁנִּגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - פֶּטוּר, מַה שְּׂאִין כֵּן
בְּשׁוּאָל.

אָמַר: נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, מְשַׁבֵּיעַף אָנִי,
וְאָמַר: 'אָמֵן! וְלֵאחֵר זָמַן הוֹדָה שְׂאָכְלוּ -
חֵיב, מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּאָל.

ו, ח אָמַר לְשׁוּאָל: 'הֵיכֵן שׁוּרִי? אָמַר לוֹ:
'אֵינִי יוֹדֵעַ', מְשַׁבֵּיעַף אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן!
לְאחֵר זָמַן הוֹדָה שֶׁנִּגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חֵיב, מַה
שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּמֵר חֲנָם.

נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד, מְשַׁבֵּיעַף אָנִי, וְאָמַר:
'אָמֵן! לְאחֵר מִכָּן הוֹדָה שְׂאָכְלוּ - פֶּטוּר,
מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּמֵר חֲנָם.

אָמַר לְשׁוּאָל 'הֵיכֵן שׁוּרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי
יוֹדֵעַ', מְשַׁבֵּיעַף אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! לְאחֵר
זָמַן הוֹדָה שֶׁנִּגְנַב אוֹ שְׂאָבַד - חֵיב, מַה שְּׂאִין
כֵּן בְּנוּשָׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר. נִגְנַב אוֹ שְׂאָבַד,
'מְשַׁבֵּיעַף אָנִי, וְאָמַר: 'אָמֵן! לְאחֵר מִכָּן
הוֹדָה שְׂמַת אוֹ נִשְׁבָּה - פֶּטוּר, מַה שְּׂאִין כֵּן
בְּנוּשָׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר.

ו, ט אָמַר לְנוּשָׂא שְׂכָר וְהַשׁוֹכֵר: 'הֵיכֵן
שׁוּרִי? אָמַר לוֹ: 'אֵינִי יוֹדֵעַ', מְשַׁבֵּיעַף אָנִי,
וְאָמַר: 'אָמֵן! וְלֵאחֵר מִכָּן הוֹדָה שְׂמַת אוֹ
נִשְׁבָּה - פֶּטוּר מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּאָל. 'מַת' אוֹ
'נִשְׁבַּר' אוֹ 'נִשְׁבָּה', וְלֵאחֵר מִכָּן הוֹדָה שֶׁנִּגְנַב
אוֹ שְׂאָבַד - חֵיב מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּאָל.

¹ הֵינּוּ מִסְרַת שְׁהִיתָה בְּדָם, שְׁהִי עוֹשִׂים סִימְנִים כְּדִי לְזַכֵּר הַלְכוֹת שׁוֹנוֹת
לְאוּמֵרְהֶם.

² לְעֵיל הַלְכָה ז', שְׁלִמְדוּ שֶׁם פְּעָמִים - "מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּאָל".

³ לְעֵיל בְּהַלְכָה ח' לְמַדְנוּ בַעֲנֵין שׁוּאָל פְּעָמִים - "מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּאָל חֲנָם".

⁴ בְּהַלְכָה ז' לְמַדְנוּ שְׁלֹשׁ בְּבוֹת אֲצֵל שׁוּמֵר חֲנָם.

⁵ לְעֵיל בְּרֵאשִׁי הַהַלְכָה גְּבִי הֵדִין שֶׁל שׁוּמֵרֵי שְׂכָר, מוּבָא פְּעָמִים - "מַה שְּׂאִין

כֵּן בְּשׁוּאָל".

⁶ חֲזוּן יִמְקַאל גּוֹרֵס כֵּאן "אֲחֵר" - הֵינּוּ עוֹד דִּין אַחֵר בְּנוּשָׂא שְׂכָר.

⁷ עוֹד יוֹשֵׁב דִּין בְּשׁוּמֵר שְׂכָר שְׁבוּ אֵיתָא פְּעָמִים "מַה שְּׂאִין כֵּן בְּשׁוּמֵר חֲנָם".

⁸ הֵינּוּ מִסְרַת שְׁהִיתָה בְּדָם, שְׁהִי עוֹשִׂים סִימְנִים כְּדִי לְזַכֵּר הַלְכוֹת שׁוֹנוֹת
לְאוּמֵרְהֶם.

⁹ מַה שְׁלִמְדוּ לְמַעֲלָה בְּהַלְכָה ז'.

¹⁰ אֵילּוּ הֵן הַהַלְכוֹת שֶׁנִּשְׁנוּ לְמַעֲלָה בְּהַלְכָה ח'.

¹¹ אֵילּוּ הֵן הַהַלְכוֹת שֶׁנִּשְׁנוּ לְמַעֲלָה בְּהַלְכָה ט'.

מקבים. וְחַכְמִים אֹמְרִים: לֹא כְדַבְרֵי זֶה וְלֹא כְדַבְרֵי זֶה, אֲלֵא קָב וּמַחְצָה - חֵיב בַּחֲלָה, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר טו'): "וְאִשִּׁית עֲרוֹתֵיכֶם" - כְּדֵי עֲסַתְכֶם. וְכֵמָּה עֲסַתְכֶם? כְּדֵי עֲסַת מִדְבָּר. וְכֵמָּה עֲסַת מִדְבָּר? עֹמֵר, שְׁנֵאמַר: (שְׁמוֹת טז'): "וְהַעֲמַר עֲשִׂירִית הָאִיפָה הוּא," שְׁעָרוּ חַכְמִים שְׂבָעָה רַבְעִים וְעוֹד, מִדְּבָרִית, שֶׁהֵן חֲמֵשֶׁה רַבְעֵי צְפוּרִית, שֶׁהֵן קָב וּמַחְצָה יְרוּשְׁלַמִית.

א. ב. הִלֵּל אֹמֵר: מְלֵא הֵיזֵן מִים שְׂאוּבִין שֶׁל שְׁנַיִם עֶשֶׂר לֹוג - פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֵה. שְׂמַאי אֹמֵר: מְלֵא הֵיזֵן מִים שְׂאוּבִין שֶׁל שְׁנַיִם וְשֵׁשֶׁה לֹוג - פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֵה. וְחַכְמִים אֹמְרִים: לֹא כְדַבְרֵי זֶה וְלֹא כְדַבְרֵי זֶה, אֲלֵא שְׁלֹשָׁה לֹוגִין מִים שְׂאוּבִין - פּוֹסְלִין אֶת הַמִּקְוֵה.

מַעֲשֵׂה שְׂבָאוּ שְׁנֵי גֵרְדִיִּים מִשְׁעַר הָאֲשׁוּפוֹת שְׁבִירוּשָׁלַיִם, וְהַעֲיָדוּ בִשְׁם שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיֹון, שְׁשַׁלְשַׁת לֹוגִין מִים פּוֹסְלִים הַמִּקְוֵה, וְקִיְמוּ אֶת דְּבָרֵיהֶם. וְלָמָּה הִזְכְּרוּ שֵׁם מְקוֹמָם וְשֵׁם אוֹמְנֵיהֶן? וְהֲלֹא אֵין לָךְ אֲמִנּוֹת יְרוּדָה אֲלֵא גֵרְדִי, אֵין לָךְ מְקוֹם יְרוּד מִשְׁעַר הָאֲשׁוּפוֹת?! אֲלֵא מָה אָבוֹת הָעוֹלָם לֹא עָמְדוּ עַל דְּבָרֵיהֶן בְּמְקוֹם שְׁמוּעָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שְׁלֹא יֵהָא אָדָם עוֹמֵד עַל דְּבָרֵי בְּמְקוֹם שְׁמוּעָה. לְעוֹלָם הֵלְכָה כְּדַבְרֵי הַמְּרַבִּין, לֹא הִזְכְּרוּ דְבָרֵי הַיְחִיד בֵּין הַמְּרַבִּין, אֲלֵא שְׂמָא הִצְרֵךְ לָהֶן שְׂעָה, וְיִסְמְכוּ עֲלֵיהֶן. וְחַכְמִים אֹמְרִים: לֹא הִזְכְּרוּ דְבָרֵי יְחִיד בֵּין הַמְּרַבִּין, אֲלֵא מִתּוֹךְ שֶׁזֶה אוֹמֵר טְהוֹר וְזֶה אוֹמֵר טָמֵא, כְּדַבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. יֹאמְרוּ לוֹ: כְּדַבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שְׁמַעְתָּ.

א. ג. נִשְׁאֵל לְחַכְמֵי וְטַמֵּא לוֹ, לֹא יִשְׁאֵל לְחַכְמֵי אַחֵר. הֵיוּ שְׁנַיִם, אֶחָד אוֹסֵר וְאֶחָד מְתִיר, אֶחָד מְטַמֵּא וְאֶחָד מְטַהֵר, אִם יֵשׁ חַכְמֵי אַחֵר - נִשְׁאֵלִין לוֹ, וְאִם לֹא - הוֹלְכִין אַחֵר הַמְּחַמֵּר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אוֹמֵר: דְּבַר מִדְּבָרֵי תוֹרָה - הוֹלְכִין אַחֵר הַמְּחַמֵּר. מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים - הוֹלְכִין אַחֵר הַמְּקַל.

א. ד. הָאִשָּׁה שֶׁהִלְכָה הִיא וּבַעֲלָהּ לְמִדְּיַת הַיָּם, וְהָיָה שְׁלוֹם בֵּינוּ לְבִינָהּ, שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. בְּאַתָּה וְאַמְרָה: מִת בַּעֲלֵי - תְּנַשֵּׂא. שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְאַמְרָה: מִת בַּעֲלֵי, בֵּין בּוֹכָה בֵּין שְׂאִינָה בּוֹכָה, בֵּין בְּגִדֶיהָ קְרוּעִים בֵּין שְׂאִין בְּגִדֶיהָ קְרוּעִים - נֶאֱמַנְתָּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵינָה נֶאֱמַנְתָּ, אֲלֵא אִם כֵּן בְּאַתָּה בּוֹכָה וּבְגִדֶיהָ קְרוּעִים. אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן, זֹו שְׁהִיתָה פְּקַחַת - תְּנַשֵּׂא, שְׁלֹא הִיתָה פְּקַחַת - לֹא תְּנַשֵּׂא? בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: לֹא שְׁמַעְנוּ אֲלֵא בְּבִאָה מִן הַקְּצִיר בְּלִבָּךְ. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׂמַאי: וְהֲלֹא כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה קְצִיר! יֵצֵא קְצִיר שְׁעוּרִין. בֹּא קְצִיר חֲטִיִּים - יֵצֵא קְצִיר חֲטִיִּים. בֹּא בְצִיר - יֵצֵא בְצִיר, נִמְצָא כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה קְצִיר. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: מִצָּאנוּ שְׂאִין אַחִין נִכְנָסִים לְנַחֲלָה עַל פִּיהָ. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שְׂמַאי: וְהֲלֹא מִסְפָּר כְּתַבְתָּה גְּלִמְדָה, שְׁכַתְּבִי לָהּ לְכַשְׁתְּנִשְׂאֵי לְאַחֵר - תִּטְלִי מֵה שְׁכַתּוֹב לִיךְ בְּכַתְּבִתִּיךְ וְצֵאִי. חֲזְרוּ בֵּית הִלֵּל לְהוֹרוֹת כְּדַבְרֵי בֵּית שְׂמַאי.

א. ה. שְׂשֵׁה דְבָרִים רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא וְחַכְמִים מְטַהֲרִין: א. הַשְּׂרָץ וְהַצְּפֹרֶדַע בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים. ב. וְכֵן כְּזִית מִן הַמֵּת וְכִזִּית מִן הַנְּבִלָה. ג. עֵצִים מִן הַמֵּת וְעֵצִים מִן הַנְּבִלָה. ד. גוֹשׁ מֵאַרְץ-טְהוֹר גּוֹשׁ מֵאַרְץ הַפָּרָס. ה. גוֹשׁ מֵאַרְץ-טְהוֹר גּוֹשׁ מֵאַרְץ הָעַמִּים. ו. שְׁנֵי שְׁבִילִין, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טְהוֹר; רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא, וְחַכְמִים מְטַהֲרִין.

א. ו. הַשְּׂדֵרָה וְהַגְּלִגְלַת מְשֻׁנֵי מַתִּים, רְבִיעִית דָּם מְשֻׁנֵי מַתִּים, רַבַּע עֲצָמוֹת מְשֻׁנֵי מַתִּים, אָבֵר מִן הַמֵּת מְשֻׁנֵי מַתִּים, אָבֵר מִן הַחַי מְשֻׁנֵי אֲנָשִׁים; רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא וְחַכְמִים מְטַהֲרִין.

א. ז. שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אָמְרוּ לְפָנָי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל וְלֹא אָמַר בְּהֵן אֶסְרוּ וְהִתֵּר, וּפְרָשָׁן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן מַתְיָא: הַמְּפִיס מְרָסָא בְּשַׁבָּת, אִם לְקוֹלְפָּה וְלַעֲשׂוֹת לָהּ פֶּה; כְּדָרְךְ שְׁהוֹרְפֵאִין עוֹשִׂין - חֵיב. אִם הוֹצִיא מִמֶּנָּה לְחָה - פְּטוּר. הַשּׁוֹם וְהַבְּסֵר וְהַמְּלִילוֹת שְׂרָסְקָן מִבְּעוֹד יוֹם; רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר: יִגְמַר

מִשְׁתַּחֲשָׁד, וְרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: לֹא יִגְמַר, אֲבָל כְּהֵנִים נִהְגוּ כְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל.

א, ח שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אָמְרוּ לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא, שְׁנַיִם מִשָּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְאֶחָד מִשָּׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְלֹא אָמַר בְּהֵן, לֹא אֲסוּר וְלֹא הֵתֵר, וְלֹא כָשֶׁר וְלֹא פְסוּל, לֹא טְמֵאָה וְלֹא טְהוּרָה.

שְׁנַיִם מִשָּׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֵשֶׁה, מָה הִיא לְצֵאת בְּעִיר שֶׁל זֶהָ? וְלֹא אָמַר בְּהָ לֹא אֲסוּר וְלֹא הֵתֵר; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִתִּיר וְחֲכָמִים אוֹסְרִין. מִפְּרִיחֵי יוֹנִים, מָה הֵן לְעֵדוּת? לֹא אָמַר בְּהוּ, לֹא כָשֶׁר וְלֹא פְסוּל, וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְכַשֵּׁר וְחֲכָמִים פּוֹסְלִין.

אֶחָד מִשָּׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: הַשֶּׁרֶץ בְּפִי הַחֲלֻדָּה, וְהַחֲלֻדָּה מֵהַלְכַת עַל גְּבֵי כְּפֹרוֹת שֶׁל תְּרוּמָה, סָפֵק נִגַע סָפֵק לֹא נִגַע, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְטַהֵר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא, וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: וְדַאי טְמֵא וְסָפֵק טְהוּר.

א, ט תְּנֹר שֶׁתְּחַלְתּוּ אַרְבָּעָה וְשִׁירֵי אַרְבָּעָה, שְׁבָרָא שׁוֹנָה הִיוּ אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה, הָרִי לִי סִנְדֵּל שֶׁל עֵץ וְשֶׁל סִידִין שְׁטַמָּא מְדָרַס, עַל שִׁירֵי תְּנֹר. רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא וְאֵשֶׁה חוֹלְצַת בּוֹ, וְיוֹצֵאִין בּוֹ בְּשֵׁבֶת וְלֹא הוֹדוּ לוֹ.

א, י חֲמֹשֶׁה דְבָרִים הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא דוֹרֵשׁ כְּמִין אֲגוּדָה, בְּחֲמֹשֶׁה דְבָרִים אָדָם זֹכֶה לְבֵן, וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַד הִפְרָק זְכָה לוֹ, מִפֶּן וְאֵילָף הוּא זֹכֶה לְעֲצֻמוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: הֵיכָן מְצִינּוּ, שֶׁהִיוּ חֲגֵרִין עַד הִפְרָק, וְכִשְׁהִיגֵעַ הִפְרָק נִתְפָּשְׁטוּ. וְשֶׁהִיוּ חֲרָשִׁין עַד הִפְרָק, וְכִשְׁהִיגֵעַ הִפְרָק נִתְפָּקְחוּ. וְשֶׁהִיוּ סוּמִין עַד הִפְרָק, כִּשְׁהִיגֵעַ הִפְרָק נִתְפַּתְחוּ. וְהֵיאֵף זֹכֶה לוֹ עַד אוֹתָהּ הִשְׁעָה? אָמְרוּ לוֹ: כִּי מְצִינּוּ שֶׁהִיוּ פְּשׁוּטִים עַד הִפְרָק וְכִשְׁהִיגֵעַ הִפְרָק נִתְחַגְּרוּ, וְשֶׁהִיוּ פִקְחִין עַד הִפְרָק וְכִשְׁהִיגֵעַ הִפְרָק נִתְחַרְשׁוּ, וְשֶׁהִיוּ פְתוּחִים עַד הִפְרָק, וְכִשְׁהִיגֵעַ הִפְרָק נִסְתָּמוּ, הָא אֵין זֹכֶה לוֹ אֲלָא עַד אוֹתָהּ הִשְׁעָה בְּלַבָּד.

א, יא מִסְפֵּר הַדּוֹרוֹת לִפְנֵי הַקֶּץ, אֵף עַל פִּי שְׁהִימִים וְהִשְׁעוֹת כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה לִפְנֵי הַמָּקוֹם, אֵינּוּ מוֹנֶה אֲלָא דּוֹרוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר

(יִשְׁעֵיהָ מֵא): "קוֹרָא הַדּוֹרוֹת מֵרֵאשִׁי". וְאֵף עַל פִּי שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית טו): "וְעַבְדוֹם וְעַנּוֹ אוֹתָם", וְנֶאֱמַר (בְּרֵאשִׁית טו): "וְדוֹר רַבִּיעִי יִשׁוּבוּ הֵנָּה" וְגו'. הָרִי הוּא אוֹמַר (שְׁמוֹת כג): "אֵת מִסְפֵּר יְמֵיךָ" - אֵלּוּ שְׁנֵי דּוֹרוֹת. וְשֶׁאֵר כָּל אָדָם: זְכָה - מְשַׁלְּמִים שְׁנוּתָיו. לֹא זְכָה - פּוֹחֲתִין לוֹ מְשֻׁנּוּתָיו; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: זְכָה - מוֹסִיפִין לוֹ עַל שְׁנוּתָיו. לֹא זְכָה - פּוֹחֲתִין מֵהֵן. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא: הָרִי הוּא אוֹמַר (מְלָכִים ב כ): "וְהוֹסַפְתִּי עַל יְמֵיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה"! אָמַר לָהֶן: מִשְׁלוֹ הוֹסִיפוּ לוֹ. אָמַר לָהֶן רַבִּי עֲקִיבָא: הָרִי הוּא אוֹמַר (מְלָכִים ב יג): "הֵנָּה בֶּן נוֹלָד לְבֵית דָּוִד יֵאשִׁיחוּ שְׁמוֹ", וְעַדִּין לֹא הָיָה מְנַשֵּׂה בְּעוֹלָם! אָמְרוּ לוֹ: וְכִי נֶאֱמַר: 'הֵנָּה בֶּן נוֹלָד לְבֵית דָּוִד בֶּן חֲזַקְיָה'? וְהֵלֵא לֹא נֶאֱמַר: "אֲלָא הֵנָּה נוֹלָד בֶּן לְבֵית דָּוִד"; בֵּין מְחַזְקֵיָה בֶּן מִיכַל בֵּית דָּוִד.

א, יב חֲמֵשׁ רְחֵלוֹת גּוֹזְזוֹת מִנָּה וּמִנָּה וּפָרַס, שֶׁהֵן שִׁבְעִים וְחֲמֵשׁ סְלָעִים - חֲטִיבוֹת בְּרֵאשִׁית הַגֵּז; דְּבָרֵי רַבִּי דוֹסָא. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: חֲמֵשׁ רְחֵלוֹת גּוֹזְזוֹת כָּל שֶׁהֵן. רַבִּי נֶתָן אוֹמַר, רַבִּי דוֹסָא אוֹמַר: כְּבִיצָה אוֹכְלִין, כְּמוֹהָ וּבִקְלַפְתָּהּ. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: חוּץ מִקְלַפְתָּהּ.

הָאֵשֶׁה שְׁאֵמְרָה: "נִשְׁבַּתִּי, וְטַהוֹרָה אֲנִי" - אוֹכְלַת בְּתֻרְמוּהָ. וְאִם יֵשׁ עֲדִים שְׁנֹשְׁבֵית, וְהִיא אוֹמְרַת: "טַהוֹרָה אֲנִי" - אֵינָה אוֹכְלַת.

א, יג אַרְבָּעָה סְפָקוֹת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא וְחֲכָמִים מְטַהֲרִין: הַטְּהוּר עוֹמֵד וְהַטְּמֵא עוֹבֵר, טְמֵאָה בְּרִשׁוֹת הֵיחָד וְטְהוּרָה בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים טְהוּרָה, טְמֵאָה בְּרִשׁוֹת הֵיחָד וְטְמֵאָה בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים, סָפֵק נִגַע סָפֵק לֹא נִגַע, סָפֵק הָאֵהִיל סָפֵק לֹא הָאֵהִיל, סָפֵק הַסִּיט סָפֵק לֹא הַסִּיט; רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מְטַמֵּא וְחֲכָמִים מְטַהֲרִין.

<p>19</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>ה</p> <p>8</p>	<p>6:10 נץ החמה 9:34 סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 סו"ז תפלה - גר"א 9:01 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א יד-טו תוספתא: שבועות א</p>	<p>4:58 עלות השחר 8:58 סו"ז קר"ש - מג"א 10:18 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה 7:48 בבלי: מנחות ט ירושלמי: ברכות טז</p>
<p>20</p> <p>שני Monday</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>6:11 נץ החמה 9:34 סו"ז קר"ש - גר"א 10:42 סו"ז תפלה - גר"א 8:59 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א טז-יז תוספתא: שבועות ב</p>	<p>4:59 עלות השחר 8:58 סו"ז קר"ש - מג"א 10:18 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה 7:47 בבלי: מנחות י ירושלמי: ברכות יז</p>
<p>21</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>6:12 נץ החמה 9:35 סו"ז קר"ש - גר"א 10:43 סו"ז תפלה - גר"א 8:58 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א יח-יט תוספתא: שבועות ג</p>	<p>5:00 עלות השחר 8:59 סו"ז קר"ש - מג"א 10:19 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה 7:45 בבלי: מנחות יא ירושלמי: ברכות יח</p>
<p>22</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>6:13 נץ החמה 9:35 סו"ז קר"ש - גר"א 10:43 סו"ז תפלה - גר"א 8:56 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א כ-כא תוספתא: שבועות ד</p>	<p>5:01 עלות השחר 8:59 סו"ז קר"ש - מג"א 10:19 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה 7:44 בבלי: מנחות יב ירושלמי: ברכות יט</p>
<p>23</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>יב</p> <p>12</p>	<p>6:14 נץ החמה 9:36 סו"ז קר"ש - גר"א 10:43 סו"ז תפלה - גר"א 8:55 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א כב-כג תוספתא: שבועות ה</p>	<p>5:02 עלות השחר 9:00 סו"ז קר"ש - מג"א 10:19 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה 7:42 בבלי: מנחות יג ירושלמי: ברכות כ</p>
<p>24</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 7:23 ודלקת הנרות</p>	<p>יג</p> <p>13</p>	<p>6:15 נץ החמה 9:36 סו"ז קר"ש - גר"א 10:43 סו"ז תפלה - גר"א 8:53 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א כד-כה תוספתא: שבועות ו</p>	<p>5:03 עלות השחר 9:00 סו"ז קר"ש - מג"א 10:19 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה 7:41 בבלי: מנחות יד ירושלמי: ברכות כא</p>
<p>25</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 8:52 זמן מדצ"ק</p>	<p>יד</p> <p>14</p>	<p>6:16 נץ החמה 9:36 סו"ז קר"ש - גר"א 10:43 סו"ז תפלה - גר"א 8:52 צה"כ לשיטת ר"ת נ"ך: שמואל א כו-כז תוספתא: עדיות א</p>	<p>כי תצא, פרק א-ב</p> <p>5:04 עלות השחר 9:00 סו"ז קר"ש - מג"א 10:19 סו"ז תפלה - מג"א שקיעה 7:39 בבלי: מנחות טו ירושלמי: ברכות כב</p>

אלעם וזאם א צדיק הייסט דארף מען פאלגן, אויסער אויב ער זאגט אז מען זאל נישט קומען צו אים אויף ראש השנה, דאס דארף מען אים נישט פאלגן.
(שד"ח ד"ר ס'מן ר"ד)